DISSERTATIO

CONTRA

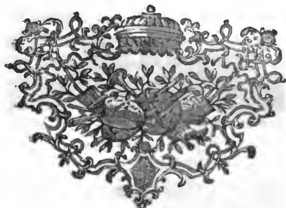
ANIMAM SPIRITUALEM BRUTORUM

IN OCTO DIALOGOS DISTRIBUTA

AUTHORE

P. LAURENTIO MARIA FRASCONI

Ordinis Minimorum in Mediolanensi S. Francisci de Paulâ ad S. Anastasiam Collegio Sacræ Theologiæ Lectore.

MEDIOLANI, MDCCXLI.

Apud Franciscum Agnellum Sculptorem, & Impressorem.

SUPERIORUM PERMISSU.

AD LECTOREM.

Venerat in manus meas appendix quædam (quam integram opusculi hujus initio apposui), in qua multis momentis, spiritualis anima adstruebatur in brutis, & quamvis subtilitatem ingenii, eruditionemque in illà multam conspicerem, animum tamen meum ab eà semper alienum opinione sentiebam; hinc factum est, ut viribus licet imparibus aliquam ei responsionem adhibere tentarim, scripto tamen contentus refellere scriptum; ast quemadmodum cuipiam domesticos inter lares moranti, mediocri proin cultu vestium contento, accidit interdùm ut repentino urgente casu, qualibus se repperit indutum iisdem invitus publicas Urbis vias circuire adigatur; sic & ego elucubrationem hanc humili familiarique stylo conscriptam, ut quæ privatæ domui servanda, nec permittenda patriis è laribus efferre

 pedem

novius & periculosiùs dicitur, satiùs fuit manum apponere. Quidquid demùm alii sint in me redarguturi, hoc inficias ire nequibunt, quòd primus (quod sciam) de hac materià, breviter quidem, sed ex professò pertractem, quo uno concesso noverint planè majori dignos venià ejus esse errores qui nullo præeunte iter aggreditur novum, quàm ejus qui prædecessores trità sectatur vià. Cæterum isthæc qualiacumque sint, non invidis, non indoctis, qui quæ non ritè intellexerint, protinùs carpunt, sed sanioris judicii, & præstantioris ingenii viris, qui sicut meliora elucubrari, sic & mediocria compati norunt, me scripsisse profiteor. Accipe itaque Lector optimè hoc opus in brutorum depressione ad sua, nativam firmans hominis dignitatem, & si quid inspexeris quod displiceat, tenuitatem meam incaussa, si verò quod arrideat, ad Deum refer cujus est totum quod est optimum, Vale.

NOS FRATER ROBERTUS BOULE'

Sacræ Theologiæ Lector Jubilatus ac totius Ordinis Minimorum S. Francisci de Paula Humilis Corrector Generalis.

CUm Opusculum cui titulus *Dissertatio contrà Animam Spiritualem Brutorum* à R. P. Laurentio Maria Frasconi S. Theologiæ Lectore in Nostro Collegio S. Anastasiæ elaboratum duo ex Nostris Theologis per R. Adm. P. Provincialem Mediolanensem electi recognoverint, & in lucem dari posse probaverint, quantùm ad nos spectat, ut typis mandati possit licentiam in Domino concedimus. Datum Romæ in hoc Regio Sanctissimæ Trinitatis de Monte Pincio Conventu die 16. Septembris 1741.

Fr. ROBERTUS BOULE' GENERALIS

De Mandato Reverendissimi Patris Generalis
Fr. Franciscus Toctora Collega Italus &c.

DE mandato R. Adm. P. Caroli Mariæ Boggi Ordinis Minimorum Lectoris Jubilati, & in Provincià Mediolani Correctoris Provincialis Nos infrascripti perlegimus Opusculum inscriptum: *Dissertatio contrà Animam Spiritualem Brutorum* à R. P. Laurentio Maria Frasconi ejusdem Ordinis S. Theologiæ Lectore elaboratum, nihilque in eo deprehendimus Fidei Catholicæ, bonisque moribus contrarium, quinimò ipsum solidis rationibus, Scripturæ Sacræ, Sanctorumque Patrum Authoritatibus firmatum invenimus, adeoque Nobis, præsertim nostris hisce temporibus, visum est utilissimum, dignumque, quod, servatis servandis, Typis demandetur.

Dat. ex hoc nostro S. Anastasiæ Mediolanensi Collegio die 26. Settembris 1741.

Fr. Joseph Maria Sorinus Lector Jubilatus, & Studiorum Regens.

F. Costantius Antonius Lavizari S. T. L.

Die 18. Octobris 1741.

JUbente Reverendissimo Patre Joanne Dominico Liboni Inquisitore Generali Mediolani attentè legi librum, cui titulus *Dissertatio contra Animam Spiritualem Brutorum*, & nihil depræhendi, quod Catholicæ Fidei aut bonis moribus contrarietur; imo sanam doctrinam optimè propositam, & Angelico Doctori D. Thomæ Aquinati consonam admiratus sum. Quare eum publicis typis mandari tutò, & laudabiliter posse censeo.

Datum Mediolani in Conventu Sanctæ Mariæ Gratiarum.

Ita est F. *Jo. Baptista* Wahemans *Ordinis Prædicatorum Lector Primarius, & Primus S. Officii Consultor.*

Die 23. Octobris 1741.

Attenta supradicta attestatione

IMPRIMATUR.

P. F. Thomas Franciscus Bassi Sacræ Theologiæ Magister, & Vicarius Generalis S. Officii Mediolani.

Franciscus Curionus Archipresbiter S. Eusebii pro Eminentissimo, & Reverendissimo D. D. Card. Archiepiscopo.

Carlius pro Excellentissimo Senatu.

APPEN-

APPENDIX

Cui per ſubſequentem Diſſertationem reſponſio adhibetur.

APPENDIX

In qua breviter ennaratur eorum Sententia, qui Brutorum Animam Spiritualem esse opinantur.

JAm ea, quæ in Scholis magnà utriusque partis contentione disputantur de Animà Brutorum, tradita fuerunt à Nobis, at, ut puto, res adhuc in multà Caligine remanet involuta; nam ex unà parte vix, aut nè vix quidem potest intellectus percipere quomodo materia ascendere valeat ad cognoscendi perfectionem. Ex alterà neque possunt explicari per solam mecanicam mirabiles Brutorum operatio-

nes. Quare si aliquid statuendum esset in hac celeberrimà controversià, videtur potiùs acquiescendum esse ultimæ Sententiæ, quæ vult brutorum animam immaterialem esse; si enim Catholicæ Fidei non repugnat hæc opinio, vel hypothesis profectò est cæteris præferenda; sic enim intelliguntur, & explicantur difficultates omnes.

Porro hæc sententia olim à P. Zabarella, & Thoma Campanella tradita, novissimè à Domino Magalotti, & Sbaralli deffenditur, cui etiam suffragari videtur Augustinus Calmet in suo Sacræ Scripturæ Dictionario. Hisce omnibus addi possunt Veteres illi, qui quàdam rationis Specie uti bruta docuere, Empedocles, Pitagoras, Galenus, Cleantes, Plinius, & Plutarcus: Quæque Sententia refferente P. Petro Benedetti Jesuita apud Magalotti Epistolarum Scientificarum undecimà communiter recipitur apud Sinenses. Horum opinio nonnisi cum brutorum animarum Spiritualitate conciliari potest. Quomodo enim bruta aliquà rationis specie frui possent, si immaterialitatis, seu spiritualitatis principium aliquod in ipsis non daretur?

Pro hac Sententià varia adduci possunt Divinæ Scripturæ loca, ex quibus inferri videtur aliquid spiritualitatis inesse brutis. Genesis enim 6. legitur. *Ecce ego adducam acquas diluvii super Terram, ut interficiam omnem Carnem, in quà est Spiritus Vitæ.* Et Cap. 7. *Universæ Aves, omnesque volucres ingressæ sunt ad Noe in Arcam bina, & bina ex omni carne, in qua est Spiritus Vitæ.* Numerorum Cap. 16. *Fortissime Deus Spirituum Universæ*

Carnis,

Carnis, *Num uno peccante contrà omnes ira tua deseviet*? Et Cap. 27. *Provideat Dominus Deus Spirituum omnis Carnis hominem*, *qui sit super multitudinem hanc*.

Quid ad hæc clarissima Scripturæ Testimonia respondere poterunt spiritualis brutorum animæ impugnatores? Forsan in postremis duobus laudatis Textibus Scripturam loqui de solis hominibus? Optima esset interpretatio, si adducti textus essent primi, & soli, in quibus Deo attribuitur, quod sit *Deus Spirituum Universæ Carnis*. At hoc Deo attribuitur etiam in primis locis, in quibus haud dubiè per collectionem Universæ carnis, cui spiritus vitæ adscribitur, simul cum hominibus comprehenduntur etiam Animalia Terræ, ut dum dicitur *bina*, *& bina ex omni carne*, *in qua erat Spiritus Vitæ*.

Præter hos, similesve Textus adducunt hujusce hypothesis Deffensores etiam duo Celeberrima Ecclesiastis loca. Primum ex Cap. 3. v. 19. *Similiter spirant omnia*. Secundum ex eodem Cap. v. 21. *Quis novit si Spiritus Filiorum Adam ascendat sursum*, *& si Spiritus Jumentorum descendat deorsum*? Supra quos Textus Dominus Magalotti supra laudatum P. Benedetti linguarum professorem in Pisana Universitate consuluit, ut ei adaperiret quomodo diversi Orientalium Textus ea loca legerent, & libenter annuit erruditissimus Pater. Sic dum vulgata legit:*Similiter spirant omnia*,Hæbraica: *Omnibus unus Spiritus*. Chaldaica *Amborum Animæ Spiraculum*. Syriaca: *Omnibus unus Spiritus* Arrabica: *Omnibus unus Spiritus*. Et dum vulgata legit:*Quis*

novit

novit si Spiritus Filiorum Adam ascendat sursum , & si Spiritus Jumentorum descendat deorsum? Hebraica. *Quis novit Spiritum Filiorum Adam si ascendat sursum , & Spiritum Jumenti si sit descendens deorsum in Terram ?* Chaldaica : *Quis est Sapiens , qui novit si Spiritus , & Anima Filiorum hominum ascensura sit sursum ad Firmamentum , Spiritus , & Anima Jumenti descensura sit deorsum in Terram ?* Similiter Syriaca , Arabica, & Greca optimè conveniunt cum Nostrà vulgatà . Et tandem addit , quod ubi vulgata nostra legit : *Spiritus vitæ* , aut *Spiraculum vitæ* , Hebraicus Textus legit : *Spiritus viventium* , aut *Spiritus Vitarum* .

Pro eorum opinione laudantur etiam SS. Ecclesiæ PP. , & præcipuè S. Bernardus , & S. Thomas . Primus Serm. 5. in Cantica , ubi ait . *Quatuor Spirituum genera nota sunt Nobis , Pecoris , Noster , Angelicus , & qui condidit istos ; non est ex omnibus , cui sive propter se , sive propter alium , sive propter utrumque necessarium Corpus non sit , Corporisve similitudo excepto dumtaxat illo , cui omnis tùm Corporalis , tùm Spiritualis Creatura meritò confitetur , & dicit . Deus meus es tu , quoniam bonorum meorum non eges . Et primum quidem* (Spiritum nempe Pecoris) *ita corpore egere constat , ut nec subsistere absque illo utcumque possit ; Simul quippe & vivificare desinit , & vivere ille Spiritus , quando moritur Pecus .* Et S. Thomas prima parte quæst. 14. art. primo , ubi deffinire videtur quod cognitio nonnisi immaterialibus competere possit . *Patet igitur* (inquit S. Thomas) *quod immaterialitas alicujus rei est ratio quod sit cognoscitiva ; & secundùm*

dùm modum immaterialitatis , est modus cognitionis ; Unde in 2. de Anima dicitur quod Plantæ non cognoscunt propter suam materialitatem . Si ergo Bruta cognoscunt principium aliquod immaterialitatis habere debent . Tandem idem S. Thomas prima parte quæst. 76. art. pr. in fine Conclusionis habet . *Sed considerandum est quod quantò forma est nobilior , tantò magis dominatur materiæ corporali : Et minus ei immergitur , & magis sua operatione , vel virtute excedit eam .* Cum autem per omnes (si Cartesianos excludamus) Forma brutorum cæteris aliis formis (animà rationali exceptà) sit nobilior sua operatione vel virtute , materiam corporalem excedere necesse est .

Multæ oppositiones fieri solent contrà hanc opinionem , seu hypothesim ; sed præcipuè quæ in ore omnium est sic proponi potest . Si Brutorum Animæ essent Immateriales , seu Spirituales , æqualem haberent cum homine conditionem : eàdem cum illo uterentur ratione : Animamque liberam , capacem meriti , & demeriti haberent : Spiritumque Religioni , noscendo Deo , obtinendæ Beatitudini , ac fini supernaturali consequendo idoneum obtinerent : at hæc omnia absurdissima sunt , & viri benè de Fide sentientis indigna ; ergo &c.

Respondent Propugnatores Animæ brutorum immaterialis falsissimas esse illas omnes illationes , nam per hoc quod illæ perfectiones uni Spiritus speçiei conveniant , non est inferendum convenire omnibus . Sicut enim male arguerent qui ab una Corporum specie , ad alias argumen-

tum

tum deducerent; Ita malè arguunt; qui ab unâ Spiritus specie ad alias argumentantur: V. G. Nonnè fallax est hoc Argumentum. *Aurum est metallum*: *Argentum est metallum*, *ergo Aurum est Argentum*; *ergo ea*, *quæ Auro conveniunt*, *conveniunt etiam Argento*? Cur ergo non erit fallax simile argumentum, dum loquuntur de Spiritibus, ita ut falsum sit: *Angelus est Spiritus*: *Anima hominis est Spiritus*; *ergo Anima hominis Angelus est*? Sicut ergo in Spiritibus, qui citrà controversiam admittuntur datur magis, & minus in eorum perfectionibus; ita a pari in Casu nostro ex hoc, quod Anima hominis perfectâ utatur ratione, libera sit &c., non est inferendum Brutorum Spiritui perfectam convenire rationem libertatem &c. nam sicuti Deus perfectiores Spiritus in infinitum facere potest, ita in infinitum minùs perfectos. Et sanè sicuti citrà difficultatem concipimus Deum esse Spiritum perfectiorem angelico, Angelum esse Spiritum perfectiorem humano, quare concipere non possumus humanum Spiritum perfectiorem esse Brutorum Spiritu? Et sicuti ex hoc, quod Deus sit Spiritus perfectior Angelico, perfectiones Dei non debent convenire Angelo, Per hoc quod Angelus sit Spiritus perfectior humano, perfectiones Angeli humano Spiritui non attribuuntur, ita pariter cum Spiritus humanus perfectior sit limitatissimo Brutorum Spiritu, perfectiones humani Spiritus minimè erunt belluino Spiritui attribuendæ.

Instabis. Brutorum Spiritus cognoscit, ali-

qua

quà rationis specie fruitur, optat, prævidet &c. ergo similis erit humano Spiritui.

R. Equidem Brutorum Spiritum limitatè cognoscere, optare, prævidere &c.; At nihil videt super ea, quæ naturalem felicitatem suam implent, quæ Corpus suum servant, quæ multiplicando generi valent. Sentit utique discrimen inter Algorem, & Æstum, inter valetudini perniciosum, atque conducens; sed Bonum, & malum in moribus; Justum, & injustum; licitum, & illicitum utique non discernit, uno verbo; Et si Spiritualis sit Brutorum Anima, habere non debet omnes illas perfectiones, quas habet humana mens. Sicuti enim perfectiones Dei non adscribuntur Angelo, cur perfectiones humanæ mentis adscribendæ erunt Brutis, quibus respectivè ad hominem non est intellectus?

Dices. Si brutorum animabus perfecta ratio, libertas, beatitudo, meritum, cognitio Dei non convenirent, saltem illis attentà eorum Spiritualitate competere deberet immortalitas. Quid ergo erit post separationem à corpore de Animabus illis?

R. S. Bernardum satis clarè prænuntiasse animam brutorum defficere defficiente Pecore; quare si S. Doctori standum est, dicendum videtur quod Deus eas animas destruat per annichilationem, cum enim Spiritus de se sit incorruptibilis, per corruptionem defficere nequit. Cæterum non desunt Theologi, inter quos Scotus, & Sanchez qui admittunt Angelos esse immortales tantùm ab extrinseco, spectatà nempe Dei providentià, quà vult eos conservare in æternum.

Unde ſatis ex hac opinione patere poteſt nullam eſſe difficultatem dum dicitur Brutorum Anima defficere, in tantum enim non defficiunt Angeli, quia Deus vult eos conſervare; Præterea eſto Spiritualis ſit Brutorum Anima, commune tamen habet in eà re privilegium cum Corpore, & materià, quæ nunquam ex naturà ſuà defficiunt; Mutat ſiquidem ſitum, mutat figuram materia, modò in quiete, modò in motu eſt, at abire in nihilum nequit, niſi id efficiat Deus, dum ab eà conſervandà ceſſat; Sic defficit Brutorum Anima, dum eam ampliùs non conſervat, ſeu dum ab eà conſervandà ceſſat Deus: quo utique ceſſante quis etiam Angelorum ſubſiſtet?

Inſtabis primò. A quo ergo Anima Brutorum in eorum Corpus infunditur: Nunquid à Patre generante? Non certè, ſi enim ita dicamus, Spiritus jam fit per traducem, quod juxta fidem Catholicam aſſeri nequit.

R. Animam brutorum immediatè à Deo creari, & Corpori debitè organizatò infundi. Sicut enim ſtructuram fœtus humani, aliorumque animalium volunt recentiores quidam Medici immediatè elaborari à Deo in uteris Fœminarum, quantò magis hoc aſſerit poterit de Animabus Brutorum?

Inſtabis ſecundo. Si brutorum Animæ ſunt immateriales, & aliquà rationis ſpecie fruuntur, erunt capaces alicujus diſcurſus; ergo poterunt pervenire in cognitionem Dei, quia ex effectibus iſtis Cauſam eorum incauſatam deducere poterunt.

R. Antecedens eſſe falſum, quia ut jam diximus

ximus perfectiones alicui spiritui convenientes necessariò omnibus convenire non debent. Quare volunt aliqui apud D. Magalotti spiritus bestiarum operari tantùm juxtà determinationem quam recipiunt ab externis objectis, quæ si bona sunt prosequuntur, si mala, fugiunt. Alii concedunt antecedens cum hac limitatione, quod nempe bruta sint capacia discursus impropriè talis, & innixi experientiæ sensuum; non sint verò capacia discursus illativi, & propriè talis, cujus capax est homo, & Angelus. Hinc non est inferendum quod pervenire possint ad cognitionem Dei, quia hoc est suprà sensuum experientiam. Cæterùm licet essent capacia discursus, non inde fit quod pervenire possint in cognitionem Dei: quod probant à pari. Sicut enim Deus ita limitavit hominum cognitionem ut in hac vità non possint cognoscere intuitivè Spiritum, & habere ideam claram Animæ rationalis (ut ommittam multa alia) ita limitavit cognitionem brutorum, ut ad tàm altas cognitiones pervenire non possint. Et certè non video cur statim ac sit substantia spiritualis debeat fieri substantia Dei cognoscitiva; Nam sicuti apud P. Dominicum viva in cursu Theologico disputatur an fieri possit substantia immaterialis simpliciter non cognoscitiva, & affirmant multi; à fortiori poterit à Deo fieri substantia immaterialis limitata in suà cognitione, ita ut valeat quidem cognoscere quæ ad vitam animalium pertinent, non verò quæ ad Deum, & ad vitam æternam.

Instabis tertio Sententia de Brutorum Ani-

 ma

mà spirituali pugnat cum illis Augustini verbis ex libro primo contrà Julianum art. 39. *Neque enim sub Deo justo miser esse quisquam, nisi mereatur, potest*, nam bruta necantur ab homine in cibum parantur, in servitutem submittuntur: ergo misera est brutorum conditio. Si ergo animâ spirituali non destituuntur, hanc infelicitatem sibi promeruerunt ob aliquod commissum ab ipsis crimen. Quod si peccare potuerunt, quis Religioni inepta, quis amando, agnoscendoque Deo imparia esse credat?

R. Deum arbitrum, & dispoticum cum brutis agere voluisse, absque eo quod in jus eà de re vocaretur; In potestatem siquidem Figuli est ex Argilla quodcunque maluerit vas efformare: Deus igitur hominibus destinavit Animalia, dispotico eorum imperio subjecit, permisit in cibum hominibus bruta; quare & occidendi dedit potestatem; hoc jure sibi dato utitur homo. Quænam quærelæ ratio esse debet in brutis quamquam animà spirituali non destitutis? An illa opponent Deo nullum se admisisse peccatum, & nihilominùs submitti homini criminoso, brutali, hebeti, potestate sibi in bruta concessà abutenti? *Numquid dicet lutum Figulo suo quid facies, & opus tuum absque manibus est?* inquit Isaias cap. 45. Nonnè legimus Job. 9. Deum quandoque justos quamquam insontes punire? Plurimi enim viri innocentià, & justitià spectabiles, ut erat SS. V. Maria, & S. Joannes Baptista non semper à tolerandis malis, & infortuniis fuerunt exempti. Igitur Deus quo ad bruta utitur jure Patris, & Creatoris,

toris, nemini infert injuriam, Æquè illi potestas est sive creandi bruta, sivè negligendi ac si non essent. Plurimùm tamen Creatori suo debent ipsa, quod duram licet tolerant servitutem, vivunt tamen, moventur, & agunt, & quæcumque obtinent bona, ab illo fruuntur. Quibus omnibus non officit Augustini laudata locutio; Nam ille loquitur & de lege ordinarià, & de miserià importante damnationem, quo quidem sensu nemo miser est, nisi mereatur.

Dices tandem. Hæc opinio est inaudita in Scholis, immò Ecclesia Catholica soli homini concessit Animam Spiritualem; non ergo brutis concedi poterit.

R. Etiam Systemata Recentiorum omnium olim erant inaudita, attamen hisce temporibus quot propugnatores Deo volente, habent? Certè recentiores à Peripateticis tanquam novatores hæretici criminati sunt, attamen evanuerunt hæreses in eorum præjudiciis fundatæ; ita putamus quod aliquando erit de hac sive opinione, sive hypothesi. Fatemur Ecclesiam concessisse Animam Spiritualem homini in Concilio Lateranensi sub Leone X., at Ecclesia nunquam hanc quæstionem exagitavit, nec certè usque adeò eruditi viri contrà hanc Sententiam aliquid in Ecclesiasticis Sanctionibus invenerunt. Quare sicuti antiquis Patribus licitum fuit concipere, ac sustinere Angelos materiales, & corporeos, quia Ecclesia nihil adhuc deffinierat; ita brutorum animam volunt immaterialem esse Recentiores isti, quia Ecclesia circa hoc punctum nihil deffinivit,

nivit, retractaturi, ut Catholicos decet; quoties Ecclesiæ Sanctæ judicium contrarium erit. Verùm quia solent Peripatetici hæc objicere, & similia, placet hoc unico argumento sic illos perstringere. Substantia immaterialis, vel est cognoscitiva, vel libera, vel capax meriti, & demeriti, &c. precisè quia substantia est, vel quia Immaterialis est? Non primum; aliàs omnis substantia esset cognoscitiva &c. Remanet ergo quod sola immaterialitas sit caracter universalis, à quo cognitio, libertas, meritum &c. profluunt. Nunc sic arguo. Vos Peripatetici admittitis entia immaterialia, nec tamen sunt cognoscitiva libera, capacia meriti &c. vos certè admittitis accidentia spiritualia, quæ sunt entitates immateriales, ut sunt Gratia sanctificans, Caracter Sacramentorum. Lumen gloriæ, Habitus infusi virtutum, actus vitales, volitiones nempè, & intellectiones, quæ nedum non intelligunt, & cognoscunt, sed passim destruuntur, corrumpuntur, & desinunt. Immaterialitas ergo ex naturà suà non est semper fundatrix cognitionis, libertatis &c. Cur ergo reprehendere nos audetis, dum substantiam immaterialem admittimus, sed limitatam in suis cognitionibus?

F I N I S.

OPI-

SERIES DIALOGORUM

Qui in ſequenti Diſſertatione continentur.

DIALOGUS I.

Opinio de Animà in brutis ſpirituali, diſcutienda proponitur.

DIALOGUS II.

Opinio de Animà in brutis ſpirituali non habet à veterum, aliorumve auctoritate præſidium.

DIALOGUS III.

Opinio de ſpiritualitate animæ brutorum, non habet à Sacris Scripturis patrocinium.

DIALOGUS IV.

Nullum Sacræ Scripturæ monumentum, eandem opinionem verè tutatur.

DIALOGUS V.

Animæ brutorum ſpiritualitati, non favet, ſed contrariatur D. Bernardus.

DIA-

DIALOGUS VI.

D. Thomas præfatam Opinionem, nec formaliter, nec illativè docet, immò eidem contrariatur quàm maximè.

DIALOGUS VII.

Sententia de Animà brutorum ſpirituali, oſtenditur abſurdis obnoxia ſequelis.

DIALOGUS VIII.

Eadem Opinio periculoſa oſtenditur, & Conciliis adverſa.

OPINIO DE ANIMA IN BRUTIS SPIRITUALI

Discutienda Proponitur

DIALOLUS I.

Critophilus, & Philadelphus.

CRit. Expectate venis Philedelphe mi dilectissime, videbantur mihi annis longiores vel dies brevissimi præ nimium prolixà societatis tuæ carentià: Quid causæ fuit, quod præter morem tam serò ruralibus otiis valedixisti, ut urbano gauderes consortio simul, & fructu? Inopina oportet, & quidem gravia te detinuerint negotia, nam de valetudine tua nulla mihi suboritur suspicio, sæpiùs etenim præ ingenità tibi humanitate, & sinceri cordis salutationes, & optimæ veletudinis tuæ ad me nuncios misisti.

Phil.

Phil. Nimis Critophile hac tuæ erga me sollicitudinis significatione animum meum devincis, at nescirem planè cui nostrum magis in votis fuerit, vel tibi mea, vel mihi tua societate perfrui: bis & ter aggredi dispofueram iter urbem repetere, teque quantocitiùs, & visere, & alloqui gestiens, at nescio, quo fato, mox domesticis repentè insurgentibus tricis, mox amicis non suadentibus dixerim, sed cogentibus præpeditus, quod verè optaveram, ægrè diferre compulsus sum.

Crit. Non opus est ut hasce mihi (etsi visus sum exposcere) apetias causas, apprimè siquidem novi quanta animo tuo insit, vel in honesta relaxatione œconomia, nec enim hanc tibi cum multis, & stultè quidem pro fine, sed sapienter cum paucis præfigis pro medio. Ast incautè longo fatigatum itinere stantem teneo, si placet immorari tantisper, sedeamus.

Phil. Imperiis tuis libens obsequor.

Crit. Saluberrimum te certè aerem respirasse, ex hilariori tùm vultu tùm corde gaudens agnosco, verumque te video utilis otii fructum reportasse, vires scilicet animosque erudito labori ferendo paratiores.

Phil. Equidem ita est, at non uni aeris beneficio; sed maximè suavissimæ litterati cujusdam viri sincerà mihi familiaritate conjuncti conversationi acceptum id fero. Prò quàm dulce cum illo miscere sermones? nulla mihi sapidior voluptas, quàm illum de re philosophica loquentem audire, miro etenim nexu rationum acumen verborum-

borumque dulcedinem socians, & allicit suaviter, & suadet fortiter; Illum dubio procul nunquam ii audiere Peripatetici qui contrà modernos mordaciori quàm par est invehunt stylo, si etenim nossent, aut aciem laudarent ingenii, aut obsequentissimam approbarent humanitatem, aut rationum momentis devicti, cessarent lacessere cui non possent resistere.

Crit. Bonà cum venià Philadelphe nunquam tales novi Peripateticos ut rationum loco mordacitates substituant, aut diversa sentientes contemnant, aut ab aliis metuant impugnari; immò eorundem recentiorum, quorum improbant systemata, experimenta approbant, commendant ingenia, plurimi faciunt eruditionem; optimè siquidem norunt quàm vero conforme sit quod quidam cecinit. (*a*)

Stulta hæc invidia est cui cuncta recentia sordent
Invida stultitia est, cui nova sola placent.

Sed fas ne mihi audire quibus invicem vos detinueritis.

Phil. Aperio statim. De irrationalibus brutis (nec enim irrationale homini de irrationalibus prolixiùs disserere unquam censui) sermonem instituimus, atque tàm pulchra, tàm nova mihi audivi, ut meritò non otiosa dixerim ipsa vel otia. Alterà itaque die qua sicut multis illum precibus oraveram, apud me hospitari dignatus est, unà mecum in redolentibus consito floribus horto ambulabat manè sereno hilarique; dulciter circum concinentibus Alaudis & Philome-

C lis.

a). *Joa. Audoen. lib.* 3. *epigr*. 75.

lis. Quàm mirabilis Deus (exclamavi) in omnibus operibus suis! Ecce quanta ad animi nostri oblectationem varietas volucrum; quanta ad corporis refocillationem animalia sive aquatilia, sive terrestria, sive amphibia, quàm miris discreta proprietatibus, structuris diversa, opposita ingeniis, utilitatibus varia; solem alia fixo sustinent oculo radiantem ut Aquilæ, alia vel tenuissima rimantur objecta ut Linces, alia vident in tenebris, cœcutiunt in luce ut noctuæ, alia oculis sunt prorsùs destituta ut Talpæ. Nonnulla terrà tantùm vescuntur ut Serpentes, Ranæ, aliave hujusmodi; solo aliqua pascuntur aere ut Camaleon... at plura animo rem in hanc parato, subitus obstitit in cachinnos effusus amicus, risuque tandem expleto, sic attonitum increpat. Quid quæso dicis. Phil. Ludis ne an illudis? Quod à creaturis in Creatoris laudem assurgas, utique laudo, at quod de creaturis tàm malè sentias, miror quàm maximè; quid de Talpà dictitas? quid de ranis serpentibusque somniaris? quid de Camaleonte profers? itanè in naturalium scientià peregrinus es, ut talia credas?

Crit. Ut verùm fatear, (bonà tamen cum venià) & rationabilis mihi risus videtur in hæc, & justa increpatio, cum enim talia protulisti, te dubio procul politioribus, iisque accuratissimis experimentis omninò ostendidisti imperitum.

Phil. Imperitus utique eram, veterique occupatus præjudicio, quæ populariùs prædicabantur, nullo instituto examine, pro veris atque inconcussis reputaveram, at profuit error meus

mihi,

mihi, tanta etenim illa à me avertit præjudicia, tot me recentissima docuit experimenta, ut errori meo gratias agerem, atque subitæ confusionis immemor, summopere de præsenti novàque eruditione gauderem.

Crit. Quàm plurimùm gratulor & ego tecum quod & fatuis dicteriis valedixeris, & præclariorem velioremque didiceris philosophandi methodum; at simul plurimùm miror quod ilthæc noveris tam serò; qui mehercle fieri potuit ut egregia eruditissimi atque de re cùm medicà tùm philosophicà optimè meriti Vallisnerii opera huc usque non evolveris, quæ passim in omnium doctorum hominum & ore versantur & manu? hunc si legisses non utique amico tuo justæ reprehensionis dedisses causam.

Phil. Fama quidem, Vallisnerii ad me dettulerat nomen, at cùm Medicum professione intellexissem, putaveram quod non nisi de Animalium herbarum, solidorum, fluidorumque virtutibus ad medendum ordinatis, suis in operibus differeret, atque hinc illa percurrere sollicitus non fui.

Crit. Ampla Vallisnerii mens, tam arctis passa non est detineri confiniis, neque rem medicam modò scriptis illustravit, sed & nova luce ditavit philosophicas scientias; maximam ex hujus lectione (crede mihi) & utilitatem referes & voluptatem; at tota ne in hisce tantùm immorata est disceptatio vestra?

Phil. Haud sanè, immò cum illi multas ex animo agerem gratias pro impenso mihi tantarum

 cogni-

cognitionum beneficio, cupiens illa uberiori me exornare doctrinà falsisque præventionibus expedire, quid de brutorum Animà sentiam, interpellat.

Crit. Optima quæstio hæc est, nec levibus implexa difficultatibus, at tu non ita dessipis, ut rem statim cum Cartesianis expedias Animam omnem brutis inficiando, merave asserendo authomata.

Phil. Absit à me ut talia sentiam, satis enim, cæteris ommissis quæ hanc sententiam confodiunt (si tamen id sententiæ nomen meretur, quod nec ab assertoribus, verè sentitur) ipsa naturæ voce, communique sapientum persuasione constat mihi quantùm illa nè dum à veritate, sed etiam ab umbrà veritatis aberret; hanc iis sequendam relinquo qui præpostero vel Magistri, vel novitatis amore obcœcati, nec ad se ipsos valent attendere.

Crit. Facile jam mihi est quid responderis divinare, reposuisti et enim animas brutorum verè in ipsis existere, easque materiales quidem esse, in quantùm à materia per se pendent in fieri & conservari, & operari non tamen esse materiam.

Phil. Ita utique simplex quippe eram respondi, at si modo de eàdem me quæstione interroges, non ampliùs tàm insulsè reponam; Prò quàm cœcus eram, & me tamen præ aliis videre putabam! at disiectæ sunt tenebræ affulsit mihi lux veritatis, cœcutiat qui vult, in luce morabor.

Crit. Quid est quod blaterando potiùs quàm loquen-

loquendo dicis Phlladelphè ? insulsi nè tot præclarissimi Philosophi, qui materialem brutorum sensere animam ? Insulsi nè omnes qui tuis opinionibus non acquiescunt ? Dic quæso, si animam brutis non denegas, & materialem negas, quam ergo in illis agnoscis ?

Phil. Intrepidè respondeo brutorum animam spiritualem esse.

Crit. Spiritualis ? bone Deus & hæc audio à te quem semper optimæ indolis, ingeniique perspicacis agnovi ? Quid hac opinione homini injuriosius, quid philosopho indignius ? Hæc est nova illa lux in qua morari gloriaris ? Vide ne lumen tuum tenebræ sint. Spiritualis anima brutorum ? Audite isthæc philosophi omnes & nolite ampliùs hominem. *Animal rationale* deffinire aliam aptiorem excogitate definitionem ista enim hominem confundit cum brutis, jam & ipsa anialia sunt rationalia, sunt enim animâ prædita spirituali. Audiat isthæc regius Psaltes corrigatque quæ cecinit *minuisti eum paulò minùs ab Angelis*. (a) Dicere jam oportet. *Paulò magis à brutis extulisti eum*. O Philadelphe noli omni nuperæ circumferri vento doctrinæ; noli ista sapere si non vis dessipere.

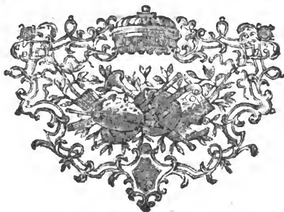
Phil. Video te nimio abreptum zelo Critophile, non vacat modo super hac re te pluribus detinere; quoniam advesperascit, tempus est, ut si permittis domum revertar, ubi fortè me plures expectabunt. Gaudeo optimà te cum valetudine repperisse & perfectam noctis auguror quie-

(a) *Psal.* 8.

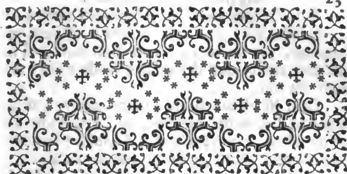
quietem. Unum oro, ne litem hanc parte inauditâ decidas. Craſtino manè, ſi placet, redibo, & blandior mihi quod firmiſſima inſpiciens ſententiæ hujus fundamenta, & jurgia damnabis præſentia, & unà mecum ſenties meliora.

Crit. De gratulationibus, tuiſque de me deſideriis, gratias ex corde ago mi Philadelphe, eademque tibi ſincerè peropto. Si ad me ſæpius redire lubet, placitum tuum eſt permiſſio mea; at quantum attinet, ad brutorum animas, quandiu anima humana vivificabit me, tecum certè non ſentiam. Vale

Phil. Quò te fortiorem hoſtem promittis, eò me glorioſum magis victorem conſtitues. Vale.

OPI-

OPINIO DE SPIRITUALI ANIMA' BRUTORUM

Non habet à Veterum, aliorumve Auctoritate prœsidium

DIALOGUS II.

Philadelphus, & Critophilus:

PHil. Cupiens te animo invenire sereno Critophile, te revisere sollicitus fui, sperans insuper (quoniam cogitationum mater nox dicitur) unanimiter repperire sentientem atque pacificum quem heri adversum, iratumque reliqui. Divino, an decipior? acceptusnè tibi adventus meus & sermo, an ingratus? Loquere Critophile, utrique enim, si displiceat, medebor.

Crit. Multa paucis complectar; tua mihi acceptissima quidem præsentia, nullimodè tamen sententia est.

Phil.

Phil. Ita pro modo sit; quoniam tamen sive in amplexandis, sive in respuendis aliorum opinionibus, ratione uteris, non pertinacià, si me patienter audire non detrectas, crede mihi, arridebit illa tibi.

Crit. Si placet dicere, placet audire, at quo animo te dicentem excipio, me respondentem sustine; hoc si præstes ?(non decipior) sententiæ hujus ex protectore, infensus hostis evades.

Phil. Quis nostrum decipiatur, ostendet eventus; exordiamur. Ut ergo ab ovo, ut dici solet, incipiam, non habet hæc sententia ex capite novitatis, ut forte putas, suspectæ præjudicium. Hanc enim jampridem docuere Empedocles, Pitagoras, Galenus, Cleantes, Plinius, & Plutarcus; hanc Sinenses populi, communissimè recipiunt; hanc approbavere olim P. Zabarella, & Thomas Campanella, hanc denique novissimè defendunt Dominus Magalotti atque Sbaragli. Non ergo novitatis insimulari potest opinio, ita de veneranda antiquitate bene merita, ut ad hæc usque tempora, clarissimos pietate & doctrinà meruerit obtinere patronos.

Crit. Quantum ad noviores attinet, pauculos nimium adducis, ut sufficiant opinionem invehere à Catholicis philosophis tot retrò ante sæculis vel inauditam vel certè non approbatam, nec video quomodo ab innumeris, iisque præclarissimis viris prudens sit discedere ut paucorum juniorumque sensa sequamur. Insuper vel hanc de animà spirituali brutorum sententiam ignotam Ortodoxis asseris, vel notam? Si ignotam dicas;

cas ; ergo non illa perenni fluxu per sanioris doctrinæ professorum manus ad hos usque recentiores pervenit . Si notam fateris , cum ipsam illi nec sequi fuerint , nec sequtos ostendere valeas , necesse est dicere ; erroneum aliquid in illà latere quod noviores quidem non vident , in causà tamen fuit ut tam longà temporum serie contempta apud Catholicos , atque ad minùs neglecta jaceret . Certè quid erat de animà brutorum tractanti magis obvium quid dictu facilius , quàm illam afferere spiritualem ? Cum ergo nullus Ortodoxus ante propinquiora nobis sæcula id sensisse aut docuisse inveniatur , maximum est argumentum apud omnes tam futilem erroneamque apparuisse ut nec impugnatione dignam judicaverint sententiam hanc ; quæ cum ita sint ; quid jam ponderis habet paucorum assertio , contrà tot Ecclesiæ sæculorum venerandam semper , plurimique faciendam antiquitatem ?

Phil. Nimium hoc discursu Eruditorum nostri temporis doctrinæ derogas & æstimationi .

Crit. Minimè gentium , summo enim eos in honore habeo , nec illo minori quo ipsimet priorum Ecclesiæ sæculorum Auctores prosequantur . Sed si & numero plurimos , & auctoritate gravissimos Doctores non dehonorat , qui eos recentioribus posthabet, pari , nè dicam meliori modo licebit illos istis anteponere , nec justam quærimoniæ causam invenient moderni .

Phil. Si ita est , jam nulla etiam adhibenda erit fides tot pulcherrimis recentiorum experimentis , quibus mirificè hoc sæculo res Philoso-

phica exornata est adeoquè ille idem Vallisnerius, quem anteà tantoperè commendabas à Sapientum Albo erit expungendus.

Crit. Non benè ratiocinaris Philadelphe.

Phil. Immò quàm optimè! An non nova sunt isthæc experimenta? An non tot ante actis sæculis omninò incognita? An non tot sapientissimis viris prorsùs abscondita? Si ergo ob hoc quod sententia de animà brutorum spirituali priscis fuerit inaudita temporibus, aut falsà tibi habetur, aut suspecta quamvis illam modo adstruant & defendant recentiores, quis non videat ex eodem capite, fide excidere, nec digna quæ recipiantur recentiorum experimenta?

Crit. Audi Philadelphe. Non eadem ratio est de physicis experimentis, & de AA. sententiis. Causarum adinvicem applicatarum effectus sunt experimenta, unde sicut in hominum potestate est & diversas, & diversimodè dispositas aptare aut adunare causas, atque diligentiori examine eventus perpendere, ita liberum est homini nova in dies in rebus naturalibus pericula facere, neque ista (semel ac viri docti se ea exactè accuratèque observasse testentur) pro suspectis habere licet sine eorundem veracitatis, adeòque & honoris præjudicio; at verò AA. sententiæ circà causas earumque naturas versantur, quæ quoad essentiam nulli sunt obnoxiæ mutationi, nihilque in suo esse ab hominum animadversione dependent, quales ab initio fuerunt, tales sunt; hinc fit ut eas noviter asserere quales longà temporum serie oculatissimi licet, AA. rem medullitùs in-

ſpicientes non viderunt, non leve præbeat ſuſpicandæ falſitatis fundamentum; uno verbo etſi vel nullam, vel modicam ipſa novitas experimenti ſuſpicionem afferat, plurimam tamen circà rerum naturas, novitas meretur ſententiarum, facilius etenim atque prudentius creditu eſt paucos aliquos in errorem labi, quàm tot & numero & ingenio, & doctrinà clariſſimos conſtanti ſucceſſione fuiſſe deceptos. Cæterum putas ne Philadelphe eos omnes quos adduxiſti pro tuà ſtare ſententià?

Phil. Et indubitanter; quamvis enim non omnes percurrerim, eos tamen pro hac citatos, à fide dignis ſæpiùs audivi.

Crit. Quid ſi duos ego ſubriperem?

Phil. Minari tibi licet, ſed non quod minaris implere.

Crit. Attende ergo. Jacobum Zabarellam & Joannem Hieronimum Sbaragli tibi exhibeo ut quos patronos affirmas, confitearis infenſos.

Phil. Quomodo ambos mihi adverſos aſſeris, cum nundum quid ſentiant inſpexeris?

Crit. Jam pridem, cum ſcilicet opinionem hanc tuam ab aliis dubiè licet & titubanti quaſi animo propoſitam novi cum pluribus tùm veteribus, tùm recentioribus, & iſtos evolvi. Sed ne rem protrahamus prolixiùs, atque ut à noviori, fortè acceptioris apud te anctoritatis incipiamus, non te pigeat legere quæ ſcribat tuæ (ut putas) aſſertor doctrinæ Jo. Hieron. Sbaragli (*a*) en quid inquiat poſt nonnulla quæ premiſerat. *Cum*

(a) *Diſp.* 3. *c.* 3. *ſect.* 1.

animæ brutorum, non ita reciperentur in corpore brutali, quod undequaque est materiale; non erunt immateriales secundùm esse; unde si non sunt hoc pacto immateriales fortè erunt secundùm suam substantiam? hoc autem impium & hæreticum est, & si neutro modo, concludendum est animas brutorum nullo modo esse immateriales. (a) Immò hæc tandem ponit. *Superest ut concludentes præsentem tractatum, nostram sententiam ita deffiniamus asserendo, & id semper in linea probabili, & cum summà reverentià ad alias opiniones, animas brutorum creari, lato tamen modo, & impropriè, & esse cognoscitivas . . . . easdem mixtam naturam habere, inque hac mixtione aliquid immaterialitatis contineri, proinde non subsistere posse, debere corrumpi &c.* Porrò de qua immaterialitate ista scripsit Sbaragli? Vel de proprià, & absolutè tali, vel de improprià tantùm & similitudinaria? Si in hoc secundo sensu, jam non ipse militat sententiæ tuæ cum tu eas animas verè proprieque spirituales esse asseveres. Si autem primo in sensu loquitur; præterquàm quod jam manifestè contradiceret iis quæ ex ipso anteà vidimus sec. 1., jam nonnisi insulsè eas negaret proprià & strictà creatione produci, doceretque mixtæ ipsas esse naturæ, impotentes subsistere & necessariò corruptioni subjectas, hæc etenim animæ, & quidem spirituali, citrà controversiam, nequeunt convenire; reliquum ergo est ut non de verà immaterialitate nec de proprià spiritualitate, nec consequenter in sensu tuo loquatur.

Phil.

(a) *Sec. ult. cap. 3.*

Phil. Vel invitus fateor, Auctorem hunc, ni fortè adversetur, mihi saltim non favere.

Crit. Non dispari negotio ostendo ipsum etiam Zabarellam immeritò in tuas partes trahi. Audi ergo ejus sententiam sub titulo de accretione & nutritione (*a*) hisce verbis expressam: *Propterea optimè illos sentire arbitror, qui dicunt animam non ita esse materialem atque dividuam ut non sit etiam immaterialis atque individua, est enim mediæ naturæ inter formas penitùs à materià abjunctas, & formas materiæ prorsùs immersas*. Sanè anima quæ de materiali entitativè participat & media est inter duo extrema opposito modo se habentia non potest ab uno illorum absolutè denominari, consequenter nec dici verè & absolutè spiritualis, ut est manifestum.

Nec verò tecum sentit ipse etiam Thomas Campanella qui de animalibus verba faciens, inquit. (b) *Anima enim est ipse spiritus agens, calidus, tenuis*. Porrò quis est spiritus, iste cui calor conveniens est? Qualitas nè corporea naturalis proprietas est substantiæ spiritualis? Sed ipsemet clarè explicat in initio ejusdem articuli, de quo spiritu loquatur, ait enim. *Quoniam verò motus, est caloris operatio, calor verò movere nequit nisi in tenui agilique subjecto (præcipiente sapientia) ingeneratæ sunt tenuitates vocatæ spiritus, intra terram liquidam viscosam &c.* Quis autem sanæ mentis dicat tenuitates intrà terram liquidam generatas, non vocetenùs, sed verè substantias esse spirituales?

Venio

(a) *C.* 15. (b) *C.* 10. *de animal. & de Orig. & struct. art.* 1.

Venio jam ad veteres illos quos eidem adstipulatos sententiæ percenses; & primo quidem miror eos à te tot Sanctis PP. tot sanctitate doctrinàqne præstantissimis Philosophis qui singulis Ecclesiæ sæculis floruere præferendos putari, quibus potiùs pudor est vel comparare; sed videamus quid quave de causà, senserint de brutorum animabus; Falsum itaque in primis est illos verum in brutis spiritum agnovisse, cum penè omnes animas ex materià compactas censuerint. Empedocles dicit animam *esse mixtionem ex ætherià aeriàque substantià*. Pitagoras apud Laertium docet. *Animam esse puriorem quandam partem ætheris calidi & frigidi avulsam ab impurioribus*. Galenus tom. 1. lib. *quod animi mores corporis temperantiam sequantur* c. 3. sustinet animam in genere esse temperaturam quatuor primarum qualitatum, animam verò rationalem quæ species animæ est, esse temperaturam cerebri. Cum Empedocle & Pittagora sentit Cleantes. Plutarcus verò clarè docet animam ex atomis formari, inquit enim. (a) *Atomi sunt corpora mente percepta, sempiterna, interitus incapacia, quæ nec frangi possunt, nec ullam alterationem, aut deformitatem admittere*. (b) Plinius talem dictitat esse ipsius etiam hominis animam, ut doceat ipsam unà cum corpore interire, & oppositum sentientes derideat. Denique hæc est apud Epicureos atque Stoicos doctrina communissimè recepta ut anima quævis aliquid corporeum sit, docentque teste

D.

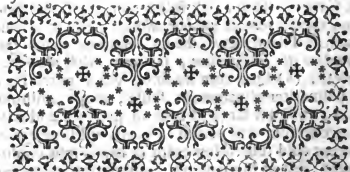
(a) *Lib. 1. de placit. Phil.*
(b) *Lib. 7. c. 56.*

D. Greg. Nisseno. (a) *Ipsam animam esse spiritum ignei vigoris numine quodam aflatum*. Seu ut clarius explicat Theodoretus, dicunt. *Animam quidem spiritualem esse substantiam, sed quæ calidi plurimum habeat*. (*b*) Quæ cum ita sint, vides porrò Phil. te palmariter allucinatum fuisse, atque militum loco, militum larvas tecum ad pugnam adduxisse.; cæterum etsi verum in brutis spiritum agnoscerent quid tum? Non enim ut brutis ipsis consulerent, sed ut humanarum, animarum celebrem apud ipsos metempsycosim sustinerent, id ipsum dixisse probarentur, atque constaret è Catholicis labiis amovendas omninò aquas tam venenato è fonte derrivatas, nam ut ait Cic. (*c*) *A falsis principiis profecta, vera esse non possunt*. Quoniam tibi, ut video, abscedere placet, hisce finem pono; cum redieris, recipies, si afferas nova. Vale.

Phil. Diutiùs, & libenter quidem apud te manerem, sed vereor nè molestus sim morà longiori amicis me suburbano in rure expectantibus. Vale.

OPI-

(a) *Tom. 2. lib. 2. de anima*.
(b) *To. 4. ser. 5. de natura hominis*.
(c) *Lib. 1. Acad. quæst.*

OPINIO DE SPIRITUALI ANIMA' BRUTORUM

Non habet à Scripturis Sacris Patrocinium

DIALOGUS III.

Critophilus, & Philadelphus.

CRit. Quàm lubens te excipio Philadelphe? Alias quidem tua mihi acceptissima præsentia, atque amœnissima societas, nunc autem quoniam inclinatis jam existimatæ auctoritatis umbris, aut veritas, aut falsitas placiti tui in suà (quæcumque ea sit) relinquitur luce, tantò lubentiùs adventantem amplector, quanto te certiùs brutorum spiritualitati valedicturum profiteor.

Phil. Ex victorià nullius momenti (si tamen pro relatà conceditur), plùs justo tibi animus erigitur Critophile; ille tamen egò non sum qui

ex

ex levi & fortè umbratili jacturà dejiciar; Anctores illos five vetustate decoros,five ingenii nova claritate conspicuos, ad honorem, ut dicitur, & abundantiæ ergo adduxeram , si eos non recipis , nihil inde tibi , nil contrà me . Spirituales brutorum animas , non fallax hominum doctrina insinuat, sed nec falli,nec fallere potens Spiritus Sanctus deprædicat ; ex hoc veritatis fonte veritatem hanc hausimus , quotquot sustinemus .

Crit. Etiam Eterodoxi dogmata sua ex scripturis eruisse jactant , atque illa ex iis confirmare satagunt , quibus tamen nemo vel mediocriter in scripturis versatus fidem adhibebit ; sed ne videar litem parte inaudità (de quo nudiùs tertiùs me monueras) judicare , affer quælo deprompta sacris ex scripturis momenta quæ Thæsim tibi hanc adeò videntur evincere .

Phil. Affero statim , sed rogo , ut multa dicentem patienter sustineas , & quæ dicta fuerint , non animo præoccupatione decepto , sed veritatis avido æquè ac indago accipiens , serià postmodùm meditatione perpendas . Miraberis tanta audiens , & nisi stet tibi pro ratione voluntatis pervicacia , tuum quoque in obsequium sententiæ hujusce, immò veriùs scripturarum captivum dabis intellectum .

Crit. Noli ante certamen victoriam canere ; victus ero si vinces , non si te vicisse jactabis .

Phil. Cui divinarum scripturarum auctoritas , arma , præsidiumque ministrat , jam parta victoria est , certusve triumphus . Attende Critophile quàm clarè , quàm sæpè veritatem tibi

adeò huc usque invisam doceant Scripturæ. In libro Geneseos. (a) *Ecce ego adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omnem carnem in qua est spiritus vitæ.* (b) *Universæ aves, omnesque volucres ingressæ sunt ad Noe in Arcam bina & bina ex omni carne in qua est spiritus vitæ.* Nota utroque in loco cit. *Spiritus* (c) *Fortissime Deus Spirituum universæ carnis* (d). *Provideat Dominus Deus Spirituum omnis carnis &c.* Quid sanè hisce testimoniis luculentius potest inveniri? An non hæc dubietatem omnem tollunt, & peremptoriè dirimunt litem? Quæ ad hæc aptior responsio, nisi sincera thesis meæ confessio? Fortè ne repones postrema scripturæ loca de solis hominibus loqui? Optima responsio si sola hæc essent, & ex præcedentibus ævidenter non colligeretur, hæc ipsa in tota latitudine, & sine restrictione intelligenda esse. At cum dicitur *bina & bina ex omni carne in qua est spiritus vitæ ly spiritus* non de homine, sed de brutis apertissimè dicitur, si ergo teste Scripturà verus est spiritus in corpore brutorum, quomodo genuino in sensu poterit eadem de solo homine explicari cum ait: *Deus spirituum universæ carnis*? Sed ut magis magisque mea tibi lux affulgeat, audi Ecclesiasten palam dicentem (e). *Similiter spirant omnia*, & inferiùs. *Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & si spiritus jumentorum descendat deorsum?* (f) Inspice versiones alias, & dum vulgata ait. *Similiter spirant omnia*. Chaldaica legit. *Ambo-*

rum

(a) *L. 6.* (b) *C. 7.* (c) *Num. 16.* (d) *C. 27.*
(e) *C. 3. v. 19.* (f) *C. 3. v. 4.*

rum animæ spiraculum Hebraica autem , Syriaca , & Arabica uniformiter vertunt . Omnibus unus spiritus . Dumque vulgata nostra habet *Quis novit &c.* Hebraica vertit . *Quis novit spiritum filiorum Adam si ascendat sursum , & spiritum jumentorum si sit descendens deorsum in terram* ? Chaldaica verò sic legit . *Quis est sapiens qui novit si spiritus & anima filiorum hominum ascensura sit sursum ad firmamentum ; Spiritus & anima jumenti descensura sit deorsum in terram* ? Hæc sanè tanta sunt , ut nisponte velis Critophile mediâ in luce cœcutire , unà mecum meliora videre adigaris . Æcquid ? Scriptura apertè brutorum animas vocat spiritus , & tu spirituales negabis ? immateriales agnoscere formidabis quas illa nomine spiritus tàm sæpe decorat ?

Crit. Ad ostendendam tuam in scripturis sacris peritiam , dixisti satis Philadelphe ; ad probandam quam niteris sententiam , multum quidem specie tenùs reverà tamen , nihil , & meritò de te , eademque tecum , sentientibus dicere cum D. Ireneo possem (*a*) . *Coguntur tàm multa malè interpretari , qui unum nolunt benè intelligere* . Sed ut hoc ipsum oculis cernas , & manu tangas , peto à te utrum anima hominum sit post mortem corporis superstes futura ?

Phil. Utique , certissimè , immortalis est enim .

Crit. Benè est ; at audi jam scripturarum auctoritate illius cum corpore comprobari occasum . Ecclesiastes loco superiùs à te citato lucu-

E 2 lenter

(a) *Lib.* 5. *c.* 13.

lenter docet animam hominis cum corpore mori, inquit enim. *Unus interitus est hominis & jumentorum, & æqua utriusque conditio, sicut moritur homo, sic & illa moriuntur .... nihil habet homo, jumento ampliùs*. Quid clarius expeti potest ad tuendam animæ rationalis cum corpore desitionem? Dices ne eo loci sermonem solùm esse de hominis interitu quantùm ad corpus? Sed vide quod Ecclesiastes postquam dixerat. *Sicut moritur homo &c.* subdidit. *Nihil habet homo jumento amplius* quare quemadmodum non diffitebere jumentum etiam quò ad animam interire, ita oportet id ipsum non inficiari de homine. Sed audi scripturam animæ rationalis corruptionem insinuantem, & mortalitatem; in libro Geneseos. (a) *Non interficiatis animam ejus* (*b*), In lib. Levitici. *Anima carnis in sanguine est*. Et posteà. (c) *Anima omnis carnis in sangnine est, unde dixi filiis Israel sanguinem universæ carnis non comedetis, quia anima carnis in sanguine est, & quicumque comederit illum interibit* (d). Job. *Morietur in tempestate anima eorum*. Et superius de se ipso dixerat (e) *nunc autem in memetipso marcescit anima mea* (f). Deuteron. *Sicut latro consurgit contrà fratrem suum, & occidit animam ejus*; Ezechiel. 17. (g) *In jactu aggeris & in extructione vallorum ut interficiat animas multas* (h). Jerem. 40. *Ibo & percutiam Ismahel filium Nathaniæ nullo sciente ut non interficiat animam tuam*. Porrò hisce audi-

(a) *C.* 3. *v.*12. (b) *C.*17. *v.* 11. (c) *V.* 14. (d) *C.* 36. *v.* 14. (e) *C.* 30. *v.* 16. (f) *C.* 22. *v.* 26. (g) *V.* 14. (h) *V.* 15

auditis quis negabit rationales animas cum corpore mori ? Anima quæ marcescere , quæ interfici quæ mori potest quomodò unà cum corpore non interibit ? Scripturarum ergo auctoritate convinceris animam hominis corpori non esse superstitem .

Phil. Importunè extrà causam digressus es Critophile , & pessimo me aggrederis arguendi genere , immò vel te in scripturarum intellectione ostendis , vel me nimium putas , imperitum . Hæreticorum morem quem mihi superiùs opponebas , exactè imitatus es . Non ergo satis est ad aliquid ex scripturà evincendum, aliquos ex illa textus depromere qui litteraliter & grammaticè intellecti videantur id ipsum asserere ; ast perpendenda est scripturarum praxis in vocabulorum acceptione , attendi debet diversarum phrasium consuetudo , comparare oportet loca cum locis , cum textibus textus , ut sensuum veritas innotescat , atque si ista satis nundum pateat , ad SS. PP. recurrendum est , qui superiori illustrati spiritu , quæ in scripturis occulta revelarunt , reserarunt quæ clausa . Si secùs , inconsulta scipturarum intellectio , omnium fiet hæresum , & mater & nutrix. Lege ergo quæ habentur eodem c.3.Ecclesiastis & invenies quod non rectè intelligis quæ ex illo adduxisti , inquit enim (a) . *Vidi sub sole in loco judicii impietatem & in loco justitiæ iniquitatem & dixi in corde meo . Justum & impium judicabit Deus & tempus omnis rei tunc erit* . Sanè tempus quo Deus judicabit justum & impium non est

vitæ

(a) *V.* 17. 18.

vitæ præsentis in qua sæpè impuniti exultant impii, oppressique gemunt justi, post hanc ergo aliud tempus aliaque superest animæ vita in qua justi impiique debita factis recipiant, proinde quæ inferiùs cit. in C. dicuntur de morte hominis non animæ, de æquali hominis cum brutis conditione quò ad corpus tantùm non verò quò ad animam debent & valent exponi; Animadverte insuper quod nonnunquam per Synecdochen loqui scriptura consuevit partem accipiendo pro toto sicque animam non infrequenter pro toto homine accipit sic in Exodo dicitur. (a). *Juxtà numerum animarum vestrarum quæ habitant in tabernaculo; sic tolletis*. In lib. Geneseos (b). *Tulit autem Esau uxores suas & filios & filias & omnem animam domus suæ &c.* (c) Act. 7. *Mittens autem Joseph accersivit Jacob patrem suum, & omnem cognationem suam in animabus septuagintaquinque*. Cæterùm sexcentis aliis ommissis peremptoria est Domini Nostri Jesu Christi sententia (*d*). *Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere*. Si enim qui corpus occidunt animam nequeunt interficere, non est anima hominis physicæ corruptioni subjecta non commoriens corpori, sed illi sine dubio superstes; & cum hæc adeò clara sint & perspicua, si quis occurrat scripturæ textus sub oscurus quique oppositum præseferre videatur, juxtà hanc pensari, & explicari oportet. Quare Critophile mi Scripturas Sacras lege priùs, perpende seriò ante-

quàm

(a) *C. 16. v. 16.* (*b*) *Lib. 36. v. 6.* (c) *V. 14.*
(d) *Mathei 10.*

quam aliquid earum auctoritate probandum aggrediaris , aut probasse præsumas .

Crit. Eggregiè locutus es huc usque Philadelphe , non tuam tamen , sed meam nesciens peregisti causam ; dulcedinem hac vice invèni in ore leonis , & possem quidem ea quæ in favorem placiti tui ex scripturis adduxisti uno verbo & ipse refellere monens te ut loca cum locis conferas antecedentia cum sequentibus , utraque cum mediis compares , & re adhuc in veram lucem non deductà consulas SS. PP. , at quoniam vereor ne nimio in sententiam quam amplexus es præpeditus , aut fortè excœcatus affectu statim mihi respondeas optimè te aut qui te docuit Scripturas evolvisse & adhuc posteriora prioribus , imma summis , utraque mediis sibi in tuo sensu reciprocè correspondere , ideò rem hanc fas est prosequar prolixiùs ut convincaris securiùs .

Phil. Facies tuà prolixitate tædium , non referes victoriæ præmium .

Crit. Nè quæsò molestè feras si multa dixero , non enim est vitiosa prolixitas , prolixè licet ostensa veritas . Ante quàm ergo objectis tuis ex scripturarum fonte petitis faciam satis , duo præmittere oportet principia , inconcussum tamen utrumque & sine peculiari examinis institutione concedendum . Primum est quod non verbis scripturarum insistendum est , sed potiùs sensui , sæpiùs enim verba litteraliter intellecta in errorem inducunt , unde & ab Apostolo monemur . (*a*) *Littera occidit , spiritus autem vivificat* cui concinit

(a) *2. ad Cor. c. 3. v. 6.*

cipit D. Jeron. (*a*) Aureis hisce verbis fideles omnes alloquens. *Ne putemus* (inquit) *in verbis scripturarum esse Evangelium, sed in sensu, non in superficie, sed in medullà, non in sermonum foliis, sed in radice rationis* secundum est eum non esse verum scripturæ sensum qui aliis scripturæ locis ritè acceptis probetur adversus, qui rectæ rationi inveniatur oppositus, quive SS. PP. interpretationi contrarius existat, diversa etenim est rerum naturalium, & scripturalium sensuum indago, inquit Aug. (*b*) *Aliter enim quærimus de creaturæ conditione quid verum sit, aliter autem quid in his verbis Moyses .... intelligere lectorem auditoremque voluerit*. De rebus enim naturalibus quæ nullam cum fidei nostræ mysteriis connexionem habent permittitur opinari pro libito, dummodo tamen nihil scripturis sacris asseratur contrarium. At scripturæ sensus non pro legentis placito fingi sed juxtà loquti Spiritus Sancti mentem agnosci debet, & cum veritatis fons nequeat sibi vel illativè contrarius esse, hinc vel mille scripturæ loca obvio in sensu contraria uni textui cujus clarus jam certusque sensus, ad hunc tanquam ad lydium lapidem pro ritâ intellectione sunt reducenda, nemo etenim est qui nesciat non ambigua certis, sed è contrà certa ambiguis lucem afferre.

Phil. Hæc omnia jam pridem novi, lubentique animo excipio, at quid tum?

Crit. Non ista protuli ut docerem te, sed ut quæ

(a) *Hieron. suprà ep. ad Galatas*.
(b) *Aug. lib. Conf.* 12. *c.* 23.

ut quæ aliàs tibi cognita, sint tibi modò vividiùs præsentia; hisce ergo succinctè memoratis veniamus ad arma. Putas itaque satis superque te probasse ex scripturis animam brutorum spiritualem, quia multis in locis hanc animam appellant nomine *spiritus*; & quidem si ly spiritus inibi de vero spiritu intelligi debet, cædit tibi victoria lisque omnis dirempta est. At pro viribus contendo ubicumque de brutis dictum invenitur in scripturis ly *spiritus* verum non significari spiritum; hoc autem ut præstem unà mecum peto animadvertas, quod sæpè sacræ paginæ pro non vero spiritu hanc vocem spiritus usurpant. Dicit enim S. Job. (a) *Spiritus meus attenuabitur*. Regius Psaltes (b). *Spiritus procellarum pars calicis eorum* alio in loco (c). *Dixit & stetit spiritus procellarum* atque etiam (d). *Aperui os meum & attraxi spiritum*. Isaias (e) *Quiescite ergo ab homine cujus spiritus in naribus ejus est*. Certè spiritus qui pati attenuationem potest, verus non est spiritus, procellis verus non inest spiritus; qui oscitat verum non attrahit spiritum, nec verus hominis spiritus quasi solitariè aut principaliter est in naribus illius; Hoc itaque animadverso intelliges facilè, cum hoc nomen spiritus pro varià significatione stet frequenter in sacris litteris, non statim verum spiritum esse adstruendum ubicumque hoc vocabulum *spiritus* usurpat scriptura; agnoscere exindè debes non ex hoc uno attribuendam spiritualem animam bestiis, quod scriptura inesse illis spiritum dicat.

F. Phil.

(a) *C.* 17. *v.* 1. (b) *Psal.* 10. (c) *Psal.* 106. (d) *Psal.* 118. (e) *C.* 2. *v.* 22.

Phil. Utique id concederem si præcisè & utcumque spiritum brutis inexistere diceret Scriptura, aut contextus ipse sicut in locis à te laudatis, excluderet spiritum propriè dictum; at cum loca quæ superius adduxi ex ipso contextu quo dicitur *spiritus vitæ*, *spiritus vitarum*, *Deus Spirituum omnis carnis &c.* nequeant aliter intelligi quàm de vero spiritu, nullum hinc est argumentum denegandi brutis spiritum propriè & rigorosè dictum cum iste solus possit esse vitalis, & carnem vivificans.

Crit. Optimum quidem ex parte tua responsum; ast ego ex iis quæ à te animadvertenda proposui, unicè volui aliquam tibi dubietatem & suspicionem ingerere de eà voce spiritus non ut authumas accipiendà, atque ut inde nosses etiam scriptura dicente brutis inesse spiritum vitæ, non immeritò tamen supponi examini tuam hanc de anima brutorum spirituali sententiam; Cæterùm ut indubiè tibi constet non verum à Scripturis Sacris asseri spiritum in animantibus brutis, dic mihi verum nè dices scripturarum auctoritate probari in brutis spiritum, si scriptura de brutorum animà disserens, de illà affirmet prædicata quæ vero competere spiritui nullatenùs queunt?

Phil. Si hoc ostendas, fatebor non probari ex scripturis, animæ brutorum spiritualitatem.

Crit. Nonnulla itaque affero loca, ex quibus me rem puto confecturum. Primum desumo ex lib. Geneseos (a). *Dixit etiam Deus producant aquæ reptile animæ viventis, & volatile super terram*,

(a) C. 1. v. 20.

ram , & posteà (a) *dixit quoque Deus producat terra animam viventem in genere suo jumenta & reptilia & bestias terræ secundum species suas* : loquens verò scriptura de hominis creatione , ait . *Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ , & inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ* . Hisce præjactis , quæro cur scriptura de animæ humanæ productione verba faciens dicat Deum formato hominis corpore inspirasse seu insuflasse in faciem ejus spiraculum vitæ, cum de productione aliarum animarum differens referat Deum mandasse aquis imperasse terræ ut producerent animam viventem ? Sanè diversum istarum , ac illius productionis modum, non leviter nobis indigitat ; hanc scilicet contrapositivè ad alias à solo Deo fuisse creatam , atque singulis infundi hominibus ; nec enim ex materià educitur , aut educi potest , neque fit ex traduce , seu non generatur vel propagatur ex animà parentis sicut lux lucem spargit , & propagat , ut putavit Tertullianus , & dubitaverat Augustinus (b) . Quod si anima hominis , non terrà producente , sicut aliæ , sed sola à solo Deo creata est , reliquæ ergo animæ non per veram creationem fuere productæ, aut producuntur. Subsumo jam ; sed si brutorum animæ verè forent spirituales , nonnisi per creationem fieri possent , essent enim spirituales substantiæ per se subsistentes , atque omnem materiæ , potentiam quàm maximè excedentes ; ergo si verè tales animæ creatæ non sunt , & non creantur , verè pariter non sunt spirituales ,

(a) *C. 1. 1. 20.* (b) *Lib. 7. de Gen. ad litt. c. 1. & seq.*

Unum restat ostendere ad majorem argumenti vim, quod videlicet sensus scripturæ sit de productione animæ rationalis ut contradistinctà à productione cæterarum animarum; sint autem omnium instar oculatissimi iique fidelissimi scripturarum interpretes D. Ambr. Augustinus, & Angelicus Doctor, quorum primus in rem nostram sic loquitur (a). *Bestias non fecerunt, manus tuæ, sed dixisti producant aquæ reptilia animarum viventium, & producit terra secundùm genus quadrupedià & reptilia, & bestias terræ, me autem, inquit, fecisti, me tuis manibus figurasti, hoc est non figurasti bestias manibus tuis, non reptilia, non volatilia, me autem fecerunt manus tuæ*. Posterior verò hæc habet (b). *Intelligimus spiritum vitæ, & animam viventem scripturam suo more dixisse cum animalia idest corpora animata vellet intelligi, quibus inesset per animam perspicuus iste etiam corporis sensus, in hominis autem conditione obliviscimur quemadmodum loqui scriptura consueverit, cum suo prorsus more loquta sit, quo insinuaret hominem etiam rationali animà acceptà (quam non sicut aliarum carnium aquis & terrà producentibus, sed Deo flante creatam voluit intelligi) sic tamen factum, ut in corpore animali, quod fit animà in eo vivente, sicut illa animalia viveret, de quibus dixit: Producat terra animam viventem*. D. autem Th. ita effatur (c). *Anima brutorum producitur ex virtute aliquà*

corporea,

(a) *D. Ambr. Exposit. in Psal. CXVIII.*
(b) *Aug. l. 13. de Civit. Dei c. 24.*
(c) *Th. 1. p. q. 75. art. 6. ad 1.*

corporeâ, anima verò humana producitur à Deo, & ad hoc significandum dicitur Gen. 1. *quantùm ad animalia producat terra animam viventem; quantùm verò ad hominem dicitur quod inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ*; Cum itaque illud quidem quod à solo Deo producitur sit verè creatum, non autem id quod ex aliqua corporeâ virtute, cum hæc neque sit, neque esse possit creativa, concludi meritò potest animas quidem humanas, non autem reliquorum animalium, substantias esse spirituales; nec enim substantia spiritualis est, quæ sine actione creativà potest produci.

Quid ad tàm luculenta tantorum Ecclesiæ luminum testimonia valebis reponere? Nunquid Ambr. Aug. & D. Th. in sacris litteris non satis eruditos? Appagè temeritas insana, ignorantiaque proterva! & hoc à doctis à Catholicis sine horrore dici poterit vel audiri? Cui patebunt scripturarum arcana si D. Ambr. Aug., & Aquinatis Soli vocitantur impervia?

Secundum Scripturæ textum reperio in Psal. ubi dicitur (a). *Nolite fieri sicut equus & mulus quibus non est intellectus.* Atque ulteriùs. *Homo cùm in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis* (b). Si ergo scriptura palam docet brutis non inesse intellectum quomodo dici potest ex ipsa probari in iisdem animam spiritualem? Intellectus (maximè per vos qui omnia prorsùs abnuitis accidentia) ab animâ spirituali nullatenùs à parte rei distinguitur proindeque est idem cum illa; si idem est cum illà quomodo coherenter dicere potestis animam

(a) *Psal.* 31. *v.* 9. (b) *Psal.* 48.

animam spiritualem non esse intellectivam ? Jam verò sic insto . Ex una parte anima spiritualis utpotè identificatum habens intellectum est, intellectiva ; ex alia teste Scripturà anima brutorum non est intellectiva sed intellectu carens . Ergo ex scripturà clarum fit animam brutorum non esse spiritualem .

Phil. Operam hac vice perdis Crit. dum prædicata quæ uni spirituum speciei conveniunt, cuilibet apropias, at quàm falsò præterquam quod constat , ostendo . Fallax abs dubio est hoc argumentum Aurum est metallum ; argentum est metallum ; ergo aurum est argentum . Ergo similiter fallaciter arguit qui dicit . Spiritus Angelicus est intellectivus ; spiritus humanus est intellectivus ; ergo & Spiritus Belluinus est intellectivus . Sicut enim esse auri auro convenit non argento & vice versa , ita esse intellectivum Angelo conveniens est & animæ rationali non vero brutorum spiritui , & sicuti ex quo argentum sit metallum sicuti & aurum non tamen inferri potest quod sit aurum , ita ex quo anima brutorum sit spiritualis sicuti & Angelus & anima hominis , non hinc deduci valet quod sit intellectiva sicut Angelus aut homo nam quemadmodum argentum convenit quidem cum auro in ratione generica , differt verò ab illo in ratione specifica & per hanc differentiam non sustinet prædicata auri , ita etiamsi anima brutorum univocetur cum Angelo & animà rationali in ratione genericà entitatis spiritualis maximè verò differt ab illis in sua specifica ratione nec proinde intellectivitas conveniens

veniens illis, huic etiam attribui valet. Tandem quis negabit posse Deum perfectiores in infinitum facere spiritus? Quis etiam nescit posse Deum minùs in infinitum perfectos spiritus producere, carentesque multis perfectionibus, quæ aliis inerunt spiritibus, & tamen adhuc veri spiritus erunt? Animas igitur brutorum spirituales dicimus limitatissimas tamen atque in infimo spiritualitatis gradu quibus proinde perperam aptantur quæ solis perfectioribus spiritibus sunt convenientia.

Crit. Hoc quidem est potissimum effugium tuum irritum tamen. Admitto ergo fallax esse argumentum à te propositum. Admitto pessimum esse arguendi genus à genere inferre species concedo libenter posse Deum pro libito & perfectiores in infinitum, & imperfectiores non tamen in infinitum, producere spiritus; non in quam imperfectiores in infinitum cum enim nulla creatura vel habeat, vel habere possit perfectionum infinitatem, nulla est creatura quæ eadem in suà specie permanente, detrahere possit Deus in infinitum perfectiones; Quare his omnibus respectivo in sensu concessis, nihil adhuc concludis. Prædicatum intelligentis non est tale ut sit à substantia spirituali per se subsistente amovibile prædicatum intelligentis non est peculiare alicui spirituum per se stantium speciei sive non differentiale spirituum, sed genericum omnique spirituum speciei de necessè & essentialiter conveniens; quid enim est esse intellectivum nisi posse in res alias cognoscitivè transformari juxtà

quod

quod dicitur: *Intellectus intelligendo fit omnia*? Quid est potens fieri vitaliter reppresentativè omnia, nisi id quod omninò emergit è materiâ; quod est per se subsistens, potens naturaliter esse sine illâ, nec ab illâ indigens sustentari, nullumque tanquam sibi necessarium poscens subjectum? *in iis quæ sunt sine materiâ* (inquit Arist.) (a) *idem est intelligere, & intelligibile esse*. An non autem omnis substantia spiritualis quæcumque tandem ea sit, & quantumcumque imperfecta dicatur prorsùs omnem excedit materiam, potest & quidem naturaliter existere sine illâ, atque non ex necessitate essendi subjectatur in illâ? ergo omnis & quantumvis limitata spiritualis substantia est verè intellectiva. Ex his autem patet directa ad duplicem in contrarium rationem responsio. Ad primum quidem, nam præterquàmquod non servatur debita medii extremorumque distributio, unde peccat argumentum ratione formæ, falsum insuper est ratione materiæ, fit enim paritas de prædicato generico, Metallum ad prædicatum specificum Aurum, in quo certè maximus error invenitur; non sic autem in nostro casu cum etenim, ut ostensum modo est, prædicatum intellectivi sit conveniens non alicui tantùm spirituum speciei, sed cuilibet spirituali substantiæ tanquam aliquod genericum, rectè indè inferimus quod si anima brutorum est substantia spiritualis, erit etiam intellectiva, non secùs ac ita argueremus. Omnis substantia spiritualis est intellectiva, anima brutorum est substantia spiritualis; ergo &c.

Ad

(a) *Lib. 3. de animâ tex. 14.*

Ad secundum etiam,nam esto innegabile sit posse Deum spiritus perfectiores, in infinitum producere, non inde tamen consequitur fieri posse spiritualem substantiam sine prædicato eidem substantiæ genericè proprio, quod enim totius generis proprium est, cuilibet etiam speciei sub illo contentæ est essentiale; quod autem essentiale est, nec à Deo auferri potest re ipsà, adhuc remanente, unde & rerum essentiæ æternæ hoc sensu dicuntur, improductæ, immutabiles &c. Sic quia esse sensitivum est prædicatum genericum animalis, licet possit Deus facere perfectiora vel imperfectiora animalia,facere tamen nequit ut animal,animal sit, & non sensitivum, sicut facere nequit quod simul sit, & non sit animal; atque intrà eandem speciem facere potest Deus vel magis vel minùs perfectos homines nullum tamen potest hominem facere qui verè sit homo, qui non sit & animalitate præditus, & rationalitate. Instituamus ergo alium de metallis sylogismum. V. g. Omne metallum est grave; sed aurum, sed argentum; sed æs est metallum; ergo aurum argentum, æs est grave. Non ne valet cùm ratione formæ, tùm ratione materiæ? Quid ni ergo valebit mox institutum argumentum. Omnis substantia spiritualis, est intellectiva &c.?

Sed opere pretium est ut jam perpendamus adducti, iique ni fallor unici subterfugii verba. Vident enim hujus sectatores sententiæ, seu ut quodam sagacis modestiæ titulo dici malunt (hypothesis) vident inquam admissà semel verà in brutis animà spirituali negari ipsis cum veri-

tate non posse vim intellectivam ac proinde cum sibi adversantes reperiant scripturas, istis nolunt contrariari, illas intellectivas asserendo, sunt enim Catholici; cum noverint esse contrà communem Doctorum mentem id ipsum asserere, non audent hoc brutis spirituali licet constantibus animà concedere prædicatum, sunt enim docti scientes que quod *qui contra omnes loquitur, insipiens est*. Hinc addacti sunt rem ipsam quam reverà negare non possunt, verbo tenùs inficiari, dicendo nimirùm bruta limitatissimum habere spiritum.

Phil. Utique id dicimus nec gratis, id enim patet si gradatio inter spiritus nobis notos instituatur. Deus enim est spiritus; Angelus est spiritus; anima rationalis est spiritus; anima bruti est spiritus; porrò sicut temerè quis diceret spiritum Angeli esse ejusdem virtutis, ac spiritus Dei; spiritum hominis ejusdem ac Angeli; ita nonnisi insulsè dicitur spiritus bruti eadem posse quæ spiritus hominis, sed sicuti spiritus Angelicus infinitè est inferior divino; humanus longè ab Angelico distat, ita Belluinus utpotè limitatissimus, quàm maximè distat ab humano.

Crit. Verba iterum das Phil. non vim infringis argumenti, quid enim quæsò te putas conficere cum ais *limitatissimum brutorum spiritum*? Vel per *tò limitatissimum* extrahis brutorum spiritum à verà ratione spiritus, vel relinquis? Si primum; jam ergo fateris vel invitus brutorum animam verum non esse spiritum, verè non esse spiritualem substantiam, proindèque tota quæstio ad meram vocabuli novitatem reducitur, de qua

cum

cum de re convenitur, non est disceptandum; vel non obstante tò limitatissimum, adhuc relinquis brutorum spiritum in verâ spiritus ratione, adhuc contendis ipsum esse substantiam propriè spiritualem, & sic inficiari non potes brutorum spiritui ea prædicata quæ genericam spiritus rationem, vel constituunt, vel consequuntur. Dic ergo quantumvis limitatum brutorum spiritum, ad summum poteris hinc inferre limitationem hanc, quam belluino spiritui contrapositivè ad humanum vel Angelicum attribuis, esse non potentiæ remotæ, sed proximæ, non in posse intelligere (verum enim habebit & quidem identificatum intellectum) sed in intelligere actuali; quatenùs vel pauciores habet inditas species vel imperfectioribus organis præpeditur nè tantùm actu intelligat, quantùm cæteroqui posset intelligere; hoc autem quid est aliud quàm æquiparare Angelico, atque humano spiritui brutorum spiritum quantùm ad entitatem, inferiorem verò statuere unicè quantùm ad actualem operationem?

Repetamus jam Sacræ Scripturæ verba & videamus num consentaneum illi sit dicere, bruta esse in sensu mox dicto intellectiva. *Nolite fieri sicut equus & mulus quibus non est intellectus*. Sanè hæc verba clara sunt non ambigua nullus est error si intelligantur ad litteram, sed nullum etiam superest tibi effugium, si ita ut sonant, intelligantur. Spiritus etenim Sanctus per ea denegat brutis, non intellectionem, sed intellectum, non actum, sed potentiam intelligendi; qui ergo dici

cum veritate potest bruta esse imperfectè licet, & limitatissimè intellectiva, scripturà absolutè brutis denegante intellectum? An ne dici poterit imperfectè & utcumque visivum quod prorsùs caret videndi potentià? Si itaque vis intellectiva seu intelligendi potentia, est intellectus, & intellectus brutis non inest, ævidens fit nullimodè bruta esse posse vel dici intellectiva, multòque minùs intelligentia.

Phil. Rectè concluderes si de necesse intelligenda esset scriptura absolutè negare brutis intellectum, at quid vetat eam interpretari quasi diceret. *Nolite fieri sicut equus & mulus, quibus comparativè ad hominem non est intellectus*? Si verò ita explicetur, jam firmum adhuc manet, imperfectè saltem bruta intelligere.

Crit. Hoc jam prævideram à te reponendum, ast jam aditum huic responso præclusit laudatus superiùs regius Psaltes dicens (a). *Homo cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis*. Si etenim homo similis factus est jumentis eo quia non intellexit, consequens manifestum est quod jumenta & bruta non intelligunt. Non ergo solùm comparativè ad hominem, sed absolutè & nullà factà comparatione brutis non inest intellectus, atque absolutè intelligenda est scriptura de brutis dicens. *Quibus non est intellectus*. Hinc & Pagninus vertit. *Quibus non est intelligere*. Porrò in quo sita est ratio hanc fundans similitudinem hominem inter & bruta? Utique in negatione intelle- [illegible] ctionis

(a) *Psal*. 48.

ctionis , quia nimirum potens noluit intelligere , similis factus est jumentis,habentibus non quidem voluntariam & accidentalem , sed necessariam & essentialem intellectionis negationem ; ratio etenim similitudinis , si non eodem modo , eadem tamen in utroque extremo repperiri debet , perinde ac si de homine de loco ad locum transire obligato , immoto tamen manente , diceretur . Comparatus est simulacro & similis factus est illi ; quemadmodum enim naturalis est simulacro quies quæ libera est homini , ita naturalis est brutis negatio intellectionis quæ voluntaria est & culpabilis in homine in honore constituto. Eundem locum ita exponit Jorgius Cardinalis . *Quibus non est intellectus quasi dicat , in hoc efficiuntur jumentis isti similes , quod non habent intellectum , & certè in hoc sunt jumentis viliores , quod ipsi Intellectum receperunt & perdiderunt jumenta autem non receperunt* . Sed ne te Phil. diutiùs detineam præsentem claudo sermocinationem cum eruditissimo viro Alphonso de Castro qui postquàm retulit Philastrum de Gnosticis & Manichæis dixisse quod docuerint bruta intelligere & esse ratione prædita concludit (a) . *Sit autem hæc Gnosticorum sententia aut Manichæorum , aut secùs res se habeat , non multùm curo , cum certum sit talem assertionem esse erroneam & sacris literis apertissimè contrariam . Nolite inquit Propheta fieri sicut equus & mulus quibus non est intellectus ; falsum est ergo omnia bruta esse rationis capacia ; & idem Propheta iterum ait . Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est jumentis insi-*

(a) *Lib. 3. Verbo Bestia.*

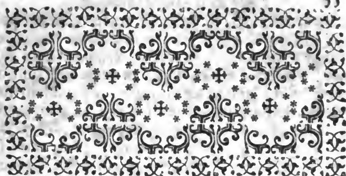
insipientibus , & similis factus est illis . In quo autem similis factus sit declaravit cum dixit eum non intellexisse , per hoc enim quod non intellexit assimilatus est jumentis quoniam illa non intelligunt ; si quidem bruta intelligunt , in quo quæso assimilatus est jumentis cum honorem in quo eu n Deus constituit non agnovit ? Ex his ergo duobus Scripturæ Sacræ testimoniis apertissimè convincimus bestias non esse rationis capaces . Hæc ille quibus nihil validiùs , nihil optabilius nihil clarius ad ratiocinii mei confirmationem , placitique peremptionem tui . Cæterùm displicet quod has inter collocutiones se nimium hora protraxit , nonnulla etenim mihi suppetunt per quæ ad loca à te adducta iterum respondeam , sed nè tuà abuti videar patientià , ea ad aliam remitto .

Phil. Reliqua si quæ habes audire non detrecto , non tamen modo , post prandium te auditurus redibo . Vale .

Crit. Quæ hucusque audisti , absens perpende , & te redeuntem excipiam ab abscedente diversum . Vale

OPI-

OPINIONI DE SPIRITUALI ANIMA' BRUTORUM

Adducta ex Scripturis Loca minimè favere, iterùm ostenditur

DIALOGUS IV.

Philadelphus, *&* *Critophilus*.

PHil. En Crit. quantùm mihi de victoriâ blandiar, cum tàm promptè ad certamen accedam; quæ dixeras tibi adhuc arma superesse deprome jam, irrito enim contrà me ea stringes conatu.

Crit. Puto me præterito discursu tàm clarè ostendisse tuam Scripturis Sacris adversari sententiam, ut tibi vera ex Scripturis responsio non suppetat, cæterùm nonnulla sicut promisi addam quæ magis ac magis ostendant, alienum esse à sensu tuo eorum locorum sensum quæ ex scripturis adduxisti, Vim ergo facis non modicam

dicam in duplici Ecclesiastis textu quorum primus est (*a*). *Similiter spirant omnia* qui variis exponitur versionibus hoc modo. *Omnibus unus spiritus*. Posterior verò, isque præcipuus, quo te invincibiliter jactas pugnaturum, ex eodem Ecclesiaste desumptus est ubi inquit (*b*). *Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendat sursum, & si spiritus jumentornm descendat deorsum?* Jam verò sic exordior à primo. *Similiter &c.* Verum itaque est quod Hebraica, Syriaca, & Chaldaica vertunt. *Omnibus unus spiritus* at jam dixi aliàs hanc vocem spiritus non semper in Sacris Litteris accipi pro vero spiritu, unde & D. Aug. inquit. (*c*) *Sex modis in scripturis spiritum substantialiter dici, non nescio à vobis sciri; primo summus omnium Deus spiritus appellatur ut ibi. Spiritus est Deus, & qui adorant eum, in spiritu oportet adorare. Secundo Angeli spiritus dicuntur ut ibi. Qui facit Angelos suos spiritus. Tertio animæ spiritus nuncupantur ut ibi. Exibit spiritus ejus, & caro revertetur in terram. Quarto vita brutorum animalium spiritus vocatur ut ibi. Quis scit si spiritum jumentorum descendat deorsum. Quinto venti dicuntur spiritus ut ibi. Spiritus procellarum. Sexto aer scribitur spiritum, ut ibi. Os meus aperui & attraxi spiritum.* Quibus & ostendit S. Doctor quàm variè hoc nomen spiritus in scripturis usurpetur, & indirectè saltem negat nomen spiritus brutis applicatum significare verum spiritum, dum secernit animam bruta informantem ab animà hominis de qua imme-

(a) *C. 3. v. 19.* (b) *C. 3. v. 21.*
(c) *Lib. de cognitione veræ vitæ.*

immediatè antecedenter mentionem fecerat, non utique unam ab aliâ secreturus, si utraque apud ipsum verus spiritus foret; abbreviatâ enim in quinque tantùm membra inductione, dicere malluisset. *Anima quorumvis animalium spiritus nuncupatur* ut ibi. *Omnibus unus spiritus*.

In primis itaque si in hoc textu. *Omnibus unus spiritus* ly *spiritus* stet pro verâ substantiâ spirituali, jam hæc non erit versio illius loci *similiter spirant omnia*, sed erit absoluta mutatio, nam ly *spirant*, seu respirant denotat effectum vitæ sensitivæ nec aliquid dicit de illius principio; ly autem *spiritus* si supponat pro entitate substantiali spirituali, denotat principium vitæ, non verò effectum, immò neque denotare potest; nam spiritus verè, ac genuinè talis neque spirat, neque respirat, cum spirare & respirare viventis quidem & sensitivi sit proprium, semper tamen corporei, quale certè spiritus non est.

Insuper si tò *spiritus* stat ibi pro vero spiritu, vel tò *unus* immediatè præcedens, intelligi debet de unitate numericâ? & hoc non, id enim est error manifestus, atque fœtida hæresis; vel de unitate specificâ, & hoc neque, aliàs homo cum jumentis, atque omnibus animalibus brutis ejusdem foret speciei, quod sanè nonnisi à brutali, homine dici potest; vel denique de unitate similitudinis? Et hæc vel univoca est vel analoga? non univoca; cum etenim ista eandem specificè rationem formalem importet in utroque relationis extremo, jam rediret hominem in eâdem esse specie cum brutis; reliquum ergo est quod

sit analoga, hæc autem non est ad intentum, nam cum non postulet eandem propriéque talem rationem in utroque extremo, ut patet in animali sano, & medicina sanà & similibus analogis, in quorum uno sanitas propria reperitur, quæ nonnisi impropriè & per translationem dicitur de alio, consequens est tò *spiritus* accipi non posse pro vero spiritu, atque in omnibus propriè tali.

Quo ergo in sensu dictum erit. *Unus omnibus spiritus*? Utique in isto, quod nimirum *idem est omnibus halitus*, *eadem respiratio* ut vertit Symachus. Quod *idem omnibus flatus*, eademque *aura vitalis* ut legit Vatablus, quare ex hoc textu verus in omnibus animalibus, & propriè dictus spiritus non probatur; sed nè hoc ipsum non satis probasse videar; ex scopo Ecclesiastis ostendo, quod non ibi verè de animà, sed de corpore sermo sit sive hominis, sivè jumenti; de utriusque & respirationis, & expirationis in morte necessitate; inquit enim toto penè illo capite eundem hominum esse & jumentorum interitum, æqualem utrorumque conditionem, & hominem nihil ampliùs habere jumento; an non autem hæc insana deliria sunt de hominum brutorumque animis intellecta? An non certum est nè dum apud Ortodoxos, sed Ethnicis etiam apprimè suasum, animam hominis unà cum corpore non interire, proindeque quoad animam æqualem haud esse hominis cum bruto vel conditionem vel interitum? Sanè animam hominis cum corpore non perire, sed illi superstitem vivere, nonnè docuere Trismegistus, Orpheus, Socra-

tes,

tes, Musæus Pherecydes magister Pythagoræ, Aratus, Homerus, Empedocles, Seneca, Virgilius, & Phocylides cujus est illud. *Defunctis superest vita, & dii deinde creantur*. Quid ergo superest, nisi hominum jumentorumque comparationem, non de utrorumque animâ, sed de corpore ejusque interitu esse intelligendam? quod si ita est ut inficiari verè non potes, quid jam ad intentum concludi poterit per ea verba. *Similiter spirant omnia. Unus omnibus spiritus*? Nihil aliud porrò, nisi hoc unum, quod ab omnibus ultrò conceditur, eandem scilicet esse humani corporis ac belluini, sicut viventis respirationem, ita morientis corruptionem. Audire non pigeat quomodò hunc eundem Ecclesiastis locum intelligat Angelicus Doctor (a) *similiter* (inquit) *processus vitæ est similis quantùm ad corpus, ad quod pertinet quod dicitur in Ecclesiaste. Similiter spirant omnia*, & sapientiæ secundo *fumus & flatus est in naribus nostris &c. sed non est similis processus quantùm ad animam quia homo intelligit, non autem animalia bruta*.

Progredior jam ad secundum scripturæ locum. *Quis novit si spiritus filiorum Adam &c.* Hunc locum in primis, non litteraliter sed mysticè intelligit ac exponit eggregius ille scripturarum scrutator & maximus Ecclesiæ Doctor D. Hieron. his verbis (b). *Quis scit utrum sanctus qui hominis appellatione dignus est, ascendat in Cælum, & utrum peccator qui jumentum vocatur: descendat in terram? fieri enim potest utrumque pro incerto*

 vitæ

(a) 1. p. q. 55. art. 6. ad 1.
(b) *Hieron. Comment. in c. 3. Eccl. lit. D.*

vitæ hujus & lubrico statu, ut & justus concidat; & peccator resurgat. Nè tamen videar per mysticas expositiones eam vim fugere, quam facit textus, ut putas in sensu obvio, juvat observare quod ubi vulgata dicit *& si spiritus jumentorum descendat deorsum*, textus Hebraicus Syrus, & Septuaginta addunt *in terram* quæ postrema verba non leviter indigitant de quo descensu sit sermo, scilicet de descensu per corruptionem atque interitionem, ostenduntque consequenter ibi nomine spiritus non substantiam intelligi spiritualem, quæ naturaliter mori nequit, vel corrumpi, sed accipi nomen illud spiritus in quadam latiori significatione, qua nimirum idem sonat ac anima seu principium vitæ, quod sanè non obscurè patet ex versione Chaldaica, quæ sic legit. *Quis est sapiens qui novit si spiritus & anima filiorum hominum .... spiritus & anima jumenti &c.* Ubi illa particula *et* non habet vim copulæ, sed disiunctionis ut per se patet, quare hunc locum vertit Campensis. *Quotusquisque interim novit, an hominis ascensura sit sursum, an anima reliquorum animantium cum corporibus interitura sit?* Ubi quod aliæ versiones legunt. *Spiritus*, ex hac non aliud est nisi anima quæcumque tandem ea sit, quæ quidem si in generali acceptione vocatur spiritus, non à spiritualitate, quæ soli animæ humanæ conveniens est, sed à respiratione quæ cuilibet animali convenit, ita appellatur, ut manifestè colligitur ex dictis superiùs, ubi ostensum est prædicata genericè convenientia spiritui, non convenire teste ipsà scripturà, animabus brutorum, & ex proxi-

mè

mè perpenſis in explicatione illius loci. *Similiter ſpirant omnia*. Placet autem hic obiter animadvertere quod ſi ſcriptura conſtanter diceret. *Quis novit ſi anima filiorum Adam* &c. *& ſi anima jumentorum &c.* Jam nihil eo loci repperires quod ſententiæ tuæ videretur favere, unde totam vim in eo reponis quod dicatur *ſpiritus* & *ſpiritus*, at quod immeritò vis tanta fiat in eo vocabulo, planè conſtat ex ſignificato, ſive animà pro qua ly ſpiritus accipitur, & colligitur ex Campenſi & ex verſione Chaldaicè & clariſſimà *ex D. Th.* 1. *p. q.* 9. *art.* 3. *rel. Dial.* 6.

Neque verò aliquid urget quod Eccleſiaſtes dicat *Quis novit*? Nec enim vel neſcientis, vel dubitantis, ſed potiùs increpantis ea ſunt verba; *Quis novit*, ideſt quis recogitat, & ſibi perſuadet animam humanam aſcendere ſurſum ad Deum qui illam creavit, ut illam tanquam immortalem judicet, animam verò jumentorum ſimul cum corpore interire, nec eſſe quo ad animam parem hominis ſortem & jumenti? Opportunè ſuper hæc verba *Quis novit &c.* iterum D. Hieron. (*a*) *Non inter pecudes & hominem ſecundùm animæ dignitatem nihil intereſſe contendit* contenderet id autem ſi & humanam & belluinam animam verè ſpiritualem diceret. *Sed adjiciendo quis*, *difficultatem rei voluit demonſtrare*, *pronomen enim quis in ſcripturis ſanctis non pro impoſſibili*, *ſed pro difficili ſemper accipitur*. Novit ergo Eccleſiaſtes, maximum eſſe diſcrimen animam hominis inter & jumenti, ſed eos redarguit, qui quamvis ſpeculativè [illegible] ſciant

(a) *Hier. commen. ſuprà cit.*

sciant eundem non esse humanæ, & belluinæ animæ finem, practicè tamen ita vivunt ac si id omninò nescirent, putarentque non secùs ac brutorum animas, etiam illas hominum simul cum corpore corrumpi & interire.

Phil. Falsum prorsùs est quod Salomon contenderet inter pecudes & hominem secundùm animæ dignitatem nihil interesse, si pecudum animas verè diceret spirituales; quia etsi tales forent, essent tamen in infimo spiritualitatis gradu, pauca tantùm intelligerent, nec essent conditæ ad imaginem Dei sicut animæ hominum consequenter istarum dignitas longè adhuc illas antecelleret.

Crit. Equidem miror quod iterum illi phrasi innitaris, *In infimo spiritualitatis gradu*; cum responsionem hanc intimè jam examinatam, audieris, nec infirmà ratione repulsam; ut quid quasi ineluctabilem responsionem profers, quam vanam & futilem silentio ipso confessus es? Solve prius, si vales, quæ in contrarium adducta sunt, & tunc quasi pacificus possessor, illam supponere, novamque petere solutionem poteris. Hoc itaque jure merito neglecto, reliquis adhibebo responsum. Bruta ergo, inquis, non erunt quò ad animam etsi spiritualem ejusdem cum animà hominis dignitatis. Primò quia illæ pauca tantùm intelligerent. Secundò quia non sunt vel essent creatæ ad imaginem Dei; ut itaque primo faciam satis, suppono animæ dignitatem, de qua in præsenti fit sermo, non esse accidentalem & superadditam, sed materialem & entitativam, agi-

tur

tur enim de animà secundùm substantiam seu naturam suam , non verò de eàdem secundum operationem actualem, vel perfectam, vel imperfectam , vel moraliter bonam , vel moraliter malam &c. hoc sanè ævidens est legenti D. Hier. verba , eo tamen posito sic insurgo . Anima brutorum si spiritualis est , non minùs secundùm se est potens intelligere quàm anima hominis ; ergo secundùm se & entitativè accepta ejusdem est dignitatis cum illà . C. clara est & legitima , ea enim quæ secundùm entitatem sumpta eandem habent potentiam in ordine ad actus æquè perfectos nobilesque, ejusdem etiam sunt quoad entitatem dignitatis . Probandum itaque superest antecedens quod licet ex suprà dictis satis evincatur, præstat tamen adhuc paulò fusiùs prosequi .

Si brutorum anima spiritualis est, non minùs emergit è materià, non minùs est per se subsistens & independens ab illà quàm anima hominis ; ergo si spiritualis non minùs est potens intelligere quam anima hominis . Consequentia sequitur nam in illis prædicatis vis intellectiva fundatur , ut præclarè docet D. Th. his verbis (a) : *Quia anima est immunis à materià , & omnis talis natura est intellectualis consequitur ut id quod in ipsà tenetur , ab ipsa intelligatur &c.* Ubi immunitatem sive exemptionem à materià assignat S. Doctor pro radice intellectivitatis ; probatur ergo antecedens . Si anima brutorum est substantia spiritualis , non est minùs spiritualis quàm anima hominis ; ergo non minùs emergit &c. quàm anima homi-

(a) *Dist.* 3. *q.* 4. *art.* 1.

hominis. Antecedens probatur substantia spiritualis est verus spiritus; atqui verus spiritus non suscipit magis & minùs in lineâ spiritus; ergo substantia spiritualis non suscipit magis & minùs in ratione substantiæ spiritualis; sed si substantia spiritualis non suscipit magis & minùs in tali ratione, jam anima brutorum, si est forma spiritualis,non est minùs spiritualis quàm aliæ spirituales formæ adeoque quàm anima hominis; ergo si anima brutorum est substantia spiritualis, non est minùs spiritualis quàm forma hominis, nec consequenter minùs intellectiva. Novi equidem quòd etsi substantia non suscipiat magis & minùs, potest tamen una esse perfectior alterâ, sic Angelus primæ Hierarchiæ substantia perfectior est Angelo Hierarchiæ inferioris, sic planta substantia imperfectior est animali, ast quod contendo est, non posse unam substantiam creatam,in ipsâ lineâ formali substantiæ, esse magis alterâ vel minùs perfectam, quævis enim ex illis constituitur formaliter *per subsistere per se* quod inæquale esse non potest;quare cum intellectivitas sequatur ad spiritualitatem quæ in omni substantia spirituali creata æqualis est, æqualis esse debet & illa.

Phil. In transversum tuus te abripit ardor Crit., & si verè meam, tuam pariter eodem ictu confodis sententiam. An non tibi & Peripateticis omnibus in dubium est, dari in rerum naturâ substantias magis vel minùs materiales? forma certè lapidis magis materialis est quàm forma plantæ; ista magis materialis quàm forma animalis, quomodo autem hoc ipsum poteris sustinere, si

tuum

tuum contra me argumentum concludit . . Arguo enim ad probandum non dari majorem , vel minorem formarum materialitatem . Forma plantæ non est magis , aut minùs materialis quàm forma bruti,vel lapidis;ergo &c. Probatur antecedens forma plantæ est substantia materialis; ergo &c. probatur c. Substantia materialis est vera materia ; sed vera materia non suscipit magis & minùs in lineà materiæ ; ergo &c. sed si substantia materialis non suscipit magis & minùs jam forma plantæ non est vel magis , vel minùs materialis quàm forma bruti vel lapidis ; ergo &c. quod dabis , accipies responsum , eadem enim utrobique ratio militat .

Crit. Non contemptibilis utique instantia hæc est , at audi quomodo meum intactum relinquo, dum tuum dissolvo argumentum, Respondeo ergo nego antecedens ad ejus probationem concesso . antecedente nego c. ad cujus probationem distinguo Majorem;substantia materialis est vera materia quantùm ad partem sui subjectivam , non verò quantùm ad partem activam seu informantem , concedo Majorem, quò ad utramque partem,nego Majorem & concessa Minori , nego c. Ad probationem distinguo subsumptum ; sed si substantia materialis quò ad neutram partem sui suscipit magis vel minùs , jam forma plantæ &c. concedo ; si non suscipit magis & minùs quò ad partem subjectivam , illud tamen admittit quò ad partem activam nego minorem , & c. Substantia itaque materialis completa , non est simplex , sed composita , duas apud Peripateticos partes importans , materiam nimirùm &

formam materialem; secundùm materiam utique substantia non suscipit magis & minùs, nec enim materia potest esse magis vel minùs materialis, cum sit in summo gradu materialitatis secundùm ipsam essentiam suam. At verò secundùm formam materialem potest dici substantia materialis esse magis vel minùs materialis, cum etenim materialis forma non ideo dicatur materialis, quia componatur ex materià, sed quia à materià pendet, & quidem essentialiter in fieri, & conservari, & operari; cumque dependentia unius ab alio possit esse major vel minor (nam quod positivum est, etsi non omne, suscipere potest magis vel minùs, fit ut una forma vel magis vel minùs alià possit dependere saltem in operari à materià, ex quo sequitur ut vel magis vel minus materialis sit & dicatur, & ratione illius formæ sic magis vel minùs materialis, sit magis vel minùs materialis ipsa etiam substantia completa materialis.

At verò anima, sive substantia spiritualis simplex est, & partibus componentibus omninò carens, atque non secùs ac anima hominis independens à materià, unde nihil habet per quod cum veritate dici possit ipsà etiam animà hominis minùs spiritualis, quod enim omninò emergit è materià non minùs spirituale est alio similiter prorsùs emergente ab illà; nullà siquidem ratione suscipere potest magis & minùs omnimoda ejusdem negatio, ut per se ævidens est. Si ergo immunitas à materià est radix intellectivitatis, & in animà brutorum eadem daretur

tur

tur immunitas à materià quæ datur in animà rationali, consequens manifestè est, quod eadem utrobique foret intellectivitas, proindeque quantùm attinet ad prædicata essentialia, æqualis utraque esset dignitatis ac nobilitatis, quod fanè quàm turpe dictu sit, nemo non videt.

Hæc tamen quæ de ratione spirituum, utique creatorum, dicta sunt intelligi velim juxtà conceptum eorum negativum, quo & illos nosse pro hoc statu, & deffinire solemus, quantùm enim ad ea quæ dicunt de positivo & differentiali, sicut modò intelligere, ita neque valemus describere, hinc D. Damascenus ita de Angelis adinvicem comparatis loquitur (*a*). *Æqualis nè naturæ inter se, an dispares sint, haud quaquam compertum habemus; solus ille scit qui eos creavit &c.* Nec minùs præfatæ doctrinæ consonat Angelicus Doctor, insinuans clarissimè, quod sicuti in irrationalibus, ita in intellectualibus naturis specifica differentia (quam ipse utique agnoscit in istis) non unius suprà alteram creatam intellectualem naturam, majorem importat nobilitatem, inquit enim (*b*). *Illud quod constituit in specie, est nobilius eo quod constituit in genere sicut determinatum indeterminato, habet enim se determinatum ad indeterminatum ut actus ad potentiam; non autem ita quod semper illud quod constituit in specie ad nobiliorem naturam pertineat, ut patet in speciebus animalium irrationalium, non enim constituuntur hujusmodi species per additionem alterius naturæ nobilioris suprà naturam sensitivam quæ est nobilissima*

(a) *Lib. 2. de fide c. 3.* (b) *De Spir. Creat. art. 8. ad 9.*

in eis, sed per determinationem ad diversos gradus in illà naturà,& similiter dicendum est de intellectuali quod est commune Angelis. Quæ quidem graduum diversitas,non pro majori vel minori sensitivæ naturæ participatione usurpatur, nam ut habet commune proloquium, *Magis & minùs non variant speciem*, sed pro diversis, ejusdem in omnibus animalibus sensitivæ naturæ differentiis accipitur, ut patet consideranti, & tradit D. Th. *loco cit. in resp.ad* 8.& ex ipso doctissimi Salmanticenses (a).

Quin immò implicitè saltem ostendit quàm legitimè inferatur brutorum animas ejusdem esse cum animà hominis nobilitatis ac dignitatis, semel ac spirituales sint, in infimo licet spiritualitatis gradu. *Quod autem*,inquit (b) *est una sola species animalis rationalis, multis existentibus speciebus irrationalium, ex hoc provenit, quia animal rationale attingit in sui supremo naturam substantiarum spiritualium in sui infimo, supremus autem gradus alicujus naturæ, vel etiam infimus est unus tantùm*. Quibus planè constat, & quod bruta non participant de hoc infimo substantiarum spiritualium ordine, & quod si participarent de illo, æqualis in tali ordine forent dignitatis cum homine, cum unus tantùm sit gradus infimus, nec infimo gradu, infimior gradus, inveniatur, & infimum infimo in eodem ordine inæquale esse non possit.

Venio jam ad secundùm quo dicis animas bru-

(a) *Tract. 7. de Angelis disp. 1. dub. 5.*
(b) *Loco cit. in resp. ad 10.*

brutorum etsi spirituales, longè tamen inferiores esse animà hominis, quia hæc ad Dei imaginem creata est, non autem illæ. Quantùm ad rei veritatem, meritò negas bruta condita esse ad imaginem Dei, sed quantùm ad cohærentiam doctrinæ, privilegium hoc soli homini cum Angelis commune, verè non poteris brutis ipsis denegare. Noveris ergo non esse Imaginem Dei in homine delebilem aut corruptibilem, ut blatherare ausus est Mathias illiricus lutheranus, sed naturalem, atque indelebiliter impressam, non quidem corpori, ut somniarunt Antropomorphitæ putantes docentesque Deum esse corporeum, sed animæ, ita ut perdi imago Dei non possit, nisi ipsa animæ natura perdatur; hoc itaque retento audiamus divini verbi interpretes, & videamus in quo animæ humanæ prædicato sita sit imago ista. *Hæc imago Dei sita est in mente hominis, sive in eo quod homo in summo rerum sit gradu in quo Deus est & Angelus, puta quod homo sit naturæ intelligentis* (a). Ita Cornel. à lap. In eo quod anima hominis sit incorporea. Ita Aug. In eo quod sit æterna & immortalis. Ita Origenes. In eo quod sit prædita intellectu, voluntate, & memoria. Ita Damascenus. In eo quod sit liberi arbitrii. Ita S. Ambr. atque iterùm perfectissimè Aug. Sicut Deus Pater per Intellectum se cognoscens producit Verbum seu Filium, & eum amando producit Spiritum Sanctum, ita homo intelligendo se, producit in mente suà verbum intelligibile sui ipsius expressivum, sibique simile, atque inde pro-

(a) *Comment. in Gen. c.* 1.

procedit in voluntate ejusdem amor.

Jam verò quis non videat, non hanc solius hominis cætera inter animalia esse prærogativam si bruta quæ aliàs irrationalia, spirituali formà dicantur instructa? Nonne quatenùs incorpoream & spiritualem habentia animam, dicenda erunt cum Aug. ad imaginem Dei creata? nonne si spiritualem, immortalem etiam habent animam bruta, in qua immortalitate imaginem Dei reponit Origenes? Nonnè si spiritualis est anima brutorum, Intellectu, Voluntate, & memorià instructa erit, in quibus imago Dei consistit ex Damasceno? Nonnè Domina erit & rectrix arbitrii sui, ut sit imago Dei juxtà Ambr. nonne denique & se ipsam agnoscet, & se ipsam agnitam amabit si spiritualis, habebitque consequenter maximè perfectam ab Aug. recensitam imaginem Dei? Quid autem homine indignius, quàm nativæ nobilitatis insignè commune facere vel brutis? Quid iniquius, quàm brutorum vilitatem æquare homini, Hominemque paulò minùs ab Angelis imminutum, ad vilitatem usque bestiarum deprimere? Ut quid nobis sacræ paginæ referunt quasi consultantem dixisse Deum. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*, si jam ad sui imaginem vel ipsa condiderat bruta? Gaudeant jam & exultent omnes bestiæ agri, & de novo exquisitoque decore inventoribus gratias agant, exigantque (ab illis tamen) amorem amicitiæ, & ratione imaginis Dei, honorem ac reverentiam non eà minorem quàm homo homini debet; cur non? Cum naturæ similitudo

sit

ſit amicitiæ fundamentum cur non ? Cum veneranda ſit in verà imagine, infinitè perfecti majeſtas Prototypi.

Phil. Etiam hac vice communem utriſque promoves difficultatem Crit. ni enim cum Carteſianis ſentias, admittes cum Peripateticis veram in brutis cognitionem; hac autem ſemel admiſsà quomodo in ipſis imaginem Dei non eſſe ſalvabis ?

Crit. Laudo Phil. reſponſionis dexteritatem, cum etenim nequeas ab animà ſpirituali brutorum ea removere prædicata, in quibus ex SS. PP. elucet & conſiſtit imago Dei, iis callido verè, ſilentio ommiſſis, ex reo, actoris perſonam induis, & voluntarià oblivione detentus ad hominem, ut putas, arguentem redarguis, atque perdificili adoriris argumento; ſed non hiſce deterreor, qui ſemper à tua abhorrui ſententià. Verum ergo eſt quod bruta cognoſcant, hoc enim communis hominum perſuaſio, gentiumque ante Carteſium conſenſus, quaſi naturæ ipſius vox ſuadet indubiè; hoc ipſa & varia & mira brutorum opera apertè evincunt, unde Aug. (a) *Puto te negare non poſſe beſtias habere memoriam, nam & nidos poſt annum reviſunt hirundines, & de capellis veriſſimè dictum eſt.*

Atque ipſæ memores redeunt in tecta Capellæ.

Quod ſi memorià nihil aliud eſt, quàm rerum ſemel cognitarum aſſervatio & retentio, quis cognitionem brutis, deneget quibus ineſt memoria ? Aſt obſerva quæſo quod aliud eſt bru-

ta

(a) *Lib.* 1. *de Muſica.*

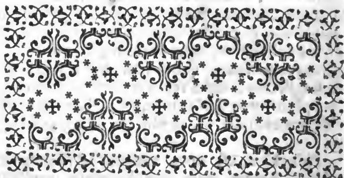
ta fimpliciter cognofcere, quod docent Peripatetici, aliud longè diverfum bruta intelligere, quod tu de iifdem prædicas cum recentioribus. Cognitio purè fenfitiva, quam brutis damus, non redit in fe, fed objectum, cognofcere facit ignota; intellectiva verò eft in fe reflexiva, intellectumque non folùm de objecti, fed etiam de fuimet exiftentià certificans; rursùs ut actus ad fuas refpectivè potentias referamus. Intellectus eft ad ens & verum fub formali ratione entis & veri, cum non aliter fingula percipiat quàm fub proprià entis & veri formalitate; fenfus verò non fertur ad fenfibile nifi materialiter, ad hoc nimirum vel illud, ex quibus neque communem valet rationem abftrahere, neque rationem fenfibilitatis qua talem, & multò minùs rationem entis aut veri in illis percipere poteft; ex hoc autem five actuum, five potentiarum quò ad actus fuos maximo difcrimine, liquet quod fimplex merave apprehenfio huic aut illi fingulari materialique alligata femper objecto, poteft effe à principio quod etfi tantifper, non omnimodè tamen emergat è materia, atque adeò fit materiale, cognitio autem quæ & attingit objectum, & in fe reflectit; cognitio quæ materiale objectum à materialibus præcifum rationibus inveftigare novit, & fuimet, atque principii fui excellentioris longè ordinis naturam oftendit ac dignitatem; effentialiter ifta à principio fpirituali procedit potente idem objectum, fub diverfis iifque abftractis rationibus perpendere, volitivo proinde & libero ut eligat quid hic & nunc confideret, intellectivo
ut

ut consideret, memorativo denique ut rerum semel intellectarum species conservet; Quæ cum ita sint, planè constat in principio quidem spirituali & intellectivo, non verò in alio materiali & merè apprehensivo, quod non res trahit ad se sicut intellectus, sed à rebus trahitur sicut sensus, ea repperiri prædicata in quibus juxta SS. PP. doctrinam consistit indelebilis in homine imago Dei.

Phil. Non est opus me tibi ad singula respondere, omnia enim quæ hucusque prolixiùs quàm par esset, prosequtus es, tanquàm aranearum telæ hoc uno verbo exsuflantur. SS. Patres & quis sit scripturarum sensus, & quid rationi consonum, & quid inconveniens sit brutis, optimè norunt, & tamen brutorum animas indubitanter spirituales proferunt, verosque spiritus; non ergo est assertio nostra vel scripturis adversa, vel rationi incongrua, vel absurdis sequelis subjecta.

Crit. Si res ita se habeat ut tàm fidenter asseveras, victus arma depono, amicasque jungo manus; sed vereor, ne sicut scripturas, ita & SS. PP. in tuam nolentes sententiam traxeris; quia tamen momentum hoc, diligentius examen postulat, illud in crastinum reservemus.

Phil. Differamus ut placet, sed quæ tibi certaminis, erit mihi dilatio triumphi.

OPINIONI DE ANIMA' SPIRITUALI BRUTORUM

Non favet, sed contrariariatur D. Bernardus.

DIALOGUS V.

Critophilus, & Philadelphus.

CRit. Adventum tuum mihi semper gratissimum, plùs solito optavi Phil. ex quo enim mihi ex Sanctorum PP. in rem hanc auctoritate, certissimam minitatus es cladem, maximam te, immò veriùs illos audiendi anxietatem indidisti.

Phil. Quod lubens promisi, lubentior exhibeo. Duos itaque SS. PP. affero & doctrinà maximos,& auctoritate præcipuos.Et primo loco audi quid de animà brutorum clarissimè doceat D. Ber-

Bernardus (a). *Quatuor*, inquit, *spirituum genera nota sunt nobis. Pecoris, noster, Angelicus, & qui condidit istos; non est ex omnibus cui sive propter se, sive propter alium, sive propter utrumque necessarium corpus non sit, excepto duntaxat illo, cui omnis tùm corporalis, tùm spiritualis creatura meritò confitetur, & dicit. Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. Et primum quidem* (spiritum nempe pecoris) *ita corpore egere constat, ut nec subsistere absque illo utcumque possit, simul quippe & vivificare desinit & vivere ille spiritus, quando moritur pecus*. Secundo loco affero Angelici Doctoris textus, quibus intenta veritas per quàm clarè deducitur, inquit enim cognitionem nonnisi immaterialibus competere posse, his verbis (b). *Patet igitur quod immaterialitas alicujus rei, est ratio quod sit cognsicitiva, & secundùm modum immaterialitatis, est modus cognitionis; unde in secundo de animà dicitur quod Plantæ non cognoscunt propter suam materialitatem*; Si ergo bruta cognoscunt, principium aliquod immaterialitatis habere debent. Hoc ipsum iterùm disertè docet hoc pacto (c). *Sed considerandum est quod quantò forma est nobilior tantò magis dominatur materiæ corporali, & minùs ei immergitur, & magis sua operatione vel virtute excedit eam*. Cum itaque per omnes, si Cartesianos excludamus forma brutorum cæteris aliis formis (animà rationali exceptà) sit nobilior, suà operatione vel virtute materiam corporalem excædere necesse est, ip-

(a) *Ser. 5. in Cant.*
(b) *1. p. q. 14. art. 1.* (c) *1. p. q. 76. art. 1.*

ſamque conſequenter ſpiritualem eſſe.

Crit. Hæccinè ſunt ex PP. momenta quibus cauſam hanc tutaris? Hæccinè arma quibus de victoria gloriabundus exultas? Crede mihi ruit spontè ſuà machina umbraticis hiſce columnis ſuffulta. Et primò quidem. D. Bernardus non ex profeſſo de hac pertractat materià, unde ejus verba tanti eſſe non debent, ut faciant nos deflectere à communi ſenſu; ſed eſto datà operà de hoc pertractet; ſufficit ne unus alicujus Doctoris textus, ut quæ fuerit ejus vera mens colligatur? Certè ſi ad evincendam ſpiritualem in brutis animam, ſatis eſt quod illa à D. Ber. vocetur ſpiritus. Quid ni & conſtet Angelum eſſe corporeum, cum illum appellet *Animal rationale* D. Greg.? At dices quod non præciſè colligis aſſertum tuum, ex quo utcumque animam bruti appellitet Bern. nomine ſpiritus, ſed potiſſimùm quia hanc ipſam animam quam vocat ſpiritum, collocat ſimul cum divino, Angelico atque humano ſpiritu; unde cum tres iſti citrà dubium omne, veri ſint ſpiritus, non eſt cur talis non ſit dicendus & ſpiritus pecoris. Sed ut hoc ipſum oſtendam ſolidum non eſſe argumentum, dicas quæſo num D. Ber. ſeptem Catholicè admiſerit vera Sacramenta, an numero plura?

Phil. Injurioſa eſt tàm Sancto, eruditoque Doctori, petitio iſta; ſuſpectus ne unquam fuit aut eſſe potuit de Fide tantùs Doctor Eccleſiæ? Quomodo ille in numero Sacramentorum, Eccleſiæ non conſentiat, qui ab illà vel latum unguem, nunquam diſcedit?

Crit.

Crit. Ne irascaris Phil. , injuriam etenim quam Bern. à me putas irrogari , nullam citò ostendam , sed fictam potiùs dubietatem agnosces , ad evincendam tamen nullitatem argumenti tui maximè conducentem ; non ergo te pigeat audire quæ de Lotione pedum inquiat idem S. Doctor (*a*) . *In hunc itaque modum appropinquans Passioni ; Dominus , de gratià suà investire curavit eos , ut invisibilis gratia signo aliquo visibili præstaretur ; ad hoc instituta sunt omnia Sacramenta* . Attende Phil. *ad hoc Eucharistiæ participatio , ad hoc pedum ablutio , ad hoc denique Baptismus ipse* . Audis nè quod sicut spiritum pecoris cum aliis veris spiritibus composuit , ita Ablutionem pedum inter vera,& strictè talia collocat Sacramenta Bern., si ergo ex quo cum veris spiritibus recenseatur spiritus pecoris, legitimè per te deducitur ex mente S. Doctoris animam pecudis verum esse spiritum non minùs ac veri sint spiritus anima rationalis , Angelus , & Deus ipse ; qnomodo negare poteris Ablutionem pedum juxtà eundem verum esse Sacramentum non minùs ac Eucharistia & Baptismus ipse , cum illa inter hæc enumeretur ?

Urgeo fortiùs nam cit. ser. in Cantica postquam dixit . *Quatuor spirituum genera , nota sunt nobis &c.* Non prosequitur ostendendo spiritum pecoris verè esse spiritum proprièque talem , ut patet legenti ; at verò laudato ser. in cœna Domini pergit luculenter probare pedum Ablutionem verum esse Sacramentum,subjungit enim (*b*). *Nam ut de remissione quotidianorum minimè dubitemus ,*

(a) *Ser. in Cœna Domini n. 1.* (b) *Cit. ser. n. 4.*

mus, *habemus ejus Sacramentum pedum ablutionem*; *quæris fortè unde sciam quod Sacramentum sit hujus remissionis? Maximè cum ipse Dominus promiserit Petro dicens; quod ego facio tu nescis modo, scies autem posteà, nihil autem de Sacramento locutus est*. Et post pauca subjungit. *Vis nosse quia pro Sacramento illud est, non pro solo exemplo factum? Illud attende quod Petro dictum est. Si non lavero te non habebis partem mecum; aliquid igitur latet quod necessarium est ad salutem, quando sine eo nec ipse Petrus partem haberet in regno Christi & Dei*. Concludendum erit ergo, quod vel nullum est argumentum ad evincendum de mente Bern. verum in brutis spiritum hoc quod est spiritum pecoris nominari ab ipso simul cum spiritibus propriè talibus, vel validum esse argumentum ut colligamus de mente Bern. plusquam septem esse Ecclesiæ Sacramenta, hoc quod est ablutionem pedum fuisse ab ipso vera inter Sacramenta collocatam.

Dices opinor, & benè Sacramenti nomen hic à Bern. generalius sumi, prout non tantùm vera novæ legis Sacramenta, qualia inter cætera sunt Baptismus, & Sacramentum Altaris, sed etiam Sacramentalia comprehendit (a), & ea quæ à Ber. eidem ablutioni tribuuntur, non tribui tanquam ex opere operato causanda, quod proprium novæ legis Sacramentorum est, sed tantùm ex opere operantis, quod convenit Sacramentalibus; unde stat ablutionem pedum verum non esse Sacramentum, etsi cum veris reposita Sacra-

(a) *Horstius in notis D. Bern. ad hunc locum*.

Sacramentis inveniatnr; attamen ex hoc responso, quod unicum ni fallor est, aut certè verissimum, corruit vis illa, quam in eo facis quod Bern. cum triplici verò spiritu, spiritum pecoris annumeret; optimè enim respondetur dicendo accipi eo loci hoc nomen spiritus sub latiori quadam ratione, quæ quamcumque entitatem ex materià non compactam contineat, sive verus posteà sit spiritus, sive non.

Quoniam tamen instantia, indirecta est dumtaxat objectionis solutio; videamus num verè textus ex Bern.allat us, comprobet verum brutis spiritum inesse; & ut verum fatear; Audieram aliàs locum hunc Bern.ab aliis in rem hanc circumferri, legeram citatum apud D.Magalotti (a), sed semper, sicut & modo, admirans à viris cæteroqui doctis, eum textum adduci, cujus contextus eorum sententiam jugulat; Postquàm enim dixerat. *Quatuor spirituum genera nota sunt nobis &c.* ita prosequitur. *Et primum quidem* (spiritum scilicet pecoris) *ita corpore egere constat, ut nec subsistere absque illo utcumque possit, simul quippe & vivificare definit & vivere ille spiritus, quando moritur pecus*. Ponderemus tanti Doctoris verba, & videamus tuæ nè an oppositæ sententiæ faveant. Spiritus itaque pecoris, teste Bern., ita indiget corpore, ut sine illo, non tantùm non subsistat (quod posset evenire ex mero placito Dei, illum nolentis ampliùs conservare) sed ita ut sine illo nec subsistere utcumque possit, quod certè non ab extrinseco seu à liberà voluntate Dei, sed ab intrinseco sive ab ipsà talis spiri-

(a) 1. *p. ep.* 24. *pag.* 407.

spiritus naturà proveniat necesse est, quin immò pro indubio id à Bern. supponitur (a), ibid. enim cum dixisset Angelicum spiritum, atque humanum egere corpore; ut per illud rerum species recipiat, inquit. *Hic si mihi objicitur de parvulis regeneratis, quod absque scientiâ rerum, corporalium exeuntes de corpore, ad beatam vitam nihilominùs transire credantur, breviter respondeo hoc illis conferre gratiam, non naturam, & quid ad me de miraculo Dei, qui de naturalibus dissero?* Obiter moneo nè mireris quod dicat Bern. Angelum indigere corpore nam in eodem serm. de hoc ipso dubitativè loquitur (dubitare autem ei licebat sicut & alii PP. dubitarunt) cum nundum opposita, veritas esset ab Ecclesia sicut modo est, deffinita & judicium suum sapientioribus submittit instrui deveritate cupiens.

Quod ergo ad rem nostram attinet. De naturalibus disserit S.Doctor cum ait animam indigere corpore ad rerum notitias assequendas, cum ait spiritum pecoris indigere corpore ut subsistat, cum ait illum sine corpore subsistere nullimodè posse; est ergo juxtà Mellifluum spiritui pecoris naturalis interitus & corruptio, quia nimirùm ita ille spiritus à corpore dependet, ut vivere in se ipso non possit, nisi illud vivificet, subjectatus in illo. *Simul quippe & vivificare desinit & vivere ille spiritus quando moritur pecus*. Sed prosequamur audire S. Doctorem, ut dilucidè constet quem nam spiritum agnoscat in pecore. Eodem ergo laudato sermone 5. in cantica sic loquitur (b). *Irratio-*

(a) *N. 1.* (b) *Ibid. n. 3.*

rationalis nempe spiritus etsi corporalia per corpus & ipse hauriat , nunquid tamen , eousque juvatur corpore suo , ut etiam ad spiritualia & intelligibilia proficiendo pertingat (a) ? Et n. 4. ita prosequitur : *Nec brutus ergo, nec Angelicus spiritus ad ea capessenda quæ beatam spiritualem faciunt creaturam suis ullo modo corporibus adjuvantur ; ille quidem pro innatâ stoliditate non capiens ; iste verò pro excellentioris gloriæ prærogativâ non indigens* . Denique ut multa alia mittam sic alibi etatur (b) . *Nam pecus quidem si se ratione non regat , excusationem habet à naturâ , à quâ hoc ei penitùs munus negatum est* . Colligamus jam quæ ex Ber. retulimus prædicata brutorum , spiritui vel denegata , vel attributa , ut planè constet quem spiritum in illis tantus Doctor agnoscat . Sentit itaque Ber. spiritum pecoris talem esse , ut sine corpore nullimodè subsistere possit , quin etiam illum naturaliter desinere cum moritur pecus ; docet spiritum pecoris esse irrationalem ; ait illum habere innatam seu naturalem stoliditatem ; asserit denique negatum prorsùs esse tali spiritui ab ipsâ ejus naturâ posse intelligere , & ratione uti . Hisce porrò auditis , quid inferendum expectas Phil. ? E duobus unum concedere teneris aut Bern. de substantiâ spirituali pessimè sensisse , aut non de vero in brutis spiritu fuisse loqutum .

Phil. Puerorum terriculamentum est dilemma istud , nec enim aliunde speciem roboris accipit , quàm ex falso , quo pertinaciter detineris supposito , quod nimirùm omnis spiritualis sub-

(a) *Ibid. n. 4.* (b) *Ser. 36. in Cant. n. 8.*

stantia sit naturaliter incorruptibilis, & intellectualis, cum tamen non desint maximè notæ Theologi, quos inter Scotus & Sanchez docentes substantias creatas spirituales esse tantùm immortales ab extrinseco. spectatà nempè Dei providentià qua vult eas in æternum conservare; hinc dicitur spiritus pecoris desinere hoc moriente, quia Deus illum ampliùs conservare detrectat; Neque etiam verum est substantiam quamlibet spiritualem esse debere intellectivam, multi enim quos citat Dominicus Viva in suo cursu Theologico, affirmant possibilem esse substantiam spiritualem simpliciter non cognoscitivam; à fortiori ergo dari poterit substantia spiritualis aliquorum tantùm cognoscitiva non tamen propriè intellectualis aut valens ratiocinari; Quare ex quo mox adducta de spiritu pecoris dixerit Bern., neque sequitur vel ipsum malè sensisse de naturà substantiæ spiritualis, vel de non proprio in brutis spiritu fuisse loqutum, immò manifestè contrarium.

Crit. Admitto equidem, nonnullos visos esse inficiari substantiæ cujusvis creatæ naturalem incorruptibilitatem cum Scoto quem pluribus carpit Melchior Canus (a), quanquam si Scotus ipse attentiùs inspiciatur, non negat naturalem talibus substantiis incorruptibilitatem, sed innani hilabilitatem, unde de nomine potiùs quàm de re esse Scotum inter & alios controversiam hanc, censuit pereximius (b) Scotista Mastrius, qui & lucu-

(a) *Lib. 12. de locis Theologicis pag. 609.*
(b) *Disp. 2. de Angelis q. 2. art. 1.*

luculenter respondet ad Vasquetii , aliorumque objecta , nec se à Magistro suo putans abscedere sustinet Angelos naturà suà incorruptibiles esse atque immortales ; quidquid tamen de hoc sit , constat & naturali ratione & SS. PP. testimonio , & ineluctabili Conciliorum deffinitione Animam Spiritualem & intellectivam esse naturà suà immortalem ; ratione quidem substantia enim spiritualis & est in se ipsà omninò simplex nec proin in partes divisibilis , & est in suo fieri & esse independens à materià , nec nisi per accidens (si sit forma corporis) pendet à corpore in operando , ratione scilicet phantasmatis quo tanquam aliquo præsupposito indiget , non potest ergo substantia spiritualis corrumpi vel per divisionem partium , quibus caret , vel per separationem à materià qua non eget neque ut fiat , neque ut subsistat , neque etiam propriè , ut operetur , ejus enim operatio utpotè spiritualis , longè materiam omnem superexcedit ; ex PP. itidem , ait enim Chrysostomus (*a*) eos philosophos qui de animæ immortalitate dubitant , etiam posse addubitare num in meridie sit dies . D. Th. inquit (*b*) *Patet igitur quod Intellectus humanus est incorruptibilis ; ergo & anima humana quæ est intellectiva substantia* . Rursumque sic loquitur (*c*) . *Necessè est dicere animam intellectualem esse incorpoream , subsistentem , incorruptibilem* . Denique Concilium Lateranense sub Leone X deffinit animam intellectivam esse naturà suà immortalem his verbis . *Cum itaque diebus nostris (quod dolenter referimus)*

(a) *Homil. 4. de provi.* (b) *2. 2. gentes c. 79.*
(c) *1. p. q. 75. art. 1. & 6.*

zizaniæ seminator antiquus humani generis hostis nonnullos perniciosissimos errores, à fidelibus semper explosos, in agro Domini superseminare, & augere sit ausus, de naturà præsertim animæ rationalis, quod videlicet mortalis sit .... & nonnulli temerè philosophantes, secundùm saltem philosophiam verum id esse asseverent. Contrà hujusmodi pestem opportuna remedia adhibere cupientes, hoc sacro approbante concilio, damnamus, & reprobamus omnes asserentes animam intellectivam mortalem esse ... & hæc in dubium vertentes &c. Et prosequitur afferendo loca Sacræ Scripturæ quæ id ipsum evincunt. Anima ergo intellectiva ex naturà suà non est mortalis, sed immortalis juxtà Concilii deffinitionem, dici proinde nequit ipsam esse ab extrinseco tantùm, seù ex mero placito Dei immortalem; Cum autem eadem sit ratio de anima intellectiva hominum, & spirituali brutorum (nam & ista foret in supremo rerum ordine in quo illa est) & animam spiritualem brutorum necessè est dicere naturaliter incorruptibilem ac immortalem. Subsummo jam; sed ex D. Bern. spiritus pecoris subsistere non potest moriente pecude, desinit ex natura suà vivere cum desinit vivificare; ergo vel D. Bern. pessimè sentit de naturà substantiæ spiritualis, vel de spiritu propriè dicto verba non facit; Cumque primum sine maximà temeritate dici nequeat, reliquum est, ut fatearis secundum, subindeque nullatenùs tuæ Bernardum militare sententiæ.

Phil. Vide quàm liberaliter tecum agam Crit. concedo animam brutorum esse ab intrin-

seco

ſeco incorruptibilem atque immortalem ; aſt quid inde ? Quæres nè quid erit de illà poſt ejus à corpore ſeparationem ? Reſpondeo S. Bern. ſatis clarè pronuntiaſſe , animam brutorum defficere moriente bruto ; Quare ſi tanto Doctori ſtandum eſt, dico quod Deus illam deſtruat per annichilationem; cum enim creata ſit in gratiam corporis, iſto pereunte & illa deſinere debet . Neque verò mirum eſſe debet , quod brutorum anima de ſe immortalis dicatur , habet enim in hac re commune privilegium cum materià, quæ ex naturà ſuà defficit numquam , mutat ſiquidem ſitum , mutat figuram materia , modo in quiete eſt , modo in motu , at abire in nihilum nequit , niſi id efficiat Deus, dum ab eà conſervandà ceſſat ; ſic defficit brutorum anima, dum eam ampliùs non conſervat Deus , quo utique conſervare ceſſante , quis etiam Angelorum ſubſiſtet ?

Crit. Piè concludis Phil. cum aſſeris divini conſervativi influxus in rebus omnibus neceſſitatem , ut perſeverent in eſſe ; at poſtquàm laudavi pietatem , fas eſt revelem & reſponſionis inconſtantiam , & incohærentiam doctrinæ ; Dicebas priùs me falsò laborare ſuppoſito , quod nimirùm omnis ſubſtantia ſpiritualis ſit immortalis , adducebaſque cum Scoto alios pro oppoſità ſententià , & tàm citò in meam deflectis ? non hoc liberalitatis eſt , ſed inconſtantiæ, dum ſtringi metuens , modo ad hanc , modo ad illam partem declinas . Sed ut veriùs loquar , quod te fingis donare , coactus concedis ; incohærentiam inſuper doctrinæ oſtendo ; Ais ex allato D. Ber. loco probari

verum

verum in brutis ſpiritum , & concedis verum ſpiritum eſſe naturà ſuà immortalem ? Quà ſanè ratione compati poſſunt , hæc duo & ſpiritum verè talem eſſe ex ſe incorruptibilem , & ex Bern. evinci in brutis ſpiritum propriè talem , cum clariſſimè eo loci doceat Bern. ſpiritum pecoris in ejus morte deſinere ? Neque eſt quod reponas illum deſinere quia à Deo annichilatur ; id enim manifeſtè Bern. contrariatur , dicenti quod ſpiritus pecoris ita indiget corpore , ut ſine illo ſubſiſtere utcumque non poſſit , atque ibidem profitenti, ſe non de iis loqui quæ fiunt per miraculum Dei , ſed de rebus ſecundùm earum naturam inſpectis ; ſanè annichilatio rei creatæ & eſt actio libera Deo , ut eſt evidens , & eſt non naturalis , ſed miraculoſa teſte D. Th. (*a*) *Creaturarum autem naturæ hoc demonſtrant , ut nulla earum in nihilum redigatur* . Si autem annichilatio eſt libera Deo , & nulli rei naturalis , quomodò de ſpiritu brutorum ſecundùm ejus naturalia diſſerens Bern. intelligi poteſt de deſitione ejuſdem ſpiritus per annichilationem factà cum ait . *Spiritum pecoris , ſine corpore ſubſiſtere utcumque non poſſe* . Nonnè poteſt . Deus ſine miraculo ab aliquo abſtinere miraculo ? Nonnè poteſt Deus ab eà abſtinere actione quæ ſibi eſt omninò & naturaliter liberà ? Fortè nè talis eſt aut ſaltem à Bern. putatur ſpiritus pecoris ut eam annichilationem , quam nulla creatura exigit , ille naturaliter petat ? Aut ea annichilatio quæ eſt libera Deo quoad alias quaſcumque creaturas ſit illi neceſſaria quantùm ad ſpiritum

(a) 1. *p. q.* 104, *art.* 4.

tum pecoris è corpore solutum? Vide quæso quot falsa S. Doctori appingas; & quàm chimericam fingas creaturam. Neque verum est eam animam creari in gratiam corporis, sed immò corpus est in gratiam animæ, ut clarè insinuat D. Th. inquiens (a): *Cum forma non sit propter materiam, sed potiùs materia propter formam, oportet rationem accipere quàre materia sit talis, & non è converso.*

Addebas quod spiritus belluinus ut incorruptibilis, habet commune privilegium cum materià quæ mutat quidem situm, figuram &c. incorrupta tamen manens; ast licet fatear id verum esse de ista, falsum tamen est de illo; teste eodem Bern. spiritus enim pecoris ex mellifluo nec manet, nec manere potest separatus à corpore, nec aliud corpus informat, *simul quippe & vivificare desinit, & vivere ille spiritus*, cum tamen materia non desinat esse per prioris situs desitionem, & veteri ammissà figura, induat novam; ut itaque commune foret & spiritui brutorum, & materiæ in ratione incorruptibilium privilegium, deberet spiritus bruti solutus ab uno corpore, & entitativè superesse, & novum informare corpus, quemadmodum materià ipsa dum pristinam deperdit figuram, & manet in se quantùm ad entitatem, & novam recipit configurationem, quod tamen & favet quàm maximè Pithagoreæ metempsichosi, & manifestè alienum est à mente Bern. eo ipso in textu expressa, quo te confidebas rem totam satis confecisse; Quomodo enim mor-

tuo

(a) 1. p. q. 76. art. 5.

tuo pecore superstes est ejus spiritus si desinit vivere, cum in viventibus idem sit & vivere, & esse?

Procedo nunc ad secundam tuæ responsionis partem, qua dicebas ex P. Dominico Viva alios citante, possibilem esse substantiam spiritualem simpliciter non cognoscitivam; qua stante sententià, inferebas non deduci ex doctrinà Ber. spiritum pecoris haud verum esse spiritum ex quo ipse huic deneget vim intellectivam; Atque in primis vellem tantisper reflecteres, quod si de spiritus naturali incorruptibilitate interrogeris, confugis ad peculiarem paucorum suprà plurimos & numero & doctrinà potissimos auctoritatem, & quorum sententia saltem reductivè, Ecclesiæ dogmati videtur opponi; Si de spiritualis substantiæ intellectivitate inquiraris, ad pauciorum itidem opinionem recurris omnibus, pœnè contrariam Theologis, nam ut testatur Suarez (a). *Verius videtur esse impossibilem substantiam creatam spiritualem & incorpoream, quæ intellectualis non sit, quod videntur D. Th. supponere, & omnes Theologi, & D. Dionisius toto libro de cælesti Hierarchià, nam inde colligit Angelos esse intelligentes, quia sunt similes Deo in esse spirituali & immateriali, & quo in hoc puriores sunt, eò esse in intelligendo perfectiores*. Quid autem est hoc nisi facto ipso ostendere quantùm, ad minùs nutet sententia tua, nutantibus hisce fundamentis innixa?

Vellem observares ulteriùs, quod etsi concederetur creari posse substantiam spiritualem non intel-

(a) *Tomo 2. disp. 35. sec. 3. n. 20.*

intellectivam, negare adhuc cum veritate nequis, vim intellectivam brutorum spiritui; quid enim est quo moveris ad tribuendam brutis animam spiritualem? Sanè ad id afferendum te inducit brutorum præsertim Industria, Solertia. Sagacitas, Erudibilitas, quæ quidem cum procedere nequeant ex materià (ex qua compactam putas materialem animam) neque ex naturali instinctu, quem fortè ut inexplicabilem admittere detrectas, sicut ex hoc capite illum refellit P. N. (*a*) Sallier (perperam tamen, nec enim difficultas ad explicandum quid res sit, sufficiens est argumentum ad negandum quod res illa sit, sic ut multa mittam, difficillima explicatu est libertas Dei, quis tamen nisi insanus illam negabit?) proveniant necessè est ab animà spirituali; Quomodo autem spiritualis brutorum anima aut industrià aut solertià, aut sagacitate pollere, aut erudiri potest, si sit substantia simpliciter non cognoscitiva? Convinceris ergo nihil tibi ad intentum eam esse, quam affers sententiam de possibilitate substantiæ spiritualis simpliciter non cognoscitivæ, spiritumque quem in brutis agnoscis, spirituali sibique proprio modo cognoscere esseque proinde verè intellectivum.

Ast faveat tibi vel non, sententia hæc, non debet tàm facilè arridere, contraria enim est SS. Patribus D. Th. (*b*) D. Dyonisio (*c*), D. Aug. (*d*) & com-

M

(a) *Sallier Pensèes Sur l'Ame raisonnable art. 12. pag. 249.*
(b) *1. p. q. 14. art. 1.* (c) *Lib. de Celes. Hierar.*
(d) *Lib. 12. de Gen. ad litt. c. 10.*

& communi Theologorum sensu, ut suprà dictum est ex P. Suarez, nec infirmà ratione refellitur; est enim impossibilis substantia spiritualis habens esse simpliciter, quæ non habeat operationem sibi connaturaliter proportionatam; operatio autem substantiæ spirituali proportionata, est necessariò spiritualis cum sit à, & in substantià spirituali, debet esse vitalis & immanens cum sit à, & in substantià vivente. Atqui operatio spiritualis, vitalis, & immanens, est intellectiva, est enim in perfecto operationis gradu, sicut principium à quo procedit est in perfectissimo rerum ordine; ergo operatio connaturaliter proportionata substantiæ spirituali, est operatio intellectiva; ergo est impossibilis substantia spiritualis non intellectiva, sive non potens connaturaliter intelligere; probatur assumptum; non potest nisi gratis negari tàm convenire animali sensum, quàm spiritui intellectum; atqui est impossibile animal saltem in actu primo non sentiens; ergo pariter est impossibilis spiritus saltem in actu primo non intelligens, sive non intellectivus. Minor nota est ex deffinitione animalis, major autem constat ex communi omnium penè consensu judicantium esse terminos reciprocè convertibiles Ens substantiale spirituale, & Ens intellectuale non minùs ac convertantur animal & principium sentiendi, c. verò sequitur legitimè ex paritate rationis.

Hisce omnibus animadversis sic præsentem disceptationem absolvo. Docente D. Bern. spiritus pecoris est naturà suà impotens subsistere

fine

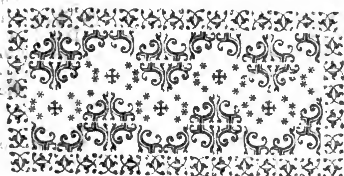
sine corpore, est irrationalis, stolidus, nec se potens, ipsâ id prohibente naturâ ejus, regere ratione, neque ad ispiritualia & intelligibilia pertingere. Te ipso confitente spiritus pecoris est naturâ suâ immortalis, te concedente intellectivus limitatâ quamvis intellectione; ergo spiritus quem tu admittis in brutis non est idem cum illo de quo Bern. loquitur; aut insuper Bern. malè sentit de naturâ spiritus, aut non loquitur de vero in brutis spiritu; quod si hoc secundum dicatur, ut dici debet, nedum non favet, sed tibi apertè contrariatur D. Bern. Sed nè tibi ulla vel levis umbra præsidii ex mellifluo Doctore supersit accipe ex alio Bern. monumento quem nam spiritum ser. 5. in cantica, in pecore agnoverit (*a*). *Est pecorum, est & arborum vita*, verba sunt S. Doctoris, *sensu altera vigens, altera carens at neutri tamen idem esse, quod vivere est* quod tamen animæ hominis antecedenter concesserat; *cum* (*ut quidem multorum opinio est*) *antè in elementis quàm vel illa in membris, vel ista in ramis extiterint*; *at secundùm hoc cum desinunt vivificare simul vivere cessant, sed non & esse, solvuntur pariter & dissolvuntur, tanquam non alligatæ tantùm, sed & colligatæ, neque enim unum simplex est quæque harum sed ex pluribus constans, & propterea non redigitur in nihilum, sed dissilit in partes, ut ad suum quodque recurrat principium verbi causà aer ad aerem, ignis ad ignem* &c. quæ quidem etsi ex aliorum opinione dicat, cum tamen hanc ipse non reprobet, nec aliam ejus loco substituat eidem censen-

(a) *Ser. 81. in cant. n. 3.*

dus est adhæsisse, atque hinc clarè constat quo in sensu serm. 5. in cantica dixerit. *Simul quippe & vivificare desinit & vivere ille spiritus, quando moritur pecus* conformiter nimirùm ad mox citata. *Cum desinunt vivificare, simul vivere cessant, sed non & esse*. Noli ergo jactare sententiam tuam quasi tanto Doctori consonam, cum eam illi, nisi cœcutias, clarè intuearis adversam. Vale.

OPI-

OPINIONI DE ANIMA' SPIRITUALI BRUTORUM

Non favet, sed contrariatur D. Thomas

DIALOGUS VI.

Philadelphus, & Critophilus.

PHil. pluribus me hoc manè detinuisti, ut sententiam meam D.Bern.patrocinio destitutam ostenderes, nollem ut totidem à prandio mihi caput obrueres, ut eandem subducas ab Angelici Doctoris auctoritate, præsertim cum prætensum non habituros exitum labores in hoc tuos, prævideam certissimè.

Crit. Si unquam de victorià præsumpsi, utique hac vice; quid ni, cum potentissimum, eumque nunquam tibi conciliandum hostem, irrità

rità simulatione, aut certà deceptione gregarium militem tuum aut fingis, aut putas? Æquidem summoperè gavisus sum, cum nomen D. Th. in causam tuam à te ipso afferri audivi, pro certo enim habeo quod (sicut æquitas & ratio postulant) eàdem te vinci auctoritate patieris, qua te victurum putabas; Nec enim puto te cum iis annumerandum qui D. Th. sententias instar habent pallii quod pro libito, modò assumant, modò deponant, quamvis enim possit quispiam in multis sequtus Thomam, in aliquibus (debità tamen cum reverentià) discrepare, non tamen nisi insulsè poterit in unà & eàdem causà, in uno eodemve quæstionis puncto auctoritas D. Th. in probationem assumi cum favere putatur, & posteà rejici cum probatur contraria. Ut quid enim justa, licet contraria votis, illius repellitur, aut contemnitur (quod longè pejus est) responsio, qui quandiu favens videbatur, tanquam inviolabilis & perfectissimi judicii pro litis vel arbitro vel patrono fuerat assumptus? Quidquid tamen sis hisce responsurus, non curo; sat enim mihi est aut ostendere non evinci placitum tuum ex D. Thomæ auctoritate, si illud ex istà probare intendebas, aut tollere à sententià tuà, illius vel umbram patrocinii, de quo certè fidenter gloriabaris.

Allegas itaque in tui favorem duplicem Angelici locum, unum quo sic loquitur (a). *Patet igitur quod immaterialitas alicujus rei, est ratio quod sit cognoscitiva, & secundùm modum immateria-*

(a) 1. p. q. 14. art. 1.

rialitatis, *est modus cognitionis*; alium verò, quem non minoris ad intentum efficaciæ putas, ubi ita effatur (*a*). *Quantò forma est nobilior*, *tantò magis dominatur materiæ corporali*, *&* *minùs ei immergitur*, *&* *magis sua operatione vel virtute excedit eam*; in quorum primo ex modo immaterialitatis, infert modum cognitionis, in secundo autem ex majori aut minori formæ nobilitate, majorem aut minorem immaterialitatem ejusdem. Dicas jam Philadelphe legistinè D. Thomam qui ipsum tuæ assertorem opinionis non dubitas venditare? Si candidè loquaris, vix, & nè vix quidem, sed potiùs centonum instar, textus hosce in aliis voluminibus reppertos consuisti tibi, nec proinde mirum si ejus quem non legisti, mentem nòn es assequtus, nam ut ajebat quidam. *Haurit aquam Cribro*, *qui discere vult sine libro*.

Sed nè hoc ipsum tibi videar imponere placitorum tuorum summam colligamus in unum, & reducto (ut dicitur) ad filum lapide videamus num Angelica tuis asserta assertis conveniant, an potiùs toto cœlo discrepent. Primo itaque sustines brutorum animas veros esse spiritus. Secundò hos spiritus produci à Deo per creationem, & nonnisi per annichilationem desinere. Tertiò & consequenter ipsos esse per se subsistentes. Quartò eos habere vim immaterialem intellectivam, licet valdè limitatam. Quintò denique totum tibi negotium facessit quod anima brutorum nequit esse materia, ergo est spiritus, nam mate-

(a) 1. *p.* *q.* 76. *art.* 1.

materiam inter & spiritum verè talem nihil mediat.

Comparemus modò singula cum Divi Thomæ doctrinà, & statim perspicies maximà illius luce, disijci quasi tenebras, tuæ falsitatem opinionis. Veniamus ad primum. Dicis brutorum animas esse spirituales, verosque spiritus. Oppositum clarè docet D. Th. inquiens (*a*). *Considerandum est quod anima rationalis, & anima est, & spiritus, dicitur autem esse anima secundùm illud quod est sibi commune, & aliis animabus, quod est vitam corpori dare, unde Gen. 2. dicitur. Factus est homo in animam viventem, id est vitam corpori dantem; sed spiritus dicitur secundùm illud quod est proprium sibi, & non aliis animabus, quod scilicet habeat virtutem intellectivam immaterialem*. Cum ergo ex S. Doctore anima rationalis habeat convenire cum aliis quibusvis animabus quatenùs est anima, sive quatenùs animæ præstat effectum qualis est vivificare corpus, differat verò ab omnibus aliis in quantùm est spiritus, manifestum est nullam aliam præter humanam animam esse spiritualem de mente D. Th. seu verum spiritum, cum nullimodè queat ulli alteri animæ id convenire, per quod tanquam per propriam differentiam, anima hominis secernitur ab omni non ipsà.

Prosequamur. Asseris animas brutorum utpotè spirituales produci à Deo per creationem, contrarium docet Angelicus his verbis (*b*). *Di-*

cen-

(a) *1. p. q. 97. art. 3.*
(b) *1. p. q. 90. art. 2.*

cendum quod anima rationalis non potest fieri nisi per creationem , quod non est verum de aliis formis . Quibus ut vides de quavis aliâ animâ negat fieri per actionem creativam . Sed expressiùs positionem hanc tuam alibi refellit dicens (*a*) . *Dicendum quod quidam posuerunt animas sensitivas animalium à Deo creari ; quæ quidem positio conveniens esset , si anima sensitiva esset res subsistens , habens per se esse & operationem, sic enim sicut per se haberet esse & operationem , ita per se deberetur ei fieri ; & cum res simplex & subsistens non possit fieri nisi per creationem , sequeretur quod anima sensitiva procederet in esse per creationem ; sed ista radix est falsa scilicet quod anima sensitiva per se habeat esse & operationem .* Quid clarius ?

Consequenter ad creationem per quam eas animas fieri putas , sustines illas esse per se subsistentes, & per solam annichilationem potentes desinere; sed præterquàm quod oppositum ostendunt mox laudata ex D. Th. , manifestæ falsitatis convincitur iterum ex eodem , qui in articulo cujus titulus est . *Utrum animæ brutorum animalium sint subsistentes* , conclusionem ponit negativam , & sic efatur , post nonnulla quæ more suo pro parte affirmativà præmiserat (*b*). *Sed contrà est quod dicitur in lib. de Ecclesiasticis dogmatibus . Solum hominem credimus habere animam substantivam , animalium verò animæ non sunt substantivæ .* Et posteà subdit . *Dicendum quod antiqui philosophi nullam distinctionem ponebant inter sensum & intellectum , & utrumque corporeo principio attribuebant . Plato*

N *autem*

(a) 1. *p. q.* 118. *art.* 1. (b) 1. *p. q.* 75. *art.* 3.

autem distinxit inter intellectum & sensum, ecce Phil. error tuus jam à D. Th. in Platone notatus. *Utrumque tamen attribuit principio incorporeo, ponens quod sicut intellgere, ita & sentire convenit animæ secundùm se ipsam, & ex hoc sequebatur quod etiam animæ brutorum animalium sint subsistentes.*

Tum sic prosequitur, evellens sententiæ tuæ fundamentum quinto & postremo adductum loco, assignans nimirum ex Arist. mediam inter utramque cum veterum, tum Platonis opinionem, cui ipse subscribit (a). *Sed Aristoteles posuit quod solum intelligere inter opera animæ sine organo corporeo exercetur; sentire verò, & consequentes operationes animæ sensitivæ manifestè accidunt cum aliquà corporis immutatione . . . & sic manifestum est quod anima sensitiva non habet aliquam operationem propriam per se ipsam, sed omnis operatio sensitivæ animæ est conjuncti; ex quo relinquitur quod cum animæ brutorum animalium per se non operentur, non sint subsistentes.* Ex quibus liquet animam sensitivam & non esse materiam ut volebant antiqui, habet enim communicare corpori sensum, qui in materià secundùm se non invenitur; & non esse subsistentem sive spiritum, cum propriam non habeat operationem, sed omnis ejus operatio sit per se à materià dependens, proindeque ipsam inter hoc utrumque extremum, medium quoddam esse.

Ostendendum jam est falsum similiter esse ex D. Th. quod animæ brutorum desinant esse per annichilationem. Quærit ergo S. Doctor, postquam

(a) *Ibid.*

quam docuit superiori articulo posse omnia creata à Deo annichilari, *utrum aliquid in nihilum redigatur* difficultatem resolvit negativè & affert illud Ecclesiastici 3. (a) *Didici quod omnia opera quæ fecit Deus, perseverant in æternum.* Subjungens de suo. *Dicendum quod eorum quæ à Deo fiunt circa creaturam, quædam proveniunt secundùm naturalem cursum rerum, quædam verò miraculosè operatur præter ordinem naturalem creaturis inditum. Quæ autem facturus est Deus secundùm ordinem naturalem, considerari possunt ex ipsis rerum naturis, quæ verò miraculosè fiunt, ordinantur ad gratiæ manifestationem.... creaturarum autem naturæ hoc demonstrant, ut nulla earum in nihilum redigatur*; audi Philadelphe *quia vel sunt immateriales, & sic in eis non est potentia ad non esse, vel sunt materiales, & sic saltem remanent secundùm materiam quæ incorruptibilis est.... unde simpliciter dicendum est, quod nihil omninò in nihilum redigitur.* Porrò si nihil teste D. Th. redigitur in nihilum, quomodo stat animas brutorum per annichilationem desinere?

Regredi demùm oportet ad id quod quarto loco ajebas, nimirùm brutorum animas vim habere intellectivam immaterialem limitatam tamen, sed hoc pariter non minùs reliquis à mente D. Thomæ alienum esse probant quæ ex eodem adduxi contrà primum assertum ibi etenim cum dixisset animam rationalem & animam esse & spiritum, inquit de eadem rationali anima differens (b). *Sed spiritus dicitur secundùm illud quod est proprium sibi & non aliis animabus, quod scilicet*

N 2 *habeat*

(a) *1. p. q. 104. art. 4.* (b) *1. p. q. 97. art. 3.*

habeat virtutem intellectivam immaterialem per quæ probat Angelicus animam rationalem à cæteris, animabus contradistingui, quia hæc est spiritus non verò illæ, atque insuper hanc esse spiritum & non illas, quia proprium hujus animæ est, non cæterarum, habere vim intellectivam immaterialem, consequenter constat hoc etiam placitum tuum, quod aliàs scripturæ contrarium ostensum est, etiam à mente Doctoris Angelici aberrare quàm maximè.

Reliquum modò est ut aliquam textibus ex D. Th. à te laudatis, responsionem adhibeam; undè tamen promendum putas? Utique iis ipsis ex locis quæ attulisti; legamus unà D. Thomam; en quid inquiat (*a*). *Sensus autem cognoscitivus est, quia receptivus est specierum sine materià; & intellectus adhuc magis cognoscitivus, quia magis separatus est à materia & immistus, ut dicitur in* 3. *de anima*. Hæc sanè quid aliud important nisi diversum prorsùs esse cognoscendi modum qui per se competit sensui, ab eo qui per se convenit intellectui? Si enim magis cognoscit intellectus quàm sensus, quia ille magis illo separatus est per se à materià, sequitur hunc non satis separatum ab ipsà, neque satis immistum esse, ut vel sit, vel dici queat spiritus, quod & clarum fit ex superiùs dictis ex eodem D. Th. & ulteriùs patet ex diverso operandi modo quem idem S. D. animæ sensitivæ, ac rationali attribuit dicens (*b*). *Virtutes cognoscitivæ quæ non sunt subsistentes, sed actus aliquorum organorum, non cognoscunt se ipsas sicut patet in singulis sensibus, sed* virtu-

(a) 1. *p. q.* 14. *art.* 1. (b) *ibid. art.* 2. *ad* 1.

virtutes cognoscitivæ per se subsistentes, *cognoscunt se ipsas*: Cum itaque modus operandi sequatur modum essendi, si operatio sensus, seu animæ sensitivæ sit per se alligata organo, atque non exercibilis ulla sine illo; palàm est & entitatem animæ sensitivæ à materia in suo esse dependere; quod certè entitati verè immateriali seu spirituali repugnans est ex ipsâ ejus naturâ, unde non ita immaterialis evadit anima brutorum, ut induat spiritualitatem.

Similiter autem ex suo contextu ruit quod secundo loco afferebas ex eodem Angelico ibid. enim ita prosequitur (a). *Et quantò magis proceditur in nobilitate formarum, tantò magis invenitur virtus formæ materiam elementarem excedere; Sicut anima vegetabilis plusquàm forma metalli; & sensibilis plusquàm anima vegetabilis; anima autem humana est ultima in nobilitate formarum*. Atque hanc singularem præ cæteris formis in animâ rationali sive humanâ nobilitatem explicat immediatè subjungens. *Unde in tantùm suâ virtute excedit materiam corporalem, quod habet aliquam operationem & virtutem, in qua nullo modo communicat materia corporalis; & hæc virtus dicitur intellectus* constat autem non esse aliquid aliis formis conveniens, id quod majorem præ reliquis, fundat rationalis animæ nobilitatem; proinde si anima humana vim habet intellectivam à materia prorsùs independentem, aliæ formæ hanc non habent, nec exinde spirituales sunt; Quod enim est supremum infimi, attingit infimum supremi, anima

(a) 1. *p. q. 76. art.* 1.

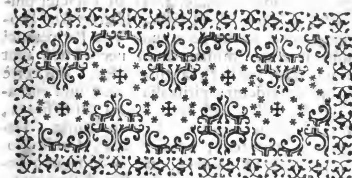
ma autem rationalis est suprema inter cæteras formas vià ascensus progrediendo, est autem infima inter alias spirituales substantias, gradationem instituendo per viam descensus. Quæ porrò cum ita sint de mente Angelici Doctoris, desine amabo Phil. vel nomen Divi Thomæ pro tua hac usurpare sententià, cæterum quoscumque repperies vel leviter tanti Doctoris imbutos, aut tantùm etiam aspersos doctrinà, senties non sine pudore tuo, accerrimos è tàm turpi calumnià vindicatores.

Phil. Nè pergas superbire Critophile, dum ad partes tuas, eas quæ possunt utrinque deflecti auctoritates, nimià verbositate detorques; res etenim naturales, non auctoritate, sed ratione aut probandæ sunt, aut oppugnandæ, ratio autem te multa dicentem deserit, me sequitur nimia sufferentem. Audies crastinà die nullum omninò adesse argumentum quod brutorum officiat spiritualitati. Vale.

Crit. Ingenii quidem tui, non veræ rationis dabis momenta. Vale.

OPI-

OPINIO DE ANIMA SPIRITUALI BRUTORUM

Absurdis sequelis subjecta probatur

DIALOGUS VII.

Philadelphus, & Critophilus.

PHil. Ex animà spirituali semel brutis attributà, absurdas ut video moliris inferre sequelas. Crit. ast audi quomodo eas omnes dissolvo unico argumento. Substantia immaterialis vel est intellectiva, vel libera vel capax meriti & demeriti &c. præcisè quia substantia est, vel quia immaterialis est? Neutrum dici potest; ergo &c. probo minorem quò ad primam partem. Non quia substantia est, aliàs omnis substantia esset cognoscitiva &c.; ergo &c. Remanet

ergo quod sola immaterialitas sit caracter universalis, à quo intellectivitas, libertas &c. profluunt; nunc autem sic arguo. Vos Peripatetici admittitis entia immaterialia, nec tamen sunt per vos etiam intellectiva, libera &c.; Vos certè admittitis accidentia spiritualia, quæ sunt entitates immateriales, ut sunt Gratia sanctificans, caracter Sacramentorum, Lumen Gloriæ, Habitus infusi virtutum; Actus vitales, Intellectiones nempe & Volitiones, quæ nedùm non intelligunt & cognoscunt, sed passim destruuntur, corrumpuntur, & desinunt; ergo Immaterialitas ex naturâ suâ non est semper fundatrix intellectivitatis, libertatis &c. Cur ergo reprehendere nos audetis, dum substantiam immaterialem admittimus in brutis, sed tamen in suis cognitionibus limitatam?

Crit. Achillem tandem adduxisti tuum ad pugnam, sed ut video, non prudentem satis, dum ea ipse defendendo prodit, quæ nundùm ad sui defensionem coægeram persequendo, qualia certè sunt libertas, & capacitas meriti & demeriti in anima spirituali, & quoniam in arenam adducta sunt, intrepidus persequar, non modò tamen, nunc enim insurgere animos sentio ad ita prosternendum Achillem, ut non resurgat. Et primò quidem invalidum est argumentum tuum, non Sylogismus est, sed Paralogismus, cujus certè puderet Peripateticum; Quomodo non absonum arguendi genus est, ex quo prædicatum aliquod partibus sive physicis, sivè metaphysicis divisivè acceptis non conveniat

er-

inferre quod ſtatim nec illis ſimul acceptis competat ? Benè nè ſic quiſpiam argueret ad probandum hominem eſſe incorruptibilem . Homo vel eſt corruptibilis ratione formæ , vel ratione materiæ ; ex neutro capite ; ergo ex nullo . Probatur minor . Non ex parte formæ , quia anima eſt immortalis ; non ex parte materiæ quia hæc non non eſt corruptioni ſubjecta ; ergo &c. Sic ad probandum quod anima humana nequeat diſcurrere , mereri &c. Vel anima hominis hæc omnia poteſt quia ſubſtantia eſt ? Et hoc non , alias quævis ſubſtantia , eadem præſtare poſſet , quod prorsùs falſum eſt . Vel quia ſpiritualis ; & neque propter hoc , cæterùm omne ſpirituale eſſet intelligens merens &c. , ergo &c. Idem argumentum contrà animæ humanæ immortalitatem , urgeri poteſt , aliave plura . Quid adhæc diceres Phil. ? Non aliam puto afferri poſſe reſponſionem niſi hanc , quod ſcilicet peſſimè arguitur ex negatione præciſà prædicati de partibus diviſis ; concludere negationem ejuſdem de iis collectim acceptis , certùm enim eſt aliqua convenire partibus ſimul ſumptis , quæ non competunt diviſis , hac tamen ſtante reſponſione , dilucidè cognoſcis tui nullitatem argumenti , ea enim intellectivitas , immortalitas , capacitaſque & meriti & demeriti quæ neque conſequitur præciſam rationem ſubſtantiæ , neque præciſam ſpiritualitatis rationem , procedit , & procedere oſtenſum eſt ſive ex ſubſtantià ut ſpirituali , ſive ex ſpiritualitate ſubſtantiali .

Hinc nullius eſt roboris ratio quam adeò in

hac materià contrà Peripateticos sæpiùs ii inculcant qui tecum consentiunt, desumpta videlicet ex spiritualibus accidentibus qualia sunt Gratia sanctificans, & Caracter; hæc namque ex una parte nullus verè potest inficiari Catholicus, ex alià verò cum non sint substantiæ, non habent eam immaterialitatem quæ convenit enti per se subsistenti sicut est substantia spiritualis, nec propriam habent operationem in ratione causæ principalis, immò nec eam habere possunt, nam quod per se non est, nequit itidem operari per se, cujus tamen oppositum militat pro animà sive substantia spirituali, ista nempè semel ac sit, necessariò est vivens, vità proprià sibi, vita autem substantiæ spiritualis alia esse nequit nisi intellectiva, ut superiùs dictum est.

Ommisi datà operà Intellectionem & Volitionem rationalis animæ, ad quas etiam extendebatur allata probatio in argumento, ut de istis paulisper fusiùs tecum agerem. Intellectio itaque, inquis, & volitio hominis, spiritualis est, nec tamen intelligens, non ergo verum est omne spirituale esse intellectivum. Antequam huic argumento respondeam, amicè moneo te nè cum aliis differens simili utaris ratiocinio, eàdem siquidem destruis manu assumptum qua te putas fortiùs sustinere. Sanè non omne spirituale esse intelligens, ultrò concedo, ast quid inde? Vel relinquis hoc non obstante quod spiritualis brutorum anima sit intelligens? Et jam nil urget me quò ad hodiernam litem, argumentatio mox facta, immò à te ipso erit illa solvenda;

vel

vel ex hoc negas eam animam esse intellectivam? Et jam præterquamquod id negari meritò nequit, non ampliùs deserviet, ut superiùs dicebam, ad explicandam & salvandam miram brutorum in suis operationibus concinnitatem, non enim deservire ad hæc explicanda potest nisi saltem aliqualiter cognoscat, non potest autem sive multa sive pauca cognoscere anima spiritualis, nisi modo sibi proprio & connaturali, qui quidem alius non est, quàm cognoscere independenter ab organo corporeo tanquàm à conprincipio, & consequenter intelligere. Quomodo insuper non dubitas id denegare quod aliàs tu ipse asserebas cum urgerem te ex illo regii Psaltis. *Nolite fieri sicut equus & mulus quibus non est intellectus*? Dial. 3.

Lubens ergo concedo sicut de præmemoratis, accidentibus, sic & de operationibus animæ rationalis, intellectione nempè & volitione quod eis non competat intelligere, ast malè inde infertur nec omnem substantiam spiritualem esse intellectivam; Quare enim intellectio non intelligit? Porrò quia ipsa operatio quidem est, seu exercitium intelligentis, non verò principium intellectivum; porrò quia est ens inhærens alteri, non autem per se stans, unde denominatio intelligentis, animæ quidem convenit, quæ & principium elicitivum cognitionis est, & subjectum receptivum illius, non autem ipsi met intellectioni, unde communi effato dicitur. *Actiones sunt suppositorum*.

(a) *Psal.* 31. v. 9.

Neque verò est quod me fortè cum aliis derideas, quod animæ nostræ operationes accidentia, & quidem physica supponam ipsi de novo advenientia; aut enim operationes istas, ab animà & productas, & per consequens distinctas asseris, & mecum sentias necessè est; aut tanquam Monasticæ philosophiæ figmenta, realia quæ noviter producantur, abnuis accidentia, renuisque admittere operationes animæ distinctas ab illa? Hoc autem si dicas, nec valebis hominis veram salvare libertatem, & eandem quam Joannes de Mercurià damnationem subibis, hujus enim, tuæ similis inter 22. propositiones proscriptas, decima quinta damnata est, quæ sic ajebat (*a*). *Probabile est cognitionem vel volitionem non esse distinctas ab animà*. Fateri ergo debes (Catholicum enim alloquor) operationes animæ rationalis ab ipsà produci, ab ipsà distingui; Sed hoc posito, nova mihi, ex paritate rationis suggerit objectioni tuæ responsio, hæc videlicet. Licet non omne spirituale sit à Creaturà improducibile, tamen substantia spiritualis à nulla re creatà produci potest; ergo etsi non omne spirituale sit intellectivum, omnis tamen spiritualis substantia est intellectiva; immò sicuti non esset producibilis ab animà intellectio spiritualis, nisi esset accidens; ita è contrario intelligeret intellectio si foret substantia; tàm enim, & forsan magis repugnat accidenti spirituali intelligere, quàm spirituali substantiæ non esse intellectivam?

Sed hæc brutorum anima, quæ quatenùs sub-

stantia

(a) *Anno 1347. sub Clem. 6.*

ſtantia ſpiritualis, intellectiva pariter eſſe evincitur, foret itidem libera & proinde meriti, demeritique capax; quid enim eſt libertas in generali acceptione ſui? Niſi *Facultas agendi cum ratione*; ſi ergo bruta intelligunt, & agunt quia intelligunt, cur libera dicenda non erunt? Sanè ſubſtantia ſpiritualis intelligens, nequit ex naturà ſuà determinata eſſe aut potens, aliqua tantùm intelligere objecta, non verò omnia, aut hæc potiùs quàm illa, ſed nata eſt fieri intelligibiliter omnia, qua enim ratione poteſt aliqua, eàdem etiam poteſt quæcumque intelligere objecta. Nec eſt quod reponas quod quemadmodum Deus ita limitavit hominum cognitionem, ut in hac vità non poſſint cognoſcere intuitivè ſpiritum, ita cognitionem limitavit brutorum, ut non ad quaſcumque cognitiones valeant aſſurgere. Falſum enim eſt aſſumptum; cum non ideò anima noſtra nequeat intuitivè cognoſcere ſpiritum, quia ipſa ſecundùm ſe verè ad id ſit impotens, ſed per accidens tantùm, & ratione alligationis ad corpus, per cujus ſenſus, nonniſi materialibus receptis phantaſmatibus quæ repræſentando ſpiritui ſunt inepta, non eſt expeditè potens ſibi efformare Ideam ſpiritus, quod autem ita res ſe habeat, negari non poteſt, cum eadem met anima ſoluta à corpore, ſine nova ſuperadditá ſibi virtute clarè & perfectè ſemetipſam intueatur; atque inſuper, quamvis pro ſtatu vitæ nequeat cognoſcere ſpiritum quò ad quid eſt via affirmationis, cognoſcit tamen illum via; ut ajunt, remotionis, ea ſcilicet prædicata removendo à ſpiritu

quæ corporeitati attribuuntur, eosque cognoscit *quoad an est*; sic ergo non potest anima brutorum, cum veritate dici ad aliquas tantùm res cognoscendas coarctata in se; ergo poterit per se, de quibusvis objectis, & de quibus malluerit objectorum proprietatibus cogitare, unum objectum comparare cum alio, unum eligere, aliud respuere, nullum enim bonum finitum, nullumque inævidens verum invenitur, quod necessariò, sui vel assensum vel amorem trahat è substantiâ spirituali atque intellectivâ. Poteritve ex consequenti mereri vel demereri eligendo nimirùm vel respuendo, odiendo aut amando, objecta, juxtà, vel contrà id quod ratio naturalis docet.

Denique cur non etiam valebit anima bruti cognoscere existentiam Dei? Puto te cum communi Theologorum sentire, quod nequeat dari in homine invincibilis ignorantia de existentia Dei Authoris naturæ, modò homo aliquà saltim utatur ratione, hæc enim cognitio Dei facillima est tantisper suprà se reflectenti, se scilicet non esse à se, sed ab alio, de quo cum statim eadem occurrat animadversio, manuducitur ad cognoscendum aliquod suprà creata esse principium quod omni careat principio, proinde Deum; si verò, ut debes, ita sentias, quidni & bruta, Dei cognoscant existentiam? Suntnè, spiritualia licet quoad animam, ita stolida, ut ad semetipsa nequeant attendere, & primam causam facillimam cæteroqui detectu cognoscere? Sed si concedis; quod quæso præmium post mortem, quam quæso pœnam benè vel malè merentia bruta recipient?

Novus

Novus ne Providentiæ ordo pro novo ſpirituum genere inſtituendus ? Si autem negas ; quam porrò ſpiritualem ſubſtantiam facis ? Vide Phil. nè temerè debita deneges prædicata ſpirituali ſubſtantiæ, dum liberiùs calumniaris Peripateticos,quod nimium formæ tribuant materiali . . Sed neque inficiari debes eam abſurdiſſimam licet ſequelam quam concœſſere ſententiæ hujus tuæ Coriphæi ; certè Plutarcus in p rimà quæſtione Platonicà aſſerit quod animalia bruta cognoſcunt & adorant divinitatem, im mò quod Elephantes, pietatis & venerationis gratià, Soli ſacrificant, ſe ſe madefaciendo in mari, atque ipſum versùs propoſcidem attollendo, mirum quod non dixerit animalia tam pia ac religioſa, in cœlos poſt mortem beanda transferri ? nec enim æquum eſt tantam ſine præmio religionem dimitti. Perge jam Philadelphe, & poſtquam tot abſurda, tuà ex Theſi ritè deducta admittere coactus es intrepidus tamen, ipſas etiam Æſopi fabellas hiſtoriarum loco habe, atque aliis vendita ; quod ſi quis credere id abnuat, ſuade ei quod Æſopi temporibus, & homines idioma belluinum, & humanum noverant belluæ ; hoc unum ſi ſuadeas rem totam confeciſti.

Phil.tot mihi obtudiſti dicteriis caput,ut planè oſtenderis noſſe te adverſarios, plus moleſtà verboſitate perſequi, quàm verà impugnare ratione. Cæterùm ex datà brutalis animæ ſpiritualitate, intentas à te non deſcendere ſequelas argumento ſit, illam hucuſque ab Eccleſià non fuiſſe damnatam, utique autem damnata jam pridem fuiſſet

ſi tàm

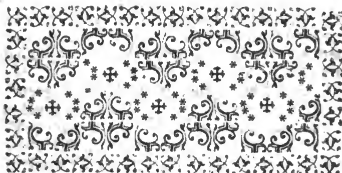
si tàm absurdis verè foret ut putas subjecta sequelis.

Crit. Non is ipse sum, qui mihi non arridentia aliorum placita, temerè ac præcipiti judicio, aut hæretica, aut de hæresi suspecta inclamem; attamen, ut verum fatear ea quæ ex Scripturis, ex PP. & communi Theologorum sensu adducta sunt, non levem animo ingerunt meo suspicionem; nihil tamen super hac re modo proferam, *invito enim auditore, nemo libenter loquitur*. Cum primùm tibi ad me redire vacabit, aperiam candidè quid sentiam; parce si te diutiùs quàm par esset detinui, Vale

Phil. Quanto citiùs potero te auditurus revisam, at quò majora aggeras argumenta, eò solidiora ostendes sententiæ meæ immotæ perstantis fundamenta. Vale.

OPI-

OPINIO DE ANIMA' SPIRITUALI BRUTORUM

Conciliis adversa probatur

DIALOGUS VIII.

Critophilus, & Philadelphus.

CRit. Philadelphe mi, promptior advenis quàm putaveram, utinam melior quàm accesseris redeas; quantùm ex me est, si unquam ex corde effatus sum, hac vice loquar.

Phil. Cui certa est palma, nullus pugnandi timor. Tu quidem sincero loqueris corde, ast ego firma utar ratione; sed nec video, quid contrà brutorum animæ spiritualitatem, ex Ecclesiæ deffinitionibus, in medium valeas afferre; Certè hujus sententiæ patroni, Ecclesiæ monumenta per quàm exactè evolverunt, nec quidquam illi

repugnans hucusque invenere .

Crit. Ita sit ut ais , nulli sit vel indirectæ reprobationi subjecta sententia tua , ast in illà ne persistere arridebit , si periculosam in fide ostendero ?

Phil. Absit à me , ut vel latum unguem abscedam ab Ecclesiasticis sanctionibus , vel quid minimum malè olens in fide sentiam ; Vincit in me Catholicus philosophum , & lubentissimè malo ignarus videri , quàm malè credens .

Crit. Non nova mihi tuæ isthæc pietatis sensa Philadelphe , sed hæc eadem promittunt haud dubiè controversæ te citò valedicturum sententiæ . Periculosam itaque in fide sententiam voco , quæ vel hæresibus ansam præbet ut oriantur , vel obortis præsidium ut roborentur , hujus autem notæ (modestè dicam) umbrà saltem infici , spiritualis brutorum animæ Thesim , videtur manifestum ; Periclitatur enim quàm maximè Catholica veritas de animæ humanæ naturali immortalitate , deque æternà ejusdem duratione futurà ; Æquidem vel spirituales brutorum animæ ponuntur naturà suà corruptibiles & mortales ; vel dicuntur immortales quidem , sed in morte brutorum annichilandæ à Deo ? Si primum ? Jam idem dici poterit de animà rationali hominis , nec vera hanc inter & illas , disparitas invenietur ; immò scelesti homines proprià excœcati malitià (quos utinam in hoc sæculo difficilè foret invenire) hoc se se argumento , firmissimo tanquam vallo protegent .; Anima brutorum est substantia spiritualis habens esse & ope-

operari spirituale, & tamen est ex naturà suà corruptibilis & mortalis; ergo quamvis anima rationalis humana, substantia sit, & quidem spiritualis &c. est tamen naturaliter corruptibilis, atque mortalis; atque ex illo antecedenti, per legitimam consequentiam veram esse ostendent propositionem directè oppositam deffinitioni Ecclesiæ quæ sic habet (*a*). *Cum itaque diebus nostris ... de naturà præsertim animæ rationalis quod mortalis sit, ... & nonnulli temerè philosophantes secundùm saltem philosophiam verum id esse asseverent, damnamus & reprobamus omnes asserentes animam intellectivam mortalem esse &c.*

Si verò secundùm reponatur, quis non videat eandem in pluribus, de animà rationali suboriri posse suspicionem, maximèque proinde nutare totius honestæ vitæ basim, nec parvum sanè fidei nostræ fundamentum? tolle animæ rationalis durationem post mortem, quocumque tandem ex capite cessatio ejus proveniat, jam commenti loco habebitur summum divinæ ergà nos pietatis opus, humani nimirùm generis per Jesum Christum redemptio; universalis extremó in Judicio resurrectio, Visio Beatifica Justorum in Cœlis, & in Gehennà impiorum cruciatus. Quod sanè & mens cogitare, & lingua proferre perhorrescit.

Phil. Etsi possit suspicio hæc alicui innasci, esset tamen ista unicè ex suspicantis voluntate non ex antecedentis necessitate.

Crit. Concedo quod non ex antecedentis

(a) *Concil. Later. 5. sess. 8. anno 1513.*

necessitate suspicio talis profluerer, si enim ita foret, jam antecedens illud esset hæreticum, non tantùm periculosum in fide, quod contendo; attamen manuduceret ad suspicandum, aut jam pridem suspicantes, in concepto firmaret errore; manuduceret inquam, nimium enim cuilibet proclive est, ut dum de alterius animalis animæ naturà differit, comparativà cognitione reflectat in propriam animam, & dubitare saltem incipiat, num & suæ spirituali animæ idem accidat, quod de alià spirituali substantià, à Deo fieri intelligit.

Quod si cui, putidæ hujus hæreseos fuerit jam suborta suspicio, quid ni maximè confirmetur in illà, audiens dari animas naturaliter immortales, quæ animali moriente, per annichilationem desinant? Quid ni ex hoc ipso animos sumat ad sibi certiùs suadendum, ipsos etiam hominum spiritus, eidem desitioni subesse? Res est impiis perjucunda, & grata nimis suadere sibi, quod nullæ eos post mortem maneant pœnæ; unde & de facili id ipsum pro vero habebunt, & exemplo animæ spiritualis brutorum, vel ex se, vel à Deo desinentium, aliis etiam venditabunt.

Ex capite insuper novitatis suspecta censenda est sententia hæc tua, cum à nullo Sancto Patre verè fuerit asserta, ut aliàs solidè, ni fallor ostendi, nec ab ullo rem hanc ex professo pertractante gravi Auctore edocta, nec in Scholis Catholicis hucusque, nisi fortè perpaucis, titubanti manu arrepta; Quod si nihil in ipsà falsitatis lateret, illam utique & SS. Patres & doctri-

nà

nà ac probitate qui magis excelluere Auctores facillimè cuique de animâ brutorum tractanti obviantem; excepissent libenter, & incunctanter asseruissent; opportunè itaque à D. Bernardo monemur quod (a). *Novitas semper suspecta, mater temeritatis, soror superstitionis, filia levitatis.*

Phil. Non noviter esse inventam opinionem hanc, usque ab initiò ostendi pluribus, quæ si tibi occurrerent modo, non novitatis notam illi tàm imprudenter inureres.

Crit. Quæ à te vel ab exordio sermonis hujus adducta sunt, novi quàm optimè, sed & memini me cuncta refellisse, unde quam à me, eam ipse præteritorum memoriam, à te justiùs exigo; Probavi etenim Catholicos AA. in Causam hanc adductos, controversæ nequàquam adhæsisse sententiæ; quod si quis illi favere visus fuerit, pauca tamen ejus umbra est, ut hanc queat in tutò ponere; Antiqui autem Gentiles si verè in tuà fuere sententià, non exinde illam tutiorem faciunt, vel enim in ipsis opinio hæc ex animarum metempsychosi descendit, vel ut rationalis animæ naturalem interitum suaderent, excogitata est.

Sed vide quantùm causæ meæ fidam; Do tibi alios prioribus Ecclesiæ sæculis præambulos brutorum fautores; fuerunt in hac sententià Thnetopsychitæ, fuerunt Manichæi, fuerunt Gnostici an dubitas? Audi Nicetam de primis ajentem (b) *Thnetopsychitæ, hominum animam animæ brutorum. simi-*

a) *Ber. ep.* 174. (b) *Lib.* 4. *Thesau. c.* 40.

similem esse, *atque*. Ecce error secundus, cognatus primo. *Unà cum corpore interire asserunt*. Audi Paschasium Ratbertum contra Manicheos loquentem (a). *Neque ut Manichæus somniat, omnium animalium æqualis est anima, cum propter istos*, intellige homines, *quorum erat immortalis*, *tot animæ pariter cum morte datæ sunt ut perirent*. Audire denique non pigeat S. Philastrium Brixiæ Episcopum opinionem hanc & carpentem tanquam hæresim, & de illà Gnosticos notantem, ait enim (b). *Est hæresis quæ pecudes & serpentes, & aves rationabiles arbitratur esse, ut homines, sicut Manichæi. & Gnostici perditi &c.* Quid sanè in causà est quod hosce commilitones tuos im propugnatæ opinionis præsidium non adsciveris? An quod istos ignorares, an quod non approbares? hoc secundùm, de homine cæteroqui docto verius reputo; at si displicent Auctores quia hæretici, multò minùs arridere debet sententia, quæ ut ab aliquibus audita PP., pro hæresi reputata est atque damnata.

Phil. Extrà stadium curris Crit. dum ex quo hæretica dicatur opinio docens bruta rationabilia esse sicut homines, concludis eàdem notà meam pariter inurendam, cum tamen non ego cum illis bruta æqualiter homini rationalia, sed illo longè statuam inferiora in intelligendo.

Crit. Non de hæresi damno sententiam tuam, sed unicè periculosam in fide demonstrare contendens, aliam tuæ similem, ni fortè cum tuà

(a) *Lib. 5. in Evang. Matt.*
(b) *Lib. de Hæres. hæresi 52.*

tuà eandem, hæreticam PP. visam esse commemoro. Cæterùm si illam ego hæreticam nuncuparem, non tu illam ab hac notà subduceres, ut ut enim dicas bruta longè minùs homine intellectiva, vel ut meliùs loquaris, intelligentia, talis tamen est anima bruti, ut humano infusa corpori, hominem constitueret, talisve è contrà anima hominis, ut belluino communicata corpori, faceret brutum, ex quo palam est brutalem, atque humanam animas, in veritate rei æqualiter fore rationales, semel ac illa sit, ut sustines spiritualis.

Phil. Gratis omninò ais talem fore spiritualem brutorum animam, ut humano infusa corpori hominem faceret, meritò enim respondetur eam animam non convenire in perfectione cum animà hominis, est enim substantiola quædam in lineà substantiarum spiritualium minima & miserrima, nihil valens intelligere nisi dependenter à corpore, neque subsistere potens absque illo.

Crit. Res sanè perridicula est tanta congerere contrà formam materialem quæ non sit materià, & posteà tàm facilè absorbere substantiam spiritualem quæ non sit spiritus; porrò si tibi suasum est materiam non posse esse cognoscitivam aut generabilem, & aliis meritò impressum est, spiritum de necessè esse incorruptibilem atque intellectivum, si omne quod est & non est spiritus est materia; ergo omne quod est & non est materia erit spiritus; & si materia ejusdem est essentialis naturæ in omnibus; quid ni & omnis verus spiritus, ejusdem naturæ pariter existat?

Quò

Quò ad prædicata saltem intellectivitatis atque incorruptibililatis. Si autem anima bruti & est spiritualis, & est intellectiva, & incorruptibilis, cur hominem nequibit constituere, si humanum corpus informet?

Sed alia duo mihi supersunt momenta, quæ nec ingenuitas mea, nec tuæ in meliora resipiscentiæ desiderium præterire permittit. Unum scilicet ex citato aliàs libro de dogmatibus Ecclesiasticis, aliud verò ex Concilio Lateranensi (*a*) c. *Firmiter*. In primo etenim hæc habentur. *Solum hominem credimus habere animam substantivam animalium vero animæ non sunt substantivæ*; Est ergo Ecclesiæ dogma, brutorum animalium animas non esse substantivas; sed si substantiæ spirituales forent, forent itidem substantivæ, ut patet tum ex naturà substantiæ spiritualis, tum exemplo animæ rationalis humanæ; ergo animæ brutorum animalium non sunt substantiæ spirituales.

Phil. Non est cur me ex libro de dogmatibus Ecclesiasticis (*b*) perstringas Crit. nosse enim debes ipsum nullius aut saltem parvæ fidei esse.

Crit. Scio quidem non deesse qui de libri hujus authenticitate vel Auctore plurimum dubitent, quos inter P. N. Sallier (*c*), at cum teste Sirmondo viro doctissimo, liber hic à S. Patiente Lugduni Episcopo Patribus in Concilio Lugdunensi adunatis oblatus fuerit, & ab illis receptus & ap-

(a) *Concil. Lateran. 4. c. 1. Celeb. anno 1215.*
(b) *Possevi. To. 1. appar. sacri Verbo Gennadius.*
(c) *Hist. Scolas. de spec. Euchar. t. 2.*

& approbatus, ut colligitur ex pervetusto Conciliorum Codice in quo hæc leguntur. *De libro Ecclesiasticorum dogmatum quem S. Patiens protulit*, non video qua ratione, eà qua aliàs auctoritate polluit, spoliari facilè queat maximè cum plurimum ei deferat Angelicus Doctor, eum pro suis resolutionibus citans non infrequenter; Sed modicæ nè apud te fidei, vel legitimi œcumenici Concilii deffinitio?

Phil. Si aliquid asserto meo contrarium, ex cujusvis approbati Concilii deffinitione protuleris; tibi palmam obsequentissimè cedo.

Crit. Audi ergo Phil. & ista promissis Concilium Lateranense IV. hæc habet. *Firmiter credimus, & simpliciter confitemur quod unus solus est verus Deus & unum universorum principium, Creator omnium invisibilium & visibilium, spiritualium & corporalium qui suà omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit Creaturam spiritualem & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex spiritu & corpore constitutam.* His itaque Sancta Synodus tres errores debellat; Primus, eorum est, qui animam humanam negabant esse spiritum quos inter fuit Tertullianus teste D. Th. his verbis. *Fuit autem alius error Tertulliani ponentis animam humanam corpoream esse, cum tamen Apostolus dicat 1. ad Thess. 5. Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia, ut integer spiritus vester, & anima & corpus sine querela in adventu Domini Nostri Jesu Christi servetur, ubi manifestè*

animam à corpore distinguit, & ad hoc excludendum subdit. Deinde condidit Deus humanam naturam, quasi communem, scilicet ex corpore & spiritu constructam &c. Secundus error fuit cujusdam Davidis Dinatii impiè asserentis Deum esse materiam primam, nec ipsum proinde cognoscentis omnipotentem creatorem rerum corporalium, ut testatur Glossator c. 2. inquiens (a) *David Dinatius Discipulus Almarici teste Sandero lib. 7. de Visibili Monarchia, dicebat Deum esse materiam primam, quarè suprà c. 1. Concilii Lateranensis Patres haud dubiè contrà eundem Dinatium asseruerunt Deum simul ab initio temporis, utramque de nihilo condidisse Creaturam spiritualem & corporalem.* Tertius denique Manicheorum duo admittentium Principia, unum quidem bonum, boni, rerum nempe spiritualium, aliud verò malum, Authorem mali, rerum nimirùm corporalium.

Contrà quos errores tria, statuit Fidei dogmata. Primum, unicum esse Deum principium & causam universorum contrà Manichæos. Secundum, Deum ex nihilo omnia condidisse contra David Dinatium. Tertium, Hominem esse medium quoddam, Angelos inter & res corporeas, utpotè ex spiritu constantem & corpore, contra Tertullianum aliosve; jam verò quod ad præsens attinet, hoc postremum dogma perpendamus. Definit Concilium Deum de nihilo condidisse & spiritualem Creaturam, qualis est Angelus, & corporalem seu mundanam, quales sunt res cœteræ, & ulteriùs aliam creaturam nimirùm

(a) *Gloss. c. 2.*

mirùm humanam, neque adæquatè spiritualem, neque adæquatè corporalem, sed tanquam mediam, inter utramque & utrique communem, partim videlicet spiritualem, partim corpoream, ex spiritu nimirùm & corpore constitutam; consequenter, quemadmodum nomine spiritualium substantiarum atque corporalium, rerum omnium à Deo creatarum universitatem complectitur, ita unieè naturam humanam pro medio de utroque ex dictis extremis participante assignat, ita quod sicut nulla alia est substantia præter spiritualem, & materialem, ita nullum aliud sit medium, utrique naturæ commune, præter naturam humanam; ex hac autem Concilii deffinitione, sic

Verum est deffiniente Concilio naturam humanam, & quidem solam, de natur à spirituali participare, quatenùs est constans spiritu, & de materiali, prout simul est etiam corpore constituta; atqui si bruta pariter animà gaudent spirituali, jam falsum est solam naturam humanam esse ex spiritu & corpore compactam, illa siquidem non minùs ac homo naturam habebunt Spirituali & Materiali communem, ut evidens est; ergo &c. Major continet deffinitionem Concilii; minor est ipsa sententia tua, consequentia legitima est.

Quid ad hæc Phil.? Dices fortè Concilium deffiniisse quidem quod homo ex spiritu constet & corpore, non tamen quod ipse solus ita sit constitutus? Ast attende Concilii verba. *Utram-*

que de nihilo condidit Creaturam Spiritualem, & Corporalem, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam quasi communem ex spiritu & corpore constitutam. Nomine Creaturæ spiritualis intelligit spiritualem substantiam carentem corpore; nomine Creaturæ corporalis, intelligit omnem substantiam materialem carentem spiritu; sub primà classi omnes Angelos comprehendit, sub secundà res omnes reliquas claudit, sivè vivant, sive non, sive etiam vivant simul & sentiant; solum postea hominem excipit, hunc tantummodo volens ita contineri sub secundà ut etiam sub primà claudatur, non quidem totaliter sub utràque, sed partialiter respectivè; solum ergo hominem ex spiritu & corpore constitui, docet apertè Sancta Synodus; nec immeritò ponit ly *deinde*, innuit enim se ultimo loco loqui de homine, ut loquatur juxtà ordinem creationis ejusdem, cum post spirituales & corporales alias creaturas conditus fuerit; Cum itaque loquatur de homine tanquam post res cæteras creato, bruta animalia cum ante illum fuerint creata, neque sint merè spiritualia, neque à Concilio ponantur inter aliquod communicans cum spirituali & corporeo, cum mundanà seu materiali creaturà confunduntur, proinde homo, tanquam qui solus nec unicè spiritualis, nec integrè materialis sit, tanquam unicum ens medians inter utrumque statuitur, ac deffinitur à Concilio.

Hæc cum ita sint, sentis porrò Phil. sententiam de animà brutorum spirituali conciliis adver-

adversam, sanæ fidei non consonam, ac meritò proin à te, aliisque abjiciendam; ecquid? Fortè ne ex iis eris, qui insipienter æquè & audacter dicere non erubescant cum P. Lamy in Academià Andegavensi Philosophiæ olim professore (*a*). *Philosophi solam rationem sequuntur, nam illius solo lumine rerum naturam scrutantur; quapropter etsi res aliter se habere Religio ipsa doceret, non inde sequeretur eorum placita esse reprobanda?* Absit, ut talia proferas, altè enim intelligis Verum Vero non contradicere, veram fidem rectæ rationi, superiorem quidem, non adversam, neque ratione nostrà metiendam fidem, sed fide potiùs instruendam, corrigendamque rationem.

Phil. Utique lubens rationem corrigo, cum fidei deffinitionibus fuerit vel opposita, vel non exactè consentiens; at non est quod ablegem animæ spiritualis brutorum sententiam, ex hujus modo perpensi Concilii dogmate; nec enim ibi scholasticas intendit dirimere lites, sed quod ad suum pertinebat institutum, definit animam hominis esse spiritualem, quod & ipse concedo & profiteor, & adhuc inconcussum integrè manet, & si dicatur itidem spiritualis anima brutorum.

Crit. Nequidquam in tutò te conaris recipere Phil. in Bivio es, aut hinc, aut inde transeas necesse est; Aut opus est sententiam de spirituali brutorum animà, falsam fatearis, aut falsam concedas Concilii deffinitionem, quod sic ostendo iterum. Concilium allato in capite nèdum statuit hominem, ex spiritu & corpore esse consti-

(a) *P. Lamy in regesto Acad. Andeg.*

constitutum, sed ulteriùs ipsum esse contrapositivè ad omnes alias creaturas vel purè spirituales, vel merè corporeas, medium quodam à reliquis omnibus creaturis in hoc discrepans, quod neque unicè spiritualis sit, neque tantùm materialis, sed duplici ex parte compositus, unà spirituali, materiali alterà; atqui esto verum adhuc maneat hominem componi ex spiritu & corpore, licet bruta similiter dicantur constitui; falsum tamen est, ipsum hominem contrapositivè ad reliquas creaturas, habere naturam communicantem spirituali & corporeo, si pariformiter bruta spiritu constituantur & corpore; & aliunde ad asserti alicujus veritatem requiritur, quod nulla pars illius sit falsa, nam unà ejus parte falsà existente, etsi alia vera sit, est simpliciter falsum; ergo si verum est bruta prædita esse animà spirituali, falsa est deffinitio Concilii. Hoc consequens admittere detrectas, ut debes; ergo concedere teneris, brutorum animas minimè esse spirituales.

Ex his autem intellige Phil. sententiam de spirituali brutorum animà, neque in vera ratione, neque in Scripturis, neque in PP. auctoritate fundari, nam PP. in œcumenicà synodo adunati, & Scripturas noverant, & SS. PP. scripta evolverant, & tamen res omnes, in spirituales, & corporales divisere adæquata divisione, atque unicam & specialem hominis asseruere naturam, ex Spiritu & Corpore constitutam; ac proindè certè & verissimè spiritu seu animà spirituali bruta non esse instructa senserunt, atque docuerunt.

runt . Unde non solum negativè circa brutorum animas se habuerunt , sed positivè , nam ut communi efato dicitur . *Exceptio firmat legem in contrarium* .

Quibus omnibus ritè perpensis , quæ tuam omninò perimunt sententiam , hoc etiam accipe argumentum te jam devicto , pro Peripateticis , quos in admissione formarum materialium à materià distinctarum pro stultis habebas , ac somniantibus , ac pro iis qui pecudum more sequantur prædecessores suos , quia ita dixerunt , non examinantes an vera dixerint ; accipe inquam ab his somniantibus , atque brutorum dignitati & spiritualitati , ut par est inimicis, solidum & apud veritatis amatorem inconcussum . Bruta non sunt te etiam fatente pura , & mera authomata , hoc enim ipsi naturæ sensui , communi omnium persuasioni, adversum noscis . Ergo prædita sunt anima quæ sit materialis forma in sensu peripatetico . Probatur c. Si bruta non sunt pura authomata , sunt verè viventia ac sensitiva ; Si viventia & sensitiva sunt , aliquà animà instructa sunt quæ non sit formaliter materia ex una parte , (nam si hæc eorum anima foret materia jam bruta non aliud , essent nisi materia , adeòque authomata) ex alià , hæc anima non est spiritualis neque spiritus , ut abundè hucusque ostensum est ; ergo est materialis non tamen materia , nihil enim aliud excogitari potest aut dici . Scio quod multa contrà hanc formam objiciuntur , tanquam aliquod commentitium & in solà Peripateticorum ideà existentiam habens , sed hæc

omnia

omnia præterquàm quod validis responsionibus refelluntur, corruunt etiam spontè suà, illud enim quid commentitium esse non potest, cujus admittendi necessitas in naturà comprobatur.

Phil. Vicisses equidem Crit. si non & tu eàdem concilii premereris deffinitione; sed certè eodem ictu quo meam de animà in brutis spirituali, & tuam de animà in iisdem materiali confodis sententiam; en tibi. Sicut Concilium statuit solum hominem esse ex spiritu & corpore constitutum, ita anteà diviserat creata omnia in spiritum & corpus, ita ut quidquid est non Deus, sit eo ipso vel spirituale, vel corporale, spirituale inquàm quia spiritus, corporale autem quia corpus; nam si corporale, quamvis non corpus, igitur contrà (*a*) Concilium, quod in Creaturà humana non agnoscit nisi naturam, communem ex spiritu & corpore, & per consequens, nihil in eà corporale admittit nisi corpus, nihil spirituale, nisi spiritum; ex quibus certè constat manere conciliari gladio peremptam formam materialem, quæ non sit materia.

Crit. Subtiliter arguis Phil., & si id quod conaris ex Concilio deducere, ex illo legitimè consequeretur, sicut animam spiritualem in brutis, absolutè rejicio, ita animam quoque materialem quæ materia non sit, illis inesse negarem, mallemque fateri ingenuè me nescire quomodo bruta vivant, quàm vità à Conciliis damnatà ea viventia apellare; ast deciperis Phil. neque enim officit Concilium formæ materiali, dum animam

(a) *P. Sallier Ord. minim. T. 2. Hist. Schol. de Spec. Euch.*

mam spiritualem brutorum interimit; aliud ergo est quod Concilium, formam materialem positivè non adstruat, aliud quod eam positivè rejiciat. Primum concedo, sed nihil inde ad intentum tuum; secundum, quod velles, prorsùs inficior; nec unquam valebis ostendere. Utique Concilium cum ait. *Ac deind e humanam quasi communem ex corpore & spiritu constitutam*, vult ac docet, nullum aliud ens præter hominem, compositum esse ex spiritu & corpore, unde & tuam de vero in brutis spiritu, sententiam jugulat; at verò cum ait *utramque de nihilo condidit Creaturam Spiritualem, & Corporalem, Angelicam videlicet & mundanam*, accipit tò spiritualem, & corporalem, in sensu eorum universaliori, & magis noto, in quo utique nomine spiritualis Creaturæ, venit verus spiritus, & nomine creaturæ corporalis, venit verum corpus; cum hoc tamen relinquit quod sub nomine creaturæ spiritualis, veniat etiam spirituale aliquod quod non sit spiritus, ut sunt Accidentia spiritualia, atque similiter permittit, quod sub nomine Creaturæ corporalis veniat etiam entitas, quæ licet materialis, sit quatenùs à materià seu corpore omninò pendens, corpus tamen non sit; permittit inquam, quia non positivè dicit: *Omne ens quod non est spiritus, est materia* sicut hominem, & quidem solum, ait habere naturam communem ex spiritu & corpore constitutam, sed saltim æquivalenter dicit: *Omne ens vel Spirituale est, vel Corporale* Spirituale autem & Corporale convenire alicui potest vel substantivè, vel adjectivè; si substantivè

 fit

sit spiritus, sit corpus, secus verò si tantùm adjectivè.

Insuper cum Creaturam Spiritualem explicat per tò *Angelicam*, non eam explicat in sensu exclusivo vel alterius spiritualis substantiæ, qualis est anima hominis, vel alterius Creaturæ Spiritualis, quæ non sit Spiritus, licet enim positivè non adstruat, non denegat certè accidentia spiritualia, qualia sunt in conformiori Conciliis sententià, Gratia Sanctificans & Caracter; ità cum Creaturam Corporalem explicat per tò *mundanam*, non debet intelligi loqutum, in sensu exclusivo aliarum entitatum, quæ corporales quidem sint & mundanæ quamvis materia non sint.

Denique, ex quo admittantur formæ materiales, quæ non sint materia, non admittitur contrà mentem Concilii medium aliquod, inter Creaturam Spiritualem, & Corporalem, nam & ipsæ corporales sunt & materiales, unde intacta relinquitur adequata generalis divisio, entis creati à Concilio facta in Creaturam Spiritualem, & Corporalem; Ast verò ex quo verus spiritus in brutis asseratur, jam asseritur, etiam bruta naturam habere communem spirituali & corporeo, consequenter, non solam naturam humanam esse ex spiritu simul & corpore constitutam, quod est contra claram, ac manifestam mentem Concilii, ut præcedenter ostendi; quare vides Phil. tuæ quidem, non Peripateticorum sententiæ, Concilium planè adversari; Cæterùm dato & non concesso, quod etiam materialis forma ex Conci-

lii

lii Canone colligeretur non admittenda, ſicut ex illo conſtat non agnoſcendam animam ſpiritualem in brutis, nihil inde tibi; nec enim meliorem cauſam facit, damnatæ communitas cauſæ; Neque ego in præſentiarum, quænam ſit anima in brutis quero, ſed potiùs quid ipſa non ſit oſtendo, aptis ni fallor momentis evincens, eam ſpiritualem dici, nec cum veritate poſſe, nec cum rectà fide debere.

Phil. Fortiter urges me Critoph. ſed mihi negotium valdè faceſſunt plura, eaque omni digna admiratione opera, quæ in brutis obſervamus, vel quæ ab ipſis præſtita legimus; videmus Araneas, miro quodam artificio ſibi telas contexere, ut aucupes fiant; ingenioſo Apes labore ſua mella conficere. Sagaciſſimas vulpes ſtruere aliis animalibus inſidias, ſibi paratas declinare; Canes inſtrui ad venationem, Equos ad curſum; Legimus perſæpè Elephantos ſimiaſque, receptæ & memores, & vindices injuriæ, aliaque in aliis, tàm pulchra, tàm mirabilia, ut imperceptibile prorsùs ſit, ea fieri ſine diſcurſu, & per conſequens à principio ſpirituali, brutis ipſis inexiſtente, non procedere.

Crit. Debilius eſt quàm fortè putes argumentum hoc mi Phil. In primis etenim Concilium (ut oſtenſum eſt) ſoli homini concedit compoſitionem ex corpore & ſpiritu; non poteſt ergo eſſe rita, & vera conſequentia, qua ex brutorum operationibus, animam in iiſdem ſpiritualem deducis; Deinde ſi ex operibus brutorum, verè inferretur anima ſpiritualis in ipſis, non in

infimo, ut dictitas, spiritualitatis gradu esset ea reponenda, sed animæ humanæ vel æqualis, vel superior, cum multa brutorum opera æquent, immò & omnem superent hominum industriam. Denique mirabiles, istæ brutorum operationes quas percenses, & quæ percenseri possent, non tuis cœpere temporibus à brutis præstari; non erant illæ vel Sanctis PP. vel Catholicis Philosophis abscònditæ, & tamen nullus Sanctus Pater, nullus Catholicus, paucis junioribus exceptis, verum in brutis intulit inde spirituale principium. Audi itaque Augustinum, audi D. Thomam quid denegent, quid tribuant brutis, & acquiesce veritati (a). *Jam verò causæ voluntariæ aut Dei sunt, aut Angelorum, aut hominum, aut quorumcumque animalium, si tamen appellandæ sunt voluntates animalium rationis expertium, motus illi quibus aliqua faciunt secundùm naturam suam, cum quid boni malive vel appetunt, vel evitant* & rursùs (b). *Si quid in pecore simile apparet, non est perturbatio, quia non est contrà rationem, qua pecora carent.* Angelicus autem Doctor, ulterioribus instantiis & dubietatibus, sic aditum præcludit. (c) *In operibus brutorum animalium, apparent quædam sagacitates in quantùm habent inclinationem naturalem ad quosdam ordinatissimos processus, utpotè à summà arte ordinatos, & propter hoc etiam quædam animalia dicuntur prudentia vel sagacia, non quod in eis sit aliqua ratio vel electio, quod ex hoc appa-*

(a) *Aug. lib. 5. de Civit. Dei c. 9.*
(b) *Lib. 8. de Civit. Dei c. 16. ad Marcellinum.*
(c) *D. Th. prima secundæ q. 13. art. 2. ad 3.*

apparet, quod omnia quæ sunt unius naturæ, similiter operantur.

Phil. Candidè fateor, me penè victum sentio, & ni post aliquod examen, quod mecum ipso adhuc instituere decerno (nè præceps sim in abdicandà mihi alias acceptissimà opinione) alicujus ponderis momentum occurrat, promissis utique stabo, ipsam rejiciens, ac omnibus pro erroneà, & periculosa in fide prædicans; interim de eà quam mihi luce attulisti ex corde gratias referens, me tibi semper devinctissimum profitebor.

Crit. Pro veritate me pugnasse opinor Phil., non pro pruritu aliis contradicendi; summoperè lætor, quod rationi tandem consentiens, sis proximè priori sententiæ valedicturus, & si quid fortè inter disceptandum minùs cautè exciderit, veniam petens, unum hoc ergà me tuæ pignus benevolentiæ expeto, promptam nimirùm ac ingenuam, de animà in brutis spirituali, sententiæ retractationem; Quod cum præstiteris, non mihi, sed Scripturis Sacris, SS. Patribus, legitimisque Conciliis, eris ut decet obsequtus. Vale.

FINIS.

IN-

INDEX

Rerum notabilium quæ in hoc Opusculo continentur, Ordine Alphabetico dispositus. Prior numerus denotat Dialogum, Posterior paginam.

tum

Gno-

ER-

ERRATA	CORRIGE.
Pag. 4. Pitagoras	Pythagoras
Pag. 18. oſtendidiſti	oſtendiſti
Pag. 20. illa	ille
Pag. 26. falsà	falſa
Pag. 27. anctoritatis	auctoritatis
Pag. 29. ſpiritus, iſte	ſpiritus iſte
Pag. 45. impervià	impervia
Pag. 56. ſpiritum	ſpiritus
Pag. 61. chaldaicè	chaldaicà
Ibid 61. clariſſimà	clariſſimè
Pag. 62. materialem	naturalem
Pag. 70. inſignè	inſigne
Pag. 74. contrariariatur	contrariatur
Pag. 78. ſpiritum hoc	ſpiritum, hoc
Pag. 90. ſenſu	ſenſui
Pag. 91. iſpiritualia	ſpiritualia
Pag. 136. imporcat	importat
Ibid. Epicurei ac	Epicurei ac